

RUGUL APRINS

**STARETUL DANIIL
DE LA RARAU, POET SI
SCRIITOR MISTIC AL BISERICII
ORTODOXE ROMÂNE**

EDITURA PANAGHIA

Colectia „*Rugul Aprins*”

CUVÂNT INTRODUCTIV

Parintele Daniil de la Rarau, cel mare imnolog si poet mistic român contemporan, marturisitor si sfintit mucenic, este model si ajutor deopotriiva monahilor si intelectualilor crestini ortodocsi. Prin sfintenia vietii sale a marturisit credinta ortodoxa prin cuvânt si fapta, prin scrierile si minunile savârsite în timpul vietii si dupa mutarea la viata cea vesnica si prin sfârșitul mucenicesc. Acestea ne întaresc credinta ca Ieroschimonahul Daniil Tudor este în ceata Sfintitilor Mucenici, rugându-se pentru noi, pacatosii.

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugacinile Prea Curatei Maicii Tale, ale Parintelui Daniil de la Rarau si ale tuturor Sfintilor Tai, miluieste-ne pe noi. Amin!

Întâlnirea cu Parintele Daniil - prin intermediul scrierilor sale - este o Întâlnire de sarbatoare, directa si rodnica, într-un prezent viu.

Întâlnirile cruciale, în ordinea Duhului, nu sunt cu necesitate întâlniri cu persoane prezente cu trupul printre noi. Ele au ceva de mesaj, de izbucnire în destinul propriu a unei chemari care te umple de bucurie si de frica si te subjugă prin afinitati, admiratie, evlavie. Sunt întâlniri care te obliga sa multumesti si sa dai marturie despre ele. Si, sigur, sa împartasesti darul si altora, fie si numai ca sa nu-l pierzi si ca sa se înmulteasca, asa cum spunea Parintele.

Un destin neobisnuit, în care strabate si se manifesta cu putere Chemarea, de dincolo de fapte, oameni, evenimente.

O astfel de viata este prin ea însasi o pilda care își are, peste timp, rostul ei - acela de a fi transmisa si de a lumina, mai departe, alte destine.

Nu e mai putin adevarat ca transformarea este, pentru un ochi profan, uimitoare. Cu atât mai mult: se cuvine sa recunoastem si sa cinstim pe cel ce s-a învrednicit sa fie Parintele Ieroschimonah Daniil, Staretul de la Rarau.

Partea I

Staretul DANIL de la Rarau

CAPITOLUL I

Date biografice

Satul de calatorii si data fiind nevoia de lectura si dorinta de a se manifesta în lumea literelor, Sandu Tudor se întoarce în 1924 la Bucuresti, unde își continua studiile universitare, iar în 1928 obtine licenta în Filosofie si Litere. Este numit

profesor suplinitor la Liceul din Pogoanele, unde sta trei zile pe saptamâna, restul petrecându-l în Bucuresti pentru a pastra legatura cu mediul literar de aici.

Debutul editorial dateaza din anul 1925, prin volumul de versuri *Comornic*, consemnat de George Calinescu în „Istoria literaturii române” - fara sa-i acorde însa girul unui mare talent.

În 1927 scrie în forma finala un poem religios - *Acatistul Prea Cuviosului Parintelui nostru Sfântul Dimitrie cel Nou, Boarul din Basarabov*, pentru care primeste în 1928 binecuvântarea pentru tiparire din partea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, însoțita de elogii¹.

Între timp, citește cu fervoare și pricepere manuscrise vechi românești, studiaza monahismul nostru, pe Sfintii români, calugarii ortodocși medievali. În ciuda unei vieti dezordonate, așa cum însuși recunostea fata de cei apropiați, „ceva din inima lui” (dupa cum atât de discret și sensibil remarca Parintele Roman Braga) îl îndemna să studieze istoria spirituala a poporului nostru, reprezentata, în miezul ei profund, mai ales de monahismul românesc.

Sandu Tudor nu este numai un cautator pasionat în bibliotecile manastirilor, ci și un închinător la sfințele manastiri românești. De asemenea, frecventeaza asiduu Biblioteca Academiei, unde îl cunoaste pe profesorul Grecu - la sectia manuscrise - și pe profesorul de bizantinologie Sandu Elian, cu care se și împrietenește.

Între 1925 și 1933 colaboreaza intens la ziarul *Gândirea*, sub directia lui Nichifor Crainic. Aceasta este și poarta sa de intrare în câmpul literelor românești. *Gândirea* cultiva traditionalismul de nuanta ortodoxa, dar Sandu Tudor, alaturi de G. Racoveanu și Paul Sterian, era catalogat de Mircea Vulcanescu în categoria celor care-si propuneau „ortodoxismul în dimensiunea vietii duhovnicesti (...), desprinderea de religiozitatea decorativa (...) și patrunderea în orizontul liturgic, acolo unde se realizeaza, de fapt, duhovnicia”².

Determinat de înclinatia și preocuparile sale pentru creștinismul activ (și deschis spre probleme de cugetare filosofica și sociala de stânga), în anul 1930, scoate revista saptamânala *Floarea de Foc* (ce va apărea pâna în 1936), titlu providential, cu adiere profetica pentru miscarea de mai târziu. În anul 1933 va tipari cotidianul *Credinta - ziar independent de lupta politica și spirituala*.

Acestor reviste Sandu Tudor le-a imprimat o orientare democrata, cu o tenta de stânga. Polemist de mare forta, caracter vulcanic, pe care și l-a pastrat nestirbit și când a devenit monah, Sandu Tudor a scris articole memorabile, în care se pronunța împotriva celor două mari calamitati ale secolului XX: extremismul de stânga și extremismul de dreapta. Într-o epoca în care multi intelectuali erau fascinati de forta, cu iz morbid, ce o generau aceste manifestari în diferite tari ale batrânului continent, Sandu Tudor le denunța falsitatea și caracterul lor antiuman. Fiind constient de diferentele dintre cele două extremismisme, el le-a tratat într-o maniera unitara, analizându-le originile și fundamentele. Articole precum *Bestia moderna*, *Veacul ucigătorilor lui Dumnezeu*, *Între sobor și soviet*, *Lectia proceselor de la Moscova*, pentru care a fost și condamnat în 1958 de „justitia” comunista, pot fi și azi consultate cu folos de un analist al fenomenului totalitar.

¹ X, p.33

² II, p.11

În jurul acestor publicatii se grupeaza tineri scriitori - crestini si de stânga - si care se întâlnesc în scris, într-o adevarata lupta dialectica: Alexandru Sahia, Ion Calugaru sau Eugen Ionescu alaturi de scriitori de orientare crestina, ca Mircea Vulcanescu, Constantin Noica, Emil Cioran, Nae Ionescu, acesta din urma ca interlocutor.

La *Credinta* îi are ca principali colaboratori pe Zaharia Stancu, Al. C. Constantinescu, Cicerone Theodorescu, Eugen Jebeleanu s. a. Ziarul reflecta probleme muncitoresti si duce prin articolele sale o acerba lupta antihitlerista si împotriva antisemitismului. Însa din initiativa opozantilor de la *Porunca Vremii*, ziarul *Credinta* este ars în piete ca fiind vândut evreilor. Dupa venirea la putere a Guvernului Goga ziarul este suspendat, pentru ca ulterior sa fie declarat de catre guvern în stare de faliment.

Din 1939, este concentrat - pâna în 1941 când, întors de pe front, este trecut la o scoala tehnica de moto-mecanizare - în calitate de comandant si profesor.

Pe 12 noiembrie 1942, fiind înca sub arme, este arestat de Siguranta Generala împreuna cu alti scriitori si ziaristi de stânga, pentru a fi internat la Târgu Jiu. Este eliberat la interventia Ministerului de Razboi, Directia moto-mecanizarii, care avea nevoie de el la Scoala tehnica. Tot în 1942 încearca sa scoata din nou *Floarea de Foc* si sa reînceapa activitatea scriitoriceasca, dar autoritatile îl împiedica. Ramâne sub arme pâna în 1944.

Întors acasa în 1945, constata ca a treia sa casatorie este falitara. Argument (nu suprem, dar omeneste necesar), care-l convinge sa se dedice cu totul chemarii catre care tânjea de mult: viata monahala.

Pentru început, contribuie cu toate puterile si cu toata daruirea la lucrarile de restaurare a Manastirii Antim din Bucuresti, al carei staret era Parintele Vasile Vasilache, facând parte din comitetul de restaurare. Îsi vinde masina personala si cele doua case din Calea Victoriei, iar cu banii contribuie la restaurarea clopotnitei, a turlilor bisericii, la renovarea si înzestrarea trapezei si a bibliotecii.

La vremea aceea comunismul se înstapânise deja. Cu toate acestea, în România existau puternice miscari duhovnicesti în jurul unor mari duhovnici: Parintele Arsenie Boca, Parintele Cleopa Ilie si Parintele Arsenie Papacioc, s.a.

Daca acestea erau „fenomene ale multimilor”³, în jurul Manastirii Antim s-a constituit discret, - prin colaborarea la lucrarile de restaurare, prin participarea la Sfintele Slujbe - un grup spiritual al unei „elite intelectuale bucurestene, care-si propunea prin Parintii Filocalici si Parintii Pustiei, bucuriile Duhului Sfânt”⁴, redescoperirea adevaratei traii ortodoxe. Astfel s-a constituit la initiativa scriitorului Sandu Tudor si cu binecuvântarea Parintelui Staret, apoi si a Patriarhului Nicodim, miscarea spirituala „Rugul Aprins” - „nucleu de iradiere duhovniceasca”⁵, în care se implicau Parinti si mireni: Arhimandrit Benedict Ghius, Parintele Dumitru Staniloae, Al. (Codin) Mironescu, Paul Sterian, Vasile Voiculescu, Paul Constantinescu, Constantin Joja, Alexandru Elian, Arhimandrit Sofian Boghiu, Arhimandrit Felix Dubneac, fratele André Scrima, Ion Marin Sadoveanu s. a. Duminica toti participau la Sfânta Liturghie, iar dupa slujbele de seara se explicau pe larg cele sapte laude

³ II, p.8

⁴ II, p.8

⁵ II, p.7

ale bisericii. De asemeni, se mai întâlneau și în biblioteca Mănăstirii, unde se țineau conferințe pe teme atât de spiritualitate creștină ortodoxă, cât și de cultură.

Dar, pentru că participanții erau cu precădere interesați de trăirea credinței, lucrarea principală s-a dorit - și s-a rânduie - a fi Rugăciunea Inimii. Aceasta mai ales odată cu venirea providențială a Parintelui rus Ioan Kulîghin, adevărat trăitor al Rugăciunii - devenit părinte spiritual al Rugului. Părintele Kulîghin îl considera pe Sandu Tudor un vrednic trăitor și urmaș al său.

În 1945, „satul de vremelnice”⁶, se hotărăște să părăsească lumea și slujirea ei și să-și închine viața lui Dumnezeu, intrând ca frate în Mănăstirea Antim. Pe 3 septembrie 1948, fratele Sandu Tudor primește tunderea în monahism de către I.P.S. Firmilian, Arhiepiscopul Craiovei, schimbându-i-se numele în Agaton. După doi ani, pe 3 martie 1950, monahul Agaton Tudor este hirotonit preot (Ieromonah) pe seama Mănăstirii Crasna - Gorj (Arhiepiscopia Craiovei), tot de către Mitropolitul Firmilian al Olteniei.

Însă, în același an, Ieromonahul Agaton este arestat sub învinuirea devenită pretext pentru acea dată: fascism și atitudine ostilă guvernului și noii ordini comuniste. Sentința: cinci ani de muncă silnică, inclusiv la Canalul Dunare - Marea Neagră. Este eliberat după aproape trei ani și, odată întors, se mută la Mănăstirea Sihăstria Neamț, unde îi află pe mulți dintre trăitorii de la Antim, alungați de prigoana comunistă. Aici va primi, după câteva luni, hirotesia de schimnic - și numele de Daniil, Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie citindu-i rugăciunile de la hirotesie. Părintele Daniil nu-și abandonează darul și preocupările scriitoricești, dar le dă o altă închinare: își propune să publice, sub oblăduirea Institutului Biblic, un volum din Vietile Sfinților numai cu sfinți breslași, cizmari, gradinari, croitori, carbonari și alte munci manuale. Întru aceasta primește aprobarea Patriarhului Justinian.

În 1953 este închinoviat la Mănăstirea Slatina și numit stareț la Schitul Rarau. Despre lucrarea Parintelui la Rarau avem o foarte importantă mărturie a Parintelui Sofian Boghiu: „Părintele ieroschimonah Daniil, (...), ajuns stareț la Schitul Rarau din Bucovina, a continuat lucrarea Rugului Aprins și acolo, până în iunie 1958, când a fost arestat”⁷. Întretine o corespondență vie (deși nu neapărat asiduă) cu mai noi și mai vechi frați întru Domnul, mulți dintre ei prieteni de la Antim: Protos. Petroniu Tanase, Arhim. Sofian Boghiu, fratele Andrei Scrima, Ierom. Antonie Plamadeala, Arhim. Benedict Ghius, monahul Paulin Lecca, Soborul de la Mănăstirea Sihăstria Neamț; o relație specială a păstrat cu tatăl său, Alexandru Teodorescu.

Prietenul său Alexandru Mironescu spune că după plecarea de la Rarau, nu l-a mai văzut câțiva ani - „se cufundase într-o existență de înaintată asceză”⁸.

Apoi, în ultimii ani, înainte de arestare, a început să coboare din nou în București, în Postul Mare - de Joi până în Sfânta Duminică a Învierii Domnului - prilej de mari bucurii duhovnicești pentru prietenii săi.

De asemenea, nu își pierduse pasiunea neobosită pentru citit, scris și vorbit. Descindea la Biblioteca Patriarhiei, unde erau Ierodiaconul Bartolomeu Anania și fratele Andrei Scrima și citea dimineti întregi cărțile și revistele venite din Occident. Dar, cum tot ce era duhovnicesc era neînțeles și rastalmacit, întâlnirile între prieteni

⁶ IV, p.27

⁷ IV, p.148

⁸ IV, p.131

au fost considerate „crima de uneltire”! În 1958, Parintele Daniil a fost arestat chiar în casa prietenului sau Alexandru Mironescu, împreună cu acesta și cu fiul lui, Serban - sub acuzația de activitate mistică dusmanoasă împotriva clasei muncitoare, și condamnat la douăzeci și cinci de ani de temniță grea. A fost printre puținii preoti care au purtat lanțuri.

Avea inima atât de trează, încât se cutremura la gândul că ar putea ceda, cătuși de puțin, din slăbiciune. Prin marturisirea credinței - cu refuzul oricărui fel de compromis - s-a învrednicit de moarte mucenicească.

A murit după patru ani de detenție (la 17 nov.1962, ora 1,00), în urma unui gest de violență dobitoacească, frecvent în închisori la acea dată: a fost bătut cu bestialitate fiind adus la spital în coma profundă, cu varsături biliare și alimentare, convulsii tonico-clonice, tahicardie, tensiunea arterială 250/150 și hemoragie cerebrală masivă la nivelul ventricolelor.

*

Personalitatea Parintelui se simte și străbate prin scrierile sale (a căror cunună este *Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului*, cu 13 Condace), mai mult chiar decât prin marturiile prietenilor și ale celor care l-au cunoscut. Pentru că Parintele are, prin darul Duhului Sfânt, cuvântul viu, mai puternic decât propria ființă, cuvânt pe care în același timp, îl creează și îl urmează. Parintele Daniil Tudor a lucrat foarte mult la Acatistul „Rugului Aprins”..., „ciocănind cuvintele până ajungea la cristalul din ele și neterminând niciodată cu perfecționarea lui”⁹.

Cuvântul său, odată „scos în afara” în chip de comunicare, de mesaj, îl trage cu sine, prin forța Izvorului dumnezeiesc de la care a pornit - pentru a merge, apoi, împreună. Parintele este nedespartit de scrierile sale și poate fi regăsit în ele (desigur, în măsuri diferite). De altfel, Parintele simțea gravitatea răspunderii Cartii, a Cuvântului. Avem marturie despre aceasta ceea ce ne spune referitor la Cartea Apocalipsei¹⁰. Parintele era dintre cei care au curajul să mănânce cartile pe care le citește și le scrie, pentru a se hrăni din ele și a putea hrăni apoi și pe alții.

Prietenul său, profesorul Alexandru Mironescu spunea, de exemplu, că Sandu Tudor se ascundea și se apăra de admirația oamenilor, deși ar fi putut-o cu siguranță avea (printr-o personalitate puternică, înzestrată cu farmec și bogate cunoștințe, precum și cu o deosebită comunicativitate). Cel care l-a cunoscut de aproape a putut să spună că „era, în intimitatea sa, exact pe dos față de ceea ce se spunea despre el; (...) un om admirabil, de o nesfârșită delicatete sufletească”¹¹, deși se ascundea sub un fel dur de a fi. Și încă, așa cum își aminteste Parintele Andrei Scrima, era „unul dintre rariii oameni naturali lipsiți de vulgaritate. Nu - din fericire - și de scaderile unanime ale firii”¹². Însusire cu adevărat rară, o fericire pentru cel înzestrat cu ea - și care stie, în plus, să o păstreze și să o cultive. Adeseori, însă, era „neobisnuit” și greu de suportat, pentru că manifesta o sinceritate absolută, „un fel direct de a vorbi, fără menajamente și (...) fără nici o ipocrizie”¹³.

⁹ XXI, p.19

¹⁰ V, p.160-162

¹¹ IV, p.129-130

¹² XII, p.127

¹³ IV, p.129

Aparea în ochii celorlalti ca violent sau intolerant: „era un om teribil de aprig”¹⁴. Chiar în a doua parte a vietii, când capatase blândete duhovniceasca, a ramas aprig în marturisirea si apararea adevarurilor de credinta ortodoxa. Însa toti sfintii ortodocsi au fost „extremisti” când a trebuit sa marturiseasca si sa apere ortodoxia.

De fapt, acest fel al sau de a fi - „extremist”, l-a ajutat sa devina ceea ce a devenit (un mare parinte duhovnicesc si un mare marturisor al credintei ortodoxe), asa cum spune si Parintele Roman Braga: „Sandu Tudor avea o habotnicie a lui înnascuta (...); aceasta l-a dus si la transformarea de mai târziu”¹⁵. Aceasta putere de totala devotiune îl preocupa la calugarii români pe care îi studiase. O pornire proprie numai anumitor firi, o înzestrare speciala de care s-a învrednicit si Parintele Daniil Tudor. Aceasta necesitate de a alege un drum clar si de a merge pe el pâna la capat, din toata puterea, sa dovedit a fi proprie si Parintelui. A alege total si definitiv si a se dedica unei cauze, unei chemari dumnezeiesti.

Parintele Daniil a fost întotdeauna un luptator. Pentru el, esentiala era fapta, punerea în practica a ideilor si idealurilor personale si sociale. Dar fapta nu ca simpla actiune mecanica, trufasa, a unui eu marginit, ci ca rezultat al unei slujiri pe care o simti chemându-te de dincolo de tine, de Sus. Întotdeauna s-a simtit atras spre slujirea oamenilor, a unui crez. La început a slujit cu mijloace specifice - intelectuale - binele social.

La timpul potrivit, dupa încercările pregatite anume, Dumnezeu l-a luminat - sa vada ca cea mai înalta si mai de folos slujire este cea închinata lui Dumnezeu si, prin ea, oamenilor, cu putere de Sus si cu dreptate, întru Adevar.

Activitatea culturala

**„Te-ai tras din veac si lume în taina sihastriei,
Râvnind sa fii un simplu ieroschimonah.
Dar harul te urmeaza: si peste plai valah
Te unge însusi Duhul vladica-al poeziei”¹⁶.**

Astfel îi scria poetul Vasile Voiculescu Parintelui Daniil, pe 15 martie 1958, dupa lectura poemului **Hrisovul clipelor**, pe care Parintele i-l trimisese din Sihastria Raraului, unde era staret.

Ieroschimonahul Daniil fusese, într-adevar, înainte de a se retrage în viata monahala, scriitorul Alexandru Teodorescu - Sandu Tudor, personalitate cunoscuta în viata spirituala si culturala a capitalei interbelice.

Parintele Petroniu Tanase, membru al Rugului Aprins, staret al Schitului românesc Prodromul din Sfântul Munte Athos, spune ca darul cuvântului este cel mai de cinste dar pe care l-a dat Dumnezeu omului. De aceea, grairea în desert este înfricosatoare si „...ca pentru orice vorba desarta pe care o vor rosti, oamenii vor da socoteala în ziua judecatii”, cum spune Mântuitorul în Sfânta Evanghelie de la Matei (12, 36). „Cuvântul omenesc are o mare si tainica putere, aduce cu el ceva din fiinta

¹⁴ IV, p.130

¹⁵ X, p.34

¹⁶ IV, p.80

celui care îl rosteste. Dacă cuvântul lui Dumnezeu este Dumnezeu Însuși, și cuvântul omului este omul însuși. «Dacă vrei să știi ce este în inima omului», zice Parintele, «ia aminte la cele ce spun buzele lui»¹⁷.

*

Parintele Daniil a fost înzestrat de Preamilostivul Dumnezeu cu marele dar al cuvântului. Încă de pe când era mirean, Sandu Tudor a scris, deja inspirat de har, **Acatistul Preacuviosului Parintelui nostru Dimitrie cel Nou, Boarul din Basarabi** (1927), care conține atât de frumoase stihuri despre smerenie.

Acest Acatist se revarsa într-o bogăție și o frumusețe de imagini, scrisă într-o limbă românească a vechilor cazanii, dar care nu are nimic pitoresc, ci curge, prin har, ca și cum ar fi chiar limba în care simte și gândeste scriitorul.

Aici se poate vedea cel mai bine cum harul transfigurează talentul, dacă citim, pentru comparație, o strofă din volumul **Comornic**, alături de un grupaj de stihuri din **Acatistul Sfântului Dimitrie cel Nou** și de o strofă de mai târziu, din poemul **Hrisovul clipelor**, scris pe când Parintele era Ieroschimonaș la Rarau.

Alexandru Mironescu spune: „Prietenul meu Sandu Tudor e un mare poet și a scris câteva acatiste, al Sfântului Dimitrie Basarabov, al Rugului Aprins, care e nu numai de o mare frumusețe literară, dar acoperă o întreagă teologie a Rugăciunii inimii, Acatistul Sfântului Calinic de la Cernica, și, în închisoare, Acatistul Sfântului Apostol Ioan, pe care întâmplător l-am auzit acolo, și când m-am întors l-am asternut pe hârtie: e monumental! Acestea nu sunt vorbe prietenești. Prietenia, dimpotrivă, mă stânjeneste în elogiul pe care aș fi vrut să-l aduc. Acatistul Rugului Aprins a ajuns la Paris, unde a fost citit și tradus de oameni de înaltă spiritualitate. Lectura a produs o atât de puternică impresie, încât s-a făcut propunerea să fie publicat imediat, text românesc și text francez. Într-o revistă, sub semnătura unei personalități binecunoscute, a apărut pe tema Acatistului articolul intitulat: *L'ortodoxie ou le Buisson Ardent*”¹⁸.

Într-o altă parte, Î.P.S. Mitropolit Antonie Plamadeala scrie: „Mi-am dat seama mult mai târziu, când i-am recitat versurile, că nu avea motive să se îndoiască de vocația lui. A scris versuri până la moarte.

Am o serie de versuri de ale lui cu multe îndreptări, cu multe restilizări; era foarte exigent cu scrisul; publicase și un volum de poezii care se intitula **Comornic**. El avea o anumită atracție către cuvintele cu iz vechi bisericesc, chiar și acest titlu la cartea sa de poezii este foarte interesant, **Comornic**, de la comoara. Pe urmă, tot el scrisese o carte în versuri care rămâne de mare valoare până în ziua de astăzi: **Acatistul Sfântului Dimitrie Basarabov**”¹⁹.

În anul 1948, când abia primise tundera în monahism, Parintele Agaton a scris, din preaplina inimii, prima variantă a **Imnului Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului - cu 9 condace**, care, prin înălțimea lui duhovnicească, prin profunzimea teologică și prin frumusețea poeziei, întrece tot ce s-a scris referitor la locul și rolul pe care îl are Maica Domnului în efortul nostru de înduhovnicire.

¹⁷ XVI, p.48

¹⁸ XX, p.193

¹⁹ XIX, p.81

Imnul Acatist a fost desavârsit, în forma cu 13 condace, la Sfânta Manastire Rarau, în fata Sfintei Icoane facatoare de minuni a Maicii Domnului, pe când Parintele Agaton devenise Ieroschimonahul Daniil si staret al Manastirii.

Un alt acatist închinat de Parintele Daniil Maicii Domnului este **Acatistul Bunevestiri**²⁰: „Bucura-te, Tu, Mireasa cea fara de mire!” Crestinii care sunt obisnuiti cu varianta cunoscuta din Acatistier, cu mare bucurie duhovniceasca pot citi acest Acatist, care aduce mângâiere în vremea rugaciunii, prin harul si muzicalitatea stihurilor sale.

Sub inspiratia harica a Icoanei Sfântului Ioan Bogoslovul de Rarau, Parintele Daniil a început sa scrie din anul 1957, **Acatistul Sfântului Ioan Bogoslovul** (al carui hram se praznuieste la Paraclisul Sfintei Manastiri Rarau, pe data de 26 septembrie). În acest Acatist aflam - marturie a faptului ca Parintele Daniil traia prin cuvânt - stihuri cu valoare de proorocie privitoare la propriul sau sfârsit pamântesc:

Retragându-se din lume, darul poeziei nu l-a parasit. Parintele Daniil a scris poeme filocalice, a caror muzica interioara misca inima catre rugaciune. Parintele Daniil avea Cuvântul lui Dumnezeu în inima lui. Asa încât tot cuvântul pe care îl scria si, mai târziu, îl predica, era viu.

Acesta spunea: „Cartea trebuie mâncata prin citire. Asa cum în inima Apocalipsului se arata. Atunci slovele, care sunt asemenea scheletului, prind carne, cartea se întrupeaza si ajunge hranitoare si viata sporeste. (...) Asa cum a facut-o Ioan Bogoslovul (Apostolul) prin mâncarea micii carti date de Îngerul de Putere al Domnului. El a mâncat cartea si i-a aflat secretul, care este cel al traiirii înalte de rugaciune, secretul vederii în duh, secretul starii duminicale a Patmosului.”

Parintele Daniil primea cuvântul ca pe o hrana cereasca si-l împartea ca pe un dar duhovnicesc, Cuvântul lui Dumnezeu, în scris si în predici prelungi, la Sfânta Manastire Rarau. Parintele Daniil citea chiar în Sfântul Altar si adesea, când iese la predica, cita oamenilor din cartea pe care o avea în mâna. Si oamenii (multi dintre ei simpli) nu înțelegeau întotdeauna, dar, prin puterea harica a cuvântului, le izvorau în ochi lacrimi de pocainta. Era împotriva citirii si scrierii intelectuale, sterpe. Parintele însusi a scris cu viata, cu rugaciunea si cu închisoarea. Avea constiinta tainei înfricosate - ca Iisus Hristos este Însusi Cuvântul lui Dumnezeu. Sfânta citire, sfânta auzire - care se fac haric, în Duh, în stare de rugaciune, acelea sunt mântuitoare.

*

O adevarata comoara de gând si traire duhovniceasca s-a pastrat, fragmentar, în caietele Parintelui Daniil (ceea ce a ramas neîmprastiat de securitate), din care s-au publicat, deja, trei volume, la Edituria Christiana, sub titlurile: **Dumnezeu - Dragoste, Sfintita Rugaciune, Taina Sfintei Cruci si Ce e omul?** Citind aceste scrieri ne aflam, deîndata, martori apropiati ai unei experiente vii, care ni se transmite cu putere, cuvântul Parintelui Daniil fiind nedespartit de viata sa interioara. Astfel, tot ceea ce citim este nu informatie, ci îndemn si încurajare pentru a ne asuma propriul nostru drum. Fiecare, cu darul pe care i-l da Dumnezeu. Pentru ca toti suntem chemati la desavârsire, sa devenim oameni duhovnicesci. Taina Sfintei Cruci, împlinirea destinului nostru duhovnicesc aceasta este: adevarata mântuire vine daca iubim suferinta.

²⁰ II, p.9-22

Iar „cheia ne-o da trairea rugaciunii”²¹, dupa cum ne învata Parintele Daniil.

Manuscrisele Parintelui Daniil Tudor

Stiind ca va fi arestat, parintele Daniil Tudor a dat parintelui Petroniu Tanase la aceea vreme staret la Manastirea Slatina - Falticeni, doua geamantane pline cu manuscrisele sale. Dupa o perioada de timp, parintele staret Petroniu Tanase le-a predat cu inventar la Biblioteca Patriarhiei Române, care se afla la Manastirea Antim.

Din pacate, securitatea „le-a cercetat”, cautând dovezi acuzatoare pentru proces si le-a desfacut în fascicole. Apoi aceste fascicole au fost amestecate. Grosimea totala a manuscriselor parintelui Daniil Tudor este de un metru si jumătate.

Dupa anul 1990, profesorul Alexandru Dimcea a avut acces la manuscrisele parintelui Daniil Tudor si a publicat, prin Editura Christiana din Bucuresti, urmatoarele carti: **Acatiste, Scrieri I, Dumnezeu - Dragoste, Sfintita Rugaciune, Taina Sfintei Cruci, Ce e omul?** ceea ce reprezinta aproximativ 5 % din manuscrise.

De aceea este necesara înfiintarea fundatiei „Ieroschimonahul Daniil Tudor”, care sa se ocupe cu cercetarea de specialitate si tiparirea manuscriselor parintelui Daniil Tudor aflate în Biblioteca Patriarhiei Române de la Manastirea Antim.

Facem si propunerea ca scrierile si poeziile parintelui Daniil de la Rarau sa fie studiate în scoala alaturi de marii sai admiratori si prieteni: V. Voiculescu, N. Crainic, Al. Mironescu.

CAPITOLUL II

Calatoria în Sfântul Munte Athos

Sandu Tudor a raspuns sincer, din dorinta de bine a inimii lui si din dorul de a afla izvorul viu de viata adevarata - în Domnul - din Sfântul Munte. Un raspuns care anula deja, prin duritatea si hotarârea lui, valorile lumii dinspre care venea, pe atunci, Sandu Tudor. Dar care reflecta la fel de bine si astazi tristetea si slabirea duhovniceasca a civilizatiei materialiste a Apusului, construita cu atâta efort, dar care nu face altceva decât sa consume, sa manânce permanent (valori, resurse, ...). O civilizatie care se devoreaza pe sine însasi, distrugându-si în cele din urma taina. Iar o civilizatie care distruge taina este o civilizatie pierzatoare de suflete.

„Apusul nu are farmec tocmai pentru ca e asa (...). E prea cunoscut, prea lesnicios, traieste sub lumina felinarului rosu al tuturor libertatilor, tuturor egalitatilor si fraternitatilor. Totul se vinde, totul se cumpara. Nimic nu se afla secret, nici sufletele, nici casele, nici padurile, nici chiar muntii. A napadit civilizatia de turism si americanism. Oriunde, o înlesnire, o întâlnire, o calauza care descrie amanuntul, un

²¹ VI, p.160

hotel în care orele trenurilor, albumul cu fotografii afisate si o aventura potrivita, toate te primesc si stiu mai dinainte ca ai sa vii. Chiar de as voi sa fac numai o calatorie de placere, tot înspre aceste parti de lume as alerga. Nu ma poate multami decât o tara saraca cu pustiuri si nopti înalte si singuratate cum e Athosul”²².

Odata cu primirea Vedeniei Muntelui, ceva începe (deja) sa se schimbe în el. Sfintenia lucreaza, îi deschide inima, o face mai cuprinzatoare, îi muta limitele. „Am simtamântul ca am prins în mine un adevar, marele adevar al vedeniei. Acest adevar viu a purtat prin pustiuri pe toti înainte-vazatorii si sfintii, pe care l-au marturisit de-a lungul lumii. Dar mai ales El, cel mai mare din toti trimisii, Sfântul, nu ne-a adus si nu a purtat în inima Sa de foc cea mai dumnezeiasca si mai biruitoare vedenie care s-a vazut pe pamântul acesta? Acesta e marele dar al Sau. Uriasa vedenie a unei lumi noi, în care nu va mai pacatui nimeni, în care dragostea va straluci desavârsit, în care umbra mortii se va nimici. *O! îndrazneala de foc a vedeniei Lui, Sfântul Ierusalim Ceresc!*”²³

Cuvinte pline de dar dumnezeiesc, care deschid în chip minunat, inima lui Sandu Tudor - spre chemarea de marturisitor al lui Hristos.

Parintele Antipa i-a tâlcuit lui Sandu Tudor întelesul tainic al Muntelui Sfânt:

„- Ma întrebi tâlcul pe care-l are Muntele Sfânt? (...) Îti spun: marea sovaire, sfânta si marea slabiciune calugareasca, care se aduna toata ca o singura si tare rugaciune, *stâlpul cel tare care tine pamântul pe apa cerului, la picioarele Maicii Domnului*. Lumea asta întreaga daca se mai tine si nu cade sub blesteme e fiindca se sprijina pe rugaciunile Muntelui Sfânt. Pe când lumea sta în adâncul noptii culcata în moliciunea patului, în dulceata somnului si furii si raii si tâlharii blestematesc, si desfrânatii se îndulcesc stricat din poftete spurcate, Muntele sta treaz si bate matanii: cu oftari”²⁴.

Într-o noapte, la ora doua, când în Sfântul Munte încep slujbele, Sandu Tudor se afla la Schitul Sfânta Ana, împreuna cu Staretul Schitului. Când, într-un moment, Muntele a început sa vuiasca si sa se clatine - sunau clopotele si batea toaca de Utrenie în toate vaile si vagaunile, la Manastiri, Schituri si Chilii. Anume ca peisajul duhovnicesc sa atinga sensibilitatea poetului - pe cerul senin veghea o luna plina argintie, marea era linistita si se mai auzea doar cântecul pasarilor. Din inima lui, coplesita de vapaia Duhului Sfânt, izvorau lacrimi duhovnicesci.

Acum întrebarea parintelui staret vine ca o sabie ascutita, de duh, ca sa-i lumineze sensul prefacerii pe care deja o simtise în el: „Frate Sandule, ce faceai dumneata în lume, la ora aceasta din noapte?”²⁵ O viata întreaga trecuta fara rugaciune i sa perindat (iute) prin minte; umbre ale trecutului, ca niste viziuni demonice: Capsa, cluburi de noapte, cabarete pariziene, sedinte literare, petreceri...

Parintele Staret nu l-a lasat fara raspuns; desi raspunsul definitiv avea sa-l dea tainic, însasi inima lui: „*Noi cei din Athos avem o credinta: daca mai tine Dumnezeu lumea, este pentru ca la miezul noptii calugarii se roaga*”²⁶. Acesta a fost momentul unei schimbari profunde, totale si definitive în viata poetului Sandu Tudor.

²² V, p. 95

²³ V, p. 195-106

²⁴ V, p. 120

²⁵ X, p. 35

²⁶ X, p. 35

*

Întors în țară, Sandu Tudor se dedica studiilor filocalice, dar este interesat nu doar de lectură, ci de punerea lor în practică. (Descopera documente despre pustnicii din Carpați, relevând în *Dieta [testamentul - n. Ed] Staretului Gheorghe de la Cernica*, specificul isihasmului românesc.). „Pentru Sandu Tudor începe acum reconsiderarea întregii culturi umane și a procesului intelectual, care având alte puncte de referință decât *Dumnezeul din om*, devin nu numai superficiale, ci chiar demonice”²⁷.

Convertirea profundă către rugăciune și calugărie a lui Sandu Tudor s-a petrecut în timpul sederii sale în Sfântul Munte. Când s-a întors de acolo, era deja hotărât să parasească lumea cea desartă și să se calugărească, urmând chemării Domnului. Din binecuvântarea harică a acelor zile, inspirația poetului Sandu Tudor a rodit poeme și rugăciuni închinată Maicii Domnului.

Pentru marea noapte a Fecioarei

**„Bucura-te Seara a dorului deplin.
Inima, smerit ti-a-ntrezarit și cânta
îngărgintatu-ti chip de rasura sfânta,
înfiorat cu cearcan de inel virgin.
Moarta-i frumusețea florilor de lut,
de rugina fata podoabelor lumesti.
Numai Tu, Chivotul nestrucaciunii esti,
de-ai cuprins în Tine pre Cel-ne-ncaput
Îmi jertfesc lumina ochilor mei Tie,
ca să trec launtric sub cer înnoptat,
sa-ti privesc în cuget chipul ne-ntinat
asteptând doritul basm ce va să fie.
Peste seara mintii pecetia Ta,
limpede, unica și covârșitoare,
îmi sta sus în creștet, calauzitoare,
în logodna - albaștra de stea logostea.
Mâna-ma de-a pururi din surâșu-ti lin,
prin veacul viclean și de împietrire,
la sorocul vietii, un orb de uimire,
sa ating în praguri biblicul Amin.”**²⁸

Miscarea „Rugul Aprins”

Din vremea călătoriei în Sfântul Munte, Sandu Tudor avea în inimă convingerea că neamul său poate fi salvat de o transformare duhovnicească

²⁷ X, p. 35

²⁸ V, p. 130

profunda, prin trairea credinței și a rugăciunii, prin refacerea legăturii între om și Dumnezeu - „Marea legătura a credinței, a sfinteniei”²⁹.

Aceasta însemna, în viziunea sa, revigorarea în profunzime a rădăcinilor unui neam. Care, de altfel, avea (și are mereu) surse duhovnicești autentice, pornite chiar de la Izvorul Cel Mântuitor și datator de viață. Aceștia sunt toți călugării isihasti și pustnicii români care s-au nevoit și se nevoiesc prin aceste binecuvântate locuri și care, prin vietuirea lor sfântă și prin rugăciune, au dat sănătate sufletului neamului și au deschis în taina calea creșterii duhovnicești a unui întreg popor, peste tot timpul care va veni.

Sandu Tudor revine în țară cunoscând din experiența lucrării Rugăciunii lui Iisus. Inima lui vede acum că procesul intelectual și cultura umană în ansamblul ei, dacă au alte puncte de referință în afara de Dumnezeu din om, devin superficialitate și chiar satanism. În Sfântul Munte a înțeles scriitorul Sandu Tudor că eul nostru este infinit și că în centrul existențial al ființei noastre, pe care călugării îl numesc „Inimă” în sensul adânc, există Dumnezeu și că Dumnezeu este pecetea personalității noastre.

Din anul 1945, începe să frecventeze Mănăstirea Antim, punând în practică multe dintre învățăturile primite de la pustnicii din Sfântul Munte Athos. Una dintre aceste învățături îl preocupă cel mai mult; aceea a rugăciunii neîncetate a „Rugului Aprins”, care arde și nu se mistuie.

*

În acei ani de după ocupația rusească, comunismul își începuse deja lucrarea diabolică de răsturnare a valorilor, de încurajare a imoralității, careia îi daduse numele de libertate, pentru a contorsiona viața sufletească a tinerilor (ei erau cei care trebuiau „câștigați”, pentru că prin ei să corupa întreg viitorul duhovnicesc și spiritual al neamului). Comuniștii numeau burgheze valorile creștine, pe care voiau să le distrugă. Parintele Roman Braga își aminteste de acest proces ca despre „drama ucigătoarelor transformări”³⁰.

„Pe stradă și în viața de toate zilele era un zăbucium și un efort din partea unor puteri vrăjmașe să schimbe tot ce era vechi, ăezat, frumos, statornic, să-l schimbe cu moda nouă”³¹.

În acest context, chiar dacă fatal, multe conștiințe au fost nivelate, un grup de oameni „investiți cu sacerdoțiul conștiinței”³² (monahi și mireni, intelectuali și oameni de cultură) s-au întâlnit prin voia lui Dumnezeu, în căutarea comună a izvorului libertății adevărate, Cel din Care, dacă bei, nu mai însetezi în veac.

La Mănăstirea Antim din București (Mănăstirea Tuturor Sfintilor) începuseră să vină, încă din 1945, intelectuali, maturi și foarte tineri, în căutare de sens, o căutare inevitabil acutizată - dar nu condiționată - de context. Ca niște pelerini, ei nu puteau călători decât spre locul concentrat de sfântenie care este Mănăstirea. Mănăstirea ca o altă lume, ca o sensibilă prefigurare a Patriei Ceresti, în care viața are din temelie alte ritmuri și se înscrie pe alte coordonate, de Duh. Mănăstirea Antim este ctitorie a Mitropolitului Antim Ivireanul - monahul Antim din Iviria - Georgia de astăzi - trecut la

²⁹ V, p. 100-101

³⁰ X, p. 28

³¹ XIII, p. 92

³² XII, p. 163

cele vesnice prin moarte de martir, în anul 1716, canonizat de Biserica Ortodoxa si sarbatorit pe data de 27 septembrie.

Astfel s-a format discret si firesc, un grup de monahi, între care: Parintele Sofian Boghiu, Parintele Benedict Ghius, Parintele Petroniu Tanase, Parintele Felix Dubneac, Parintele Antonie Plamadeala, Parintele Adrian Fageteanu, Parintele Roman Braga, fratele Andrei Scrima - si de mireni care frecventau Antimul: scriitorul si publicistul Sandu Tudor, medicul si poetul Vasile Voiculescu, profesorul si scriitorul Alexandru (Codin) Mironescu, si fiul sau Serban, omul de cultura Paul Sterian, doctorul Gheorghe Dabija. În timp, grupul se va încheaga si va purta numele Rugului Aprins.

De la bun început, se cuvine sa situam Rugul Aprins în orizontul de înțelegere limpede caruia îi apartine. „«Rugul Aprins» nu e o inventie literar - politica: el vine din orizontul originar al Revelatiei. Mai mult chiar, în conformitate cu textul si traditia scripturara însasi, «Rugul Aprins» are calitatea unui semn originant si, ca atare, el e cel care deschide acest orizont.”³³

Prin urmare, Rugul Aprins al Maicii Domnului cheama asupra sa atintirea privirii calatorului duhovnicesc.

„Acest rug este simbolul Maicii Domnului. Desi foc ceresc este Iisus Hristos, Maica Domnului a ramas nearsa, neatinsa, însa îndumnezeita prin Pruncul Sfânt. Pentru noi, care dupa 1945, ne-am ales acest patron sfânt al întâlnirilor la Manastirea Antim, Rugul Aprins era si simbolul rugaciunii neîncetate. Cine se roaga neîncetat se aseamana cu acel rug care ardea si nu se mistuia. Suntem mereu uniti cu focul lui Dumnezeu, aceasta vâlvataie de lumina si de putere, iar cu cât ardem mai mult, cu atât devenim mai luminosi si mai aproape de Dumnezeu. Acesta este un alt înțeles al Rugului Aprins”³⁴.

Rugul Aprins a asezat destinele traitorilor sai sub semnul vocatiei monahale. Aceasta nu atât din punct de vedere numeric, ci mai degraba calitativ. Si ne gândim la marii convertiti: Sandu Tudor - devenit Ieroschimonah Daniil, Andrei Scrima, devenit Arhimandrit Andrei Scrima, (chiar si prietenul Antimului, scriitorul Marcel Avramescu devenit nu monah, ci Preotul Mihail Avramescu). Si la parintii pentru care experienta Rugului a fost o bogatie în plus, dar care îa gasit deja calugari ori pregatiti sa-l slujeasca numai lui Hristos. Arhim. Benedict Ghius, Arhim. Sofian Boghiu, Protos. Petroniu Tanase, Arhim. Arsenie Papacioc, I.P.S. Antonie Plamadeala, Parintele Roman Braga. (Pentru acestia, Rugul era o manifestare fireasca a naziintelor si a celei mai de seama fapte ale vietii monahale: rugaciunea.) Membrii grupului se întâlneau Duminica dupa-amiaza si ascultau împreuna slujbele religioase de o mare frumusetate. (Stilul armonice în celebrările liturgice promovate de obstea Manastirii, în mare parte de origine basarabeana, atragea numerosi închinatori si ascultatori.) Participantii îi descopereau astfel pe Sfintii Parinti ai Bisericii Ortodoxe sub chipul lor doxologic, înainte de a le studia scrierile în mod sistematic. Dupa slujbele de seara se explicau pe larg, în Sfântul Lacas, cele sapte laude ale bisericii. Un accent deosebit se punea pe explicarea Sfintei Liturghii. (Astfel, luna era prezentata Sfânta Liturghie cu simbolismul ei traditional; marta,

³³ XII, p. 145-146

³⁴ XIII, p. 89

din punct de vedere muzical; miercurea, viziunea iconografică; joia, viziunea artistică a Sfintei Liturghii s.a.m.d.)

Grupul se mai întâlnea și în biblioteca Mănăstirii, unde se țineau conferințe cu caracter teologic, dar și pe probleme de cultură și de spiritualitate creștină, despre rugăciune, despre raportul omului cu Dumnezeu, Rugăciunea lui Iisus privită istoric, începând cu epoca apostolică și până la Părinții patristici și filocalici: isihasmul românesc din vremea Sfântului Nicodim cel Sfânt de la Tismana, a Sfântului Vasile de la Poiana Marului, a Sfântului Paisie Velicicovschi de la Mănăstirea Neamț și a Stărețului Gheorghe de la Cernica; practicarea Rugăciunii lui Iisus în mănăstirile noastre, Rugăciunea lui Iisus în lumea mirenilor și altele. Prima conferință a fost susținută de Sandu Tudor și avea ca temă „Calatoria spre locul inimii”.

Între conferințieri se numărau membrii Grupului, dar și alte personalități ale vieții culturale religioase: profesorul Alexandru Elian, colecționarul și criticul de artă Barbu Slatineanu, compozitorul Paul Constantinescu. Acesta din urmă a oferit în dar Antimului un „Imn al rugăciunii lui Iisus” sub forma de „canon suitor”, îndrăgit de laici și de monahi. Conferințele se țineau în prezența unui public divers ca pregătire, majoritatea formând-o însă intelectuali și studenți de la diferite facultăți din București. „Erau (...) mulți studenți care după aceea, saracii, au suferit mult în închisoare.” (...) După ce conferințierul își termina cuvântul, erau întrebări din public (...). Era un dialog, o țesătură de idei, de gânduri și de dorințe duhovnicești care-i hrăneau foarte mult pe ascultători”³⁵.

Din păcate, această lucrare nu putea să capete amploare din cauza comunismului, ostil creștinismului.

În comunitatea monahă-laică de la Antim, fraternitatea își regăsea sensul ei original. După cuvântul Sfântului Isaac Sirul, „Caută prietenia (însotirea) celor ce sunt de o taină cu tine”³⁶. În spațiul de la Antim s-a creat „convivialitatea între tradiția spirituală vie și intelectuali (asisderea viei)”³⁷. Monahi și mireni se întâlneau în aceeași căutare a „Infinitului viu”³⁸. Care nu lasă loc vreunei diferențieri de castă.

Intelectualii grupului aveau o formare culturală dobândită la mijlocul perioadei interbelice: anii 20 - 30. Pe atunci, în cultura românească se desprindeau două curente: „un tradiționalism etno-cultural zgomotos și pontifiant, până la urmă esuat în echivocul naționalismelor politice”³⁹, pe de altă parte, discret, „presimțirea tradiției ortodoxe, trairă în credință și deschisă totodată universalității culturii.” Intelectualii de la Antim nu numai că s-au înscris firesc în cea de a doua tendință, dar au și creat-o, dându-i autenticitate prin propriile căutări și manifestări umane și intelectuale.

Legătura de încredere în interiorul grupului și care îi asigură coeziunea era comunicarea liberă prin cuvânt - „cuvântul fratern împărtășit”⁴⁰, în afara oricărei ierarhii. Acest lucru sporea mult atenția permanentă a unora față de ceilalți, deschizându-i către o comunicare permanentă vie (inclusiv prin fragmente de lectură sau de gândire, împărtășite spontan).

³⁵ XIII, p. 92-93

³⁶ XII, p. 138

³⁷ XII, p. 120

³⁸ XII, p. 120

³⁹ XII, p. 139

⁴⁰ XII, p. 139

Retinem ca esentiala armonia aceasta între traditia duhovniceasca si cultura care se facea simtita în cadrul grupului de la Antim, pecetluita în mod fericit de venirea ca staret a Parintelui Benedict Ghius, purtator al unei culturi universale profund asimilate. Parintele André Scrima numeste aceasta cultura - esentiala, „inseparabila de constiinta în trezire”⁴¹ si care este altceva decât cultura „moderna” sau bazata pe acumularea de informatii - „cultura spirituala”⁴² necesara, cea care duce prin cunoastere, la iubire (de Dumnezeu si de oameni). Si care întareste credinta.

Evolutia grupului. Bindecuvântarea. Parintele Ioan cel Strain

„Lucrul cel mai de seama în izbavirea sufleteasca este sa aiba cineva încredere în îndrumatorul sau duhovnicesc si sa pastreze aceasta încredere pâna la capat”⁴³. (Cuviosul Ioan cel Strain)

Daca la început activitatea grupului (de fapt, a partii sale laice) se baza mai ales pe studiu si cercetare intelectuala a traditiei spirituale rasilatene, cu timpul participantii s-au îndreptat catre adevarata cautare spre care îi îndemna însasi inima lor: trairea de rugaciune în duhul predaniei isihaste.

În toamna anului 1943, protoiereul Ioan Kulîghin se refugia din Rusia, însotindu-l pe Mitropolitul Nicolae al Rostovului, al carui duhovnic era. Prin grija Patriarhului Nicodim, cei doi au fost gazduiti la Manastirea Cernica (din 1945 pâna în 1947).

Parintele Ioan marturisea ca a ajuns în România „condus doar de Pronia lui Dumnezeu, care m-a trecut si peste granita, în tari straine si minunate, iar acum m-a adus si în de Dumnezeu pazita Românie”⁴⁴.

Cuviosul Ioan apartinea traditiei isihaste vii a parintilor de la Manastirea si Schitul Optina de lângă Moscova. (Manastire vestita, frecventata de scriitori si oameni de cultura, unde Dostoievski a scris „Fratii Karamazov”). Se pare ca, pentru staretul Zosima la avut de model pe Parintele staret Ambrozie de la Optina.). El practica rugaciunea lui Iisus (pe care o deprinsese de foarte tânar), încât rugaciunea coborâse din minte în inima. „Era un om foarte luminos la minte. Era micut, cu ochii albastri, blând. Când îl priveai nu-ti dadeai seama ce valoare avea acest om, valoare duhovniceasca (...) probabil cam asa arata si Sfântul Apostol Pavel”⁴⁵.

Toti cei care formau nucleul grupului au recunoscut rolul providential al venirii Parintelui Ioan. „L-a adus oare Dumnezeu pe Parintele Ioan tocmai aici, de atât de departe, ca sa îl întâlnim? (...) În orice caz, noi aveam mai mare nevoie de el, de un încercat si mare duhovnic, aveam mare nevoie chiar de el, caci tocmai el purta raspunsurile vii la o seama de întrebări si preocupări care devenisera ale noastre, într-un chip cu deosebire serios”⁴⁶.

⁴¹ XII, p. 117

⁴² XII, p. 117

⁴³ XI, p. 1

⁴⁴ XII, p. 32

⁴⁵ XIV, p. 1

⁴⁶ XI, p. 105-106

„Parintele Ioan Kulîghin (...) a fost providential pentru Miscarea Rugului Aprins. (...) El stia raspunsurile la întrebările fiecaruia si tot el ne-a dat **Sbornicul** ca hrana”⁴⁷.

„S-au spus multe lucruri despre Rugul Aprins, fiecare cam cum își închipuie ca a fost. Însa prima problema a fost rugaciunea lui Iisus, în comparatie cu acel Rug care ardea si nu se mistuia. Când Dumnezeu dispare nu mai vezi nimic. *Daca mergi cu trufia în protap pâna la sfârșitul vietii, nu ai loc în cer.* Acolo nu intra nimic necurat cum spune Sfântul Apostol Pavel, cel care ne îndeamna pâna astazi sa ne rugam neîncetat. Aceasta sfintenie a vietii s-o pastrati. Ce este aceasta? Nu cere prea mult. Sinceritatea cu noi însine, cu cei de lângă noi si, în cele din urma, cu Dumnezeu. Sinceritate cu orice risc. Hristos este Adevarul!”⁴⁸

Parintele Ioan a venit cu regula hirotiesirii pentru Rugaciunea Inimii (binecuvântare - prin punerea mâinilor pe capul fratelui - pentru a începe rugaciunea). Pentru el, nu putea cineva sa practice Rugaciunea lui Iisus fara stirea, sfatul si binecuvântarea unui cunoscator al ei.

La un moment dat, spune Parintele Roman Braga, la Rugul Aprins s-a insistat prea mult pe teologizarea Rugaciunii Inimii (ispita a intelectualilor). Pentru intelectuali, problema era a întoarcerii catre sine cu sinceritate si smerenie - a goli mintea de concepte, de idei, de gânduri: „Sfântul Nichifor din Singurătate zice: mai întâi, fratilor, sa ne întoarcem catre noi însine. Aceasta pentru calugarul simplu este ceva practic; pentru intelectual este un mare lucru; a te întoarce catre tine însuti e un lucru extraordinar”⁴⁹.

Sandu Tudor spunea ca pentru a intra în ordinea Duhului, trebuie mai întâi sa te „îndobitocesti” - si-l dadea exemplu pe pelerinul rus, care ajunsese „o rugaciune ambulanta”.⁵⁰ „De asta s-au rupt intelectualii, profesorii universitari care veneau la Rugul Aprins, de idolatria creatiei lor personale.”⁵¹

Parintele Daniil spunea: „Rugaciunea neîncetata e trebuincioasa dara ca pâinea, ca vazduhul, ca apa, ca libertatea. Necurmata Rugaciune e (...), hrana cea dumnezeiasca a îngerilor si a sfintilor, necurmata Lauda cereasca.” (...)⁵²

În traditia ortodoxa, parintele duhovnic are un rol esential: el este mostenitorul si transmitatorul, în har - prin binecuvântare, al predaniei isihaste viei. „Parintele Ioan avea (...) capacitatea de a-i recunoaste pe cei care puteau primi binecuvântarea, în vederea transmiterii darului mai departe”⁵³. „Si a dat-o (...) doar parintelui Benedict si parintelui Daniil. Ceea ce nu a implicat numai calauzirea lor duhovniceasca, ci si transmiterea binecuvântarii - a initierii - prin punerea mâinilor asupra lor”⁵⁴.

În plus, Sandu Tudor a primit si binecuvântarea Sfântului Munte Athos, pentru a practica rugaciunea inimii. Parintele Ioan a recunoscut în Sandu Tudor nu doar un vrednic fiu duhovnicesc, ci si un urmas al sau, (dupa cum marturisea într-o

⁴⁷ X, p. 36

⁴⁸ XIV, p. 1

⁴⁹ XIV, p. 35

⁵⁰ XIV, p. 35

⁵¹ XIV, p. 45

⁵² V, p. 19

⁵³ XII, p. 84

⁵⁴ XII, v. nota 28

scrisoare): „unul dintre cei mai devotati urmasi, râvnitori si traitori, pentru care Îi multumesc lui Dumnezeu”.⁵⁵

*

A doua perioada a Rugului va începe în 1953, când cei mai multi revin la Bucuresti, unde Parintele Agaton, eliberat din închisoare - si devenit Ieroschimonahul Daniil, respectiv stareț al Schitului Rarau, face dese popasuri. Acum, întâlnirile au loc tot mai rar si se tin în casa lui Alexandru Mironescu, în strada Vasile Lascar, la Barbu Slatineanu, în strada Chedenaru si la Vasile Voiculescu, în strada Dr. Staicovici.

Între participanti, pe lângă gazde mai erau: Ieroschimonahul Daniil, Arhimandritul Benedict Ghius, arhitectul Constantin Joja, scriitorii si criticii literari Vladimir Streinul si Serban Cioculescu, parintele profesor Dumitru Staniloaie, studentul Serban Mironescu împreuna cu alti câtiva colegi ai sai. La aceste întâlniri se citeau si se comentau poezii religioase si texte cu caracter mistico-ascetic, de regula în manuscrise, care nu puteau fi publicate.

Într-un context în care, în fosta U.R.S.S., un document larg difuzat (în 1956), semnat de N. S. Hruscirov, recomanda reluarea luptei împotriva „sentimentului religios”. Rugul Aprins nu putea avea alta soarta (istoric vorbind) decât neînțelegerea, deriziunea si, la extrem, martiriul.

Parintele Daniil a fost arestat în noaptea de **13/14 iunie 1958** si odata cu el si alti participanti, pâna la formarea unui grup de saisprezece. Procesul s-a desfasurat sub titulatura „Lotul Teodorescu Alexandru si altii”. Un anchetator, ca sa arate ca a citit si înțeles si el Biblia (pe care a scos-o dintr-un sertar), a zis: „A, voi cu Rugul Aprins!» (...) «Voi, care faceti niste focuri pe câmp si blestemati guvernul comunist din tara!» (...) Acum, stiau ei ceva legat de niste focuri pe câmp. Citisera si ei acest moment din Biblie, în care Moise a fost trimis sa scoata poporul din robie. Aceasta idee nu le convenea.”⁵⁶ Orbiti, nu puteau sa vada ca întâlnirile Rugului Aprins nu se desfasurau sub semnul magiei, nici al luptei politice si sociale, ci în Duhul Luminii si al lubirii lui Hristos.

“Dar noi stateam si ne rugam aici la Antim. Ne rugam si pentru dusmanii nostri, care erau ei; erau dusmanii politici ai Bisericii”⁵⁷. Dupa îndemnul Sfântului Apostol Petru: „...nerasplatind raul cu rau sau ocară cu ocară, ci dimpotriva, binecuvântând; ca spre aceasta ati fost chemati, ca sa mosteniti binecuvântarea.” (I Petru 3. 9).

Pecetea Rugului Aprins a marcat destinele celor implicati; lucrând în ei dincolo de perioada istorica stricta în care a functionat Miscarea. Pentru traitorii Grupului, providential, „Antimul a deschis, nu fara rigoare si uneori adversitate, drumul spre autenticitatea ultima a existentei lor”⁵⁸. Le-a deschis calea pentru care erau chemati începând cu cel care a initiat Miscarea. Parintele André Scrima defineste precis transformarea tainica petrecuta cu Sandu Tudor sub semnul Rugului Aprins: „ruptura existentiala, ruptura de identitate între «Sandu Tudor» si «Parintele Daniil». Cu trecerea la orizont a parintelui Ioan cel Strain”.⁵⁹ Cu Sandu

⁵⁵ XI, p. 46

⁵⁶ XIV, p. 1

⁵⁷ XIV, p. 1

⁵⁸ XII, p. 120

⁵⁹ XII, p. 158

Tudor, „purtatorul natural de suflu al grupului de la Antim”⁶⁰ - „venea un stil: pentru el, se împlinea un destin”.⁶¹

În fapt, lucrarea Rugului s-a continuat la masura personala, în fiecare dintre cei care au fost chemati si initiati, în perioada Antimului. Parintii duhovnicesti continua si acum aceasta lucrare. În Parintele Daniil, harul lui Dumnezeu, savârseste - de dincolo de moarte - lucrarea Rugului Aprins al Maicii Domnului în neamul românesc.

Calugaria

Scopul suprem al vietii crestine este unirea duhovniceasca a omului cu Dumnezeu, îndumnezeirea omului. Domnul nostru Iisus Hristos ne spune: „Drept aceea, fiti voi desavârsiti, precum Tatal vostru Cel ceresc, desavârsit este” (Matei 5. 48).

„Desavârsirea crestina este o forma de viata la care se angajeaza eroii credintei, adica cei care simt o chemare deosebita spre aceasta, desi este accesibila oricarui crestin. Este vorba de calea desavârsirii crestine, pe care a aratat-o Mântuitorul nostru Iisus Hristos tânarului bogat care, marturisind ca a împlinit toate poruncile Legii Vechi, întreaba: „Ce-mi mai lipseste înca?” Iar Domnul nostru Iisus Hristos îi raspunde: „Daca vrei sa fii desavârsit, du-te, vinde-ti averile, da-le saracilor si vei avea comoara în cer; si vino de-Mi urmeaza Mie”(Matei 19. 20-21).

Iar celui care vrea sa-l urmeze întru totul Lui, Mântuitorul Î îndeamna: „Cel ce vrea sa vina dupa Mine, sa se lepede de sine, sa-si ia crucea si sa-Mi urmeze Mie”(Matei 16. 24).

Scopul imediat al nevointelor sau al ascezei crestine este *despatimirea* sau *curatirea de patimi*. Iar scopul final este de a deveni din nou placuti lui Dumnezeu si a ne uni cu El, prin Harul dragostei dumnezeiesti si contemplatiei (vederii). Reusita în aceasta *lupta de despatimire* este lepadarea de sine si de lume. Monahul adevarat este un înger pamântesc, o lumina dumnezeiasca fara de sfârșit în ochiul inimii, un abis al smereniei în care s-a afundat si înecat întreg duhul sau.

Parintele Daniil Tudor s-a învrednicit de înfierea Maicii Domnului. „Cel mai înalt mijloc de a slavi pe Dumnezeu, e de a întrebuința imnul tacerii. Aceasta nu înseamna raceala si lipsa de evlavie iubitoare (...). Sa cinstim pe Împarateasa Cerului, urmându-o deplin în smerenie si supunere (...), ca sa ne putem învrednici de înfierea ei. Fiii Maicii Domnului cunosc plinatatea rodnică si sacra a votului tacerii. Îndeosebi, ei sunt marea armata tacuta a monahilor isihasti”.

Cele trei trepte ale desavârsirii crestine sunt:

1. Treapta curatirii de patimi (despatimirea);
2. Treapta iluminarii;
3. Treapta unirii mistice a crestinului cu Dumnezeu (îndumnezeirea).

Lupta crestinului cu sine însusi înseamna stârpirea înclinatiilor negative din om si dobândirea virtutilor, lucrarea trebuind sa fie însotita necontenit de rugaciune (în întelesul ei propriu).

⁶⁰ XII, p. 122

⁶¹ XII, p. 106

Vocatia monahala a Parintelui Daniil Tudor, cea de întemeitor de curent filocalic în România - Rugul Aprins - sunt recente. „Calugaria lui a fost dincolo de orice îndoială, un act adevărat (La devenirea lui, care va fi apoi și devenirea unora dintre ucenicii lui, am asistat și eu. Când l-am cunoscut era civil și apoi frate la Antim”⁶².

„Nu-i placeau jumătățile de masură (...). Întâi, muștra, distrugea, ardea și apoi încuraja, mângâia. Răul devenise un centru de mare atracție spirituală (...). El simțea mereu **„nenorocirea de a nu fi sfânt”**. Tumulțuos, uneori dezlănțat pe parcursul unui discurs, dar concluzia în final nu era banală niciodată.”⁶³

Lucrarea principală a calugarului și adevărata lui milostenie este rugăciunea: participarea la cele șapte laude și la alte slujbe pentru credincioși, dar mai ales la Sfânta Liturghie, slujita zilnic, precum și rugăciunea particulară, pentru că „Monahul încearcă să se roage tot timpul, nu numai în decursul orelor consacrate rugăciunii”⁶⁴. Iar „adevărata rugăciune se face nu numai pentru cel ce se roagă, ci pentru cât mai mulți, pentru toată lumea, (...) pentru vii și pentru morți, pentru oameni, pentru animale, pentru plante, pentru pământ, aer, ape și celelalte”⁶⁵. Iată ce mare binecuvântare vine de la Dumnezeu pentru lume, prin cei iubiti ai Sai.

Dar mănăstirile noastre sunt și vetre de cultură creștină: sculptura, pictura, broderia, confecționarea vestimentelor liturgice etc. „Mănăstirile au arătat cu prisosință ce pot să facă, în întreaga istorie a Bisericii. *Tot ceea ce are Biserica este rodul ostenețelor calugariei*: arta bisericească, iconografia, iconografia ...”⁶⁶. „De aceea, nici pastorii Bisericii, nici monahii nu trebuie să se ocupe de treburile acestei lumi, ci trebuie să urmeze *pilda Maicii Domnului* care, în Templu, în Sfânta Sfintelor, cugeta ziua și noaptea la Legea Domnului și stăruia în rugăciune pentru popor.”⁶⁷

„Multumită monahilor, rugăciunea nu se întrerupe niciodată pe pământ, iar aceasta este de folos pentru întreaga lume, căci lumea dăinuie prin rugăciune. Dar când rugăciunea va înceta, atunci lumea va pieri.”⁶⁸

Sandru Tudor era de multă vreme preocupat de monahismul românesc, pe care-l studiasă ca pe o învățatură vie în pelerinajele sale ca închinător și căutător în bibliotecile sfintelor mănăstiri românești. Aceeași chemare tainică l-a determinat să calătorească în Sfântul Munte Athos, unde va afla tainic prin rugăciune, că Adevărul inimii sale este Hristos.

Scriitorul Sandru Tudor va ajunge, atins de har dumnezeiesc, să rezolve, în sine însuși, drama contradicției între lume și Dumnezeu, între duhul lumesc și Duhul dumnezeiesc. Va afla în Adevăr, (iar nu dintr-o slabă închipuire a minții) că noi, robi din fire, că să avem Viata, trebuie să schimbăm robia păcatului cu robia cea bună, robia Virtutii.

Ca un prim rod al eliberării, bogăția de energie cu care era înzestrat și-o canalizează acum către slujirea Bisericii. **„Sufletește mă daruiesc noii vieți cu o putere și intensitate care-mi da bucurii neașteptate și mă face alt om. Sunt plin**

⁶² XIX, p. 34

⁶³ XIX, p. 35

⁶⁴ XV, p. 81

⁶⁵ XV, p. 82

⁶⁶ XV, p. 33

⁶⁷ XVI, p. 81

⁶⁸ XVI, p. 83

de nadejde ca voi ajunge acum sa pot realiza mai mult si voi fi de folos semenilor si mai ales celor care sunt în suferinta. Cred ca pot contribui cu succes la reusita restaurarii întregii Biserici si a turlilor. Apoi si la renovarea si înzestrarea atât a bibliotecii, cât si a trapezei (sala de mese)."⁶⁹

*

Parintele André Scrima l-a surprins pe Parintele Agaton, imediat dupa intrarea în viata monahala, scriind în Sfântul Altar. Nimic neobisnuit - Parintele gândea (si se exprima) prin scris, fie chiar si în Sfântul Altar. Neobisnuit era însa ceea ce scria: „dada forma, sub chip de rugaciune, noii sale stari, încercând parca sa interiorizeze numele primit - Agaton - pe care îl scria la persoana a treia”⁷⁰. În acest fel se acorda cu noua sa persoana - identitate ...

În anul 1950, Ieromonahul Agaton este arestat sub învinuirea devenita pretext pentru acea data: fascist si atitudine ostila guvernului si noii ordini comuniste. Procesul s-a desfasurat la Palatul de Justitie, în fata unui tribunal de tip nou, surd la marturiile evidente si care aplica mecanic, normele justitiei populare comuniste. Preocuparea de capetenie a acestui tribunal era trimiterea în justitie a unei cote de suspecti dinainte stabilite, care era destinata lichidarii.

O umbra de ezitare a aparut în proces, în timpul apararii parintelui Agaton de catre avocatul sau, care era evreu. Acesta a adus în instanta doua articole scrise de Sandu Tudor în anul 1936: "Gorila cu casca si masca", unde scriitorul comenta agresiunea lui Mussolini împotriva Etiopiei si „Bestia blonda, bestia bruna”, articol scris împotriva lui Hitler si a lui Mussolini. Tribunalul a fost silit sa ia act de aceste argumente ale apararii. Sentinta însa a fost aceeasi: cinci ani de munca silnica, inclusiv la Canalul Dunare-Marea Neagra.

Eliberat dupa aproape trei ani de zile, fara sa-si fi pierdut pacea interioara si ascutimea cuvântului, parintele Agaton a revenit în anul 1953 la Manastirea Neamt, unde se afla stramutata cea mai mare parte a obstii grupului „Rugului Aprins”, de la Manastirea Antim.

Dupa câteva luni, Ieromonahul Agaton va primi hirotesia de schimnic la Manastirea Sihastria Neamt. Parintele Arhimandrit Cleopa Ilie i-a citit rugaciunile de la hirotesia. De aici înainte, Parintele Agaton va purta numele de Ieroschimonahul Daniil.

Ca sa nu fie arestat de securitate, Ierodiaconul Antonie Plamadeala, secretarul Manastirii Slatina - Falticeni, s-a sfatuit cu Parintele Cleopa Ilie, staretul manastirii, si Ieroschimonahul Daniil Tudor a fost trimis staret la Manastirea Rarau pe data de 15 noiembrie 1953.

Aici, Parintele Daniil avea sa continue lucrarea Rugului (începuta la Manastirea Antim). Mai întâi de toate, cautând sa împlineasca în sine Chipul cel pierdut al lui Dumnezeu. „Viata noastra în sine”, spunea Parintele, „nu e decât o învrednicire de a realiza omul launtric”⁷¹.

Apoi, povatuind si crescând fii duhovnicesti. Dumnezeu ne-a creat sa fim creatori - prin rugaciune în sobornicie. „Nu ne cunoastem decât în chip viu creator, creându-ne pe noi însine si creând si pe altii”⁷². Aceasta chemare subtire catre

⁶⁹ IV, p. 27

⁷⁰ XII, p. 125

⁷¹ VII, p. 105

⁷² VII, p. 105

sfintenie, acest dor dupa Împaratia Tatalui Ceresc, îl cheama sa-si ia crucea si sa urmeze cu totul Mântuitorului Iisus Hristos, Mirelui Ceresc.

Parintele a rastignit pe omul cel vechi, învrednicindu-se de nasterea cea de a doua. Geo Bogza spunea ca l-a întâlnit pe Sandu Tudor la Biblioteca Academiei, unde studia. Avea o traista de pânza, taraneasca, pe umar. l-a lasat impresia unui om mândru si plin de toate. Când a aflat ca este calugarit si staret la Manastirea Rarau, a fost foarte surprins.

Ceea ce nu înțeleg oamenii de cultura lumesti este faptul ca darul dumnezeiesc care lucreaza în inima celor chemati la monahism transfigureaza omul, îl face sa simta înca din aceasta viata bucuria, pacea, lumina si dragostea dumnezeiasca.

Staret al Sfintei Manastiri Rarau

„Intrând în monahism de doua ori, prima data, pe poarta mai larga, ca monahul Agaton si apoi pe poarta mai strâmta, ca Ieroschimonah, schimbându-i-se numele în Daniil, Sandu Tudor sa mistuit pe sine într-un urcus al înduhovnicirii, învingându-si limitele, transfigurându-le, ajungând la Schitul Rarau, poate cel mai aproape de inima lui Dumnezeu si luminând de aici, prin candela fapturii sale, pâna departe, spre ungherele tarii.”⁷³

La Rarau, citea ziua si noaptea. Citea permanent, chiar si în Sfântul Altar, în timp ce slujea Sfânta Liturghie. La predica, iese cu cartea pe care o citea atunci si începea sa o comenteze. “La un moment dat vorbea o jumătate de ora, vorbea o ora, o ora si jumătate. (...) Pâna la urma începea sa muste, sa strige si sa plânga. Taranii bucovineni, tarancile stateau cât stateau, oboseau, se asezau în genunchi, ca sa se mai odihneasca, dupa aceea oboseau si genunchii, si atunci se asezau pe sezut, asa, pur si simplu, mai ales femeile, iar el continua sa predice. Facea foarte des apeluri la sentimente. De pilda, îi veneu lui în gând nevointele unui sfânt. Începea sa vorbeasca despre nevointele sfântului acela, începea sa plânga. El traia evenimentul cu el, desi nimeni nu pricepea nimic. Plângea el, plângeau si ei. Se rastea, dadea înapoi, iar se rastea, iar dadea înapoi. *“Nenorocitilor, pacatosilor, Dostoievski a spus, asa si asa...”*. Ca erau pacatosi si nenorociti era adevarat, si toti îl înțelegeau. În felul acesta îi atragea, si atragea foarte multa lume dintre pelerinii care veneau la schit. (...) *„Ce ma intereseaza, daca nu m-au înțeles. Ai vazut cum plângeau?”* (...) Mai apoi, (...) devenise foarte cautat ca duhovnic. Venea multa lume la el sa se spovedeasca. Acesta înseamna foarte mult lucru!⁷⁴”

“Hristos este mântuirea pacatosilor”, spune Epistola catre Efeseni a Sfântului Apostol Pavel. Avându-l pe Hristos în inima sa, Parintele Daniil avea darul credintei lucratoare pentru mântuirea aproapelui, întru dragostea lui Hristos. Spunea Parintele: “Puterea preschimbatoare a Duhului Sfânt trebuie sa o afli în propriul suflet ca sa o marturisesti si sa o faci lucratoare si în alte suflete.

Oriunde si oricând vom afla astfel de marturisitori ai lui Hristos, gata sa ajute orice *fiinta doborâta de pacat*. Urmarea Maicii Domnului: sa-l însotesti pe fratele tau,

⁷³ P.C. Gheorghe Calciu Dumitreasa, în Buletinul Parohiei Holy Cross Romanian Orthodox Church, S.U.A., nr.11, nov., 2001

⁷⁴ XIX.,p.88-89

luptând alături de el până ce va fi eliberat de greutatea sa și până a ajuns la o dreaptă înțelegere a lui Hristos și a vieții. Nici o ființă nu a căzut prea jos ca să nu o iei în seamă, nici unul din cazurile de vindecare duhovnicească nu e un caz dincolo de nădejde, deznădăjduit. E de ajuns ca acești *trezitori ai sufletelor* să știe că un om e în deznădejde, în suferință și are nevoie de o transformare launtrică, ca să se pună la dispoziția lui. *Vremea minunilor lui Hristos nu a trecut* Ei se dauiesc lui Dumnezeu pentru că aceste minuni să se împlinească, se dau Lui ca niște drept și smerite unelte.

*Totul numai trezind și făcând să se descopere Dragostea lui Dumnezeu în noi.*⁷⁵ Parintele Daniil scria aceste cuvinte într-o sinceritate totală a inimii, fără să-și închipuie că vorbește, astfel, despre sine însuși ca fiind un astfel de trezitor al sufletelor.

Din Acatistele Parintelui Daniil și din celelalte scrieri, înțelegem că adevărata viață este viața liturgică, trăită în rugăciune, spovedanie și împărtășirea cu Sfintele și de Viața Facătoarele lui Hristos Taine. Sanătatea este curăția, sfântirea sufletului și a trupului, în Hristos, Domnul și în Sfânta Biserică Sa.

“Fericiți cei flămânzi și însetosați de *sfîntenie*, ca ei se vor satura. A avea foame și sete de Dumnezeu, de împărtășire, de mărturisire, de iertare. Să fim dară, ca și Parintele Daniil Tudor, oameni de dorință și să suspinăm după izvoarele vieții, după pâinea vieții care sunt Sfintele Taine.”⁷⁶

Dar ca să ajungi să te rogi, să iubești pe Dumnezeu și pe aproapele, cu dragoste sfântă creștină, trebuie să cunoști că iubirea de Dumnezeu este pe măsura cunoașterii Lui, după cum ne învătă Sfântul Teodor al Ierusalimului. Deci ca să ajungem să-L iubim pe Dumnezeu, trebuie mai întâi să-L cunoaștem. Cum să-L cunoaștem? Din textele Sfintelor Evanghelii, și în general din Sfintele Scripturi, din Psaltire, din scrierile Sfintilor Părinți, pentru că scris este: “Cercetați Scripturile” (Ioan 5, 39).

Cercetarea este o lucrare a facultății noastre gânditoare și anume a rațiunii noastre. Dar rațiunea, studiul, cercetarea nu sunt decât o treaptă, prima și cea mai importantă. Pentru că în cercetare este începutul care ne face să putem ajunge la iubire. Iată Muntele Taborului! Ca să ajungi la lumină, la iubire, trebuie să meditezi, să intri în contemplație și apoi să cunoști bucuria candelii ce arde în focul Duhului Sfânt. Untdelemnul candelii inimii noastre este meditația, iar rugăciunea este flacăra Duhului Sfânt.

Închisoarea

“Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor” (Matei 5, 10).

Parintele Daniil Tudor, fiind conducătorul spiritual al mișcării **Rugului Aprins**, a fost condamnat la 25 de ani de temniță grea, 10 ani degradare civică și confiscarea totală a averii pentru infracțiunea de uneltire contra ordinii sociale și de activitate intensă contra clasei muncitoare și mișcării revoluționare.

⁷⁵ VII, p. 113-114

⁷⁶ VII, p. 197

În primul an de închisoare, când izolarea era totală, la “celular”, fără nici un mijloc de comunicare (creion, hârtie, radio sau telefon), trebuia să te cobori cu mintea în inimă și să te rogi, ca să nu cazi în deznădejde, în stări de anxietate sau să-ți pierzi mintile. În acele momente de izolare, membrii **Rugului Aprins** s-au rugat cel mai intens cu rugăciunea lui Iisus. “Domnul Dumnezeu e de față în tot locul, Omniprezent, cu atât mai mult în locul celei mai mari bunavoințe a Sa, în locul celei mai depline daruiri de sine, Crucea.”⁷⁷

“În închisori eram așa de bine păziți, așa de constrânsi, ca nu ne puteam gândi decât la Dumnezeu. De obicei omul se roagă cu putere când este în necazuri. Și închisorile erau cu adevărat niște mari necazuri. Rugăciunile celor din închisori erau primite de Dumnezeu; cu toată mizeria, cu toată rautatea comandată împotriva sarmanilor deținuți, aveau totuși o seninătate și o bucurie care nu se putea să vină decât de sus, de la Dumnezeu. **Rugăciunile celor din închisori erau niște rugăciuni asemanătoare cu ale Sfinților Părinți din pustiu sau a atâtor martiri arși pe rug, care, arzând focul sub ei, erau veseli și multumeau lui Dumnezeu pentru această jertfă pe care o aduceau Sfinției Sale.** (subl. Ed.) Cam așa erau și aceste rugăciuni din închisori, pentru foarte mulți dintre deținuții politici. Pentru noi, cei de afară, zbuciumul lor, modul lor de viață ne sugerează gândul că e bine să ne smerim, să ne ostenim, să ducem o asceză – cât e posibil – prin post, prin rugăciune, prin metanii, prin iertarea insultelor pe care le primim în viață, prin răbdare fără cârtire și atunci rugăciunile noastre sunt primite înaintea lui Dumnezeu, așa ca ale celor din închisoare.”, spunea Părintele Sofian Boghiu, membru al Rugului Aprins.

Având lumina lui Hristos în inimă sa, Părintele Daniil va compune aici ultima variantă a Acatistului Sfântului Ioan Bogoslovul. Dumnezeu a rânduit ca în celula cu el să stea studentul Jenica Popescu, care avea o memorie foarte bună. (Și care era foarte nevoitor - mânca numai o dată pe săptămână fiind sportiv în rugăciune). Modificările pe care le făcea Părintele Daniil la Acatistul Sfântului Ioan Bogoslovul erau memorate de Jenica Popescu, pentru că nu aveau la dispoziție creion și hârtie. De la Jenica Popescu, Acatistul a fost memorat și de alți deținuți, printre care și Nicolae Zarna, iar de la dânsul la învățat și părintele Mihai Lungeanu (pe atunci, diacon). După eliberarea din închisoare, Acatistul a putut fi scris și tipărit.

Partea a II a

Simpozionul „Stăretul Daniil Tudor – un scriitor îndumnezeit”

EVOCARI

⁷⁷ VIII, p.158

Marturiile Parintelui Arhimandrit Ioan Neagoe despre Parintele Daniil Tudor

“Când l-am cunoscut eu - marturisește Arhim. Ioan Larion Neagoe, staretul Măstirii Sihastria Rarăului, ucenic al parintelui Daniil pe vremea când acesta era staret la Rarău, - parintele Daniil avea peste saizeci de ani și, chiar dacă avea, așa, ca mine, barba albă, părul alb, era un barbat foarte frumos, puternic ca un flacau de douăzeci de ani, roscovan la față, cu fruntea mereu ridicată, ochii caprui și pătrunzatori, parca de-o severitate nerostită. Când se uita la tine, te simteai mic și păcatos. Auzisem că avea o cultură de savant în multe domenii – de la filosofie, pictură și teologie până la cele mai riguroase științe - ca jos, în lume, avea ca prieteni miniștri, generali, scriitori, profesori universitari și, deseori, toți aceștia se temeau să deschidă gura în fața lui, căci era un partener foarte incomod de discuții, care te eclipsa cu știința lui, un om aprig, necrutător cu diletanții, cu cei neinformați, dar și cu cei care nu-i împărtășeau părerile. Aici însă, în mănăstire, devenea cu totul alt om. Încă de când l-am văzut prima dată, parca o voce mi-a șoptit așa, la ureche, că am în față un om ceresc. Va marturisez că adesea, privindu-l, îmi venea să mă aplec să sărut urma pe care piciorul lui o lasă pe pământ. Parca plutea printre noi, tăcut și interiorizat, nu era deloc vorbăret și tăios, ca în cercurile lui de intelectuali. Traia retras, era un monah așa-zis <de chilie>, toată noaptea la fereastră odaitei sale vedeam lumina. Dacă dormea o oră-două pe noapte, dar nici asta nu putea fi numit somn. Avea mereu Rugăciunea lui Iisus în suflet și un om care are această rugăciune în suflet dobândește *trezvia*! Asadar, chiar și atunci când dormea, parintele era treaz, avea trezvie, era văzător cu duhul.

Uneori, când ne încercau ispitele, veneam noaptea către chilia lui, umblam desculți și calcam pe iarba, picioarele noastre nu puteau face nici un zgomot, el era dincolo de usa dublă, cu fereastră în partea cealaltă, însă când ajungeam aproape, auzeam glasul lui dinăuntru, care ne striga: "Ce-i, frate Ioane? Ce-i, fiule?". Ne simtea în duh că venim, ieșea în prag și ne zâmbea. Chilia lui era saracăcioasă, cu un pat tare, calugăresc, o masă de lucru și un scaun, iar de jur-împrejur numai cărți, peste 7000 de volume, multe din ele cărți rare, alese pe sprânceana din vastă sa bibliotecă de la București. Avea mare evlavie la Sfântul Ioan Bogoslovul, purta cu el mereu și o veche icoană a Rugului Aprins (...). Știa mai multe limbi străine la perfecție, toată noaptea se ruga, citea enorm și scria, scria permanent.

Iar când intra în biserică, pur și simplu se schimba atmosfera. Va spus, de multe ori îl vedeam pasind în pridvor și deodată simteam cum aerul dinăuntru se încălzește. Cântând în altar, glasul lui ne ținea de foame, de frig și de sete. Era un aprig postitor și rugător, un staret care ținea cu strânsă adevăratele rânduieli ale unei chinovii ortodoxe. De pildă, noi, frații, trebuia să cerem binecuvântare ca să putem mânca fragi de pe munte, iar în duminici, chiar dacă mâncam fragi sau zmeură prin păduri, n-aveam voie să aducem nici o bobită în mănăstire, ca să nu facem ispita. Știam că parintele Daniil a stat trei ani de zile sihăstru la Râpa lui Coroi, în munții Sihla, undeva pe lângă Mănăstirea Sihastria Neamtului, pastrând jurământul tăcerii, mâncând numai o dată-n săptămână ciuperci și cartofi. Aici, pe Rarău, mânca de două ori în săptămână, doar sâmbăta și duminică. Atât! Cinci zile pe săptămână nu mânca, se ruga neîncetat, ținea toate slujbele și predica după fiecare slujbă. Mai

mult, la ceasurile mesei venea de fiecare data în trapeza, ne privea pe noi cum mâncam, chiar daca el nu lua nici o farâmătura. Înainte de fiecare masa, un frate citea din Sfânta Scriptura, din Vietile Sfintilor sau o anumita rugaciune, apoi cu totii mâncam în tacere, iar la sfârșit el ne explica, facea comentarii împreuna cu toata obstea pe marginea celor citite. Vorba îi era blândă dar hotărâta, în fata noastră nu rostea o vorba mai mult decat se cuvenea. Impulsiv era doar cu ateii, cu cei care voiau sa-i tulbure viata închinata lui Hristos.

Îmi amintesc, de pilda, dimineata când am pasit întâia oara pe poarta mănastirii, nesti utor în cele bisericesci, tinând în mâna o valijoara ostaseasca din lemn, si dupa câtiva pasi am ramas asa încremenit, naucit de cele pe care le vedeam. În curtea mănastirii se simtea un neînchipuit duh de pace! Un duh de pace, da, o rânduiala sfânta, statornicita de cârmuitorul obstii. Vedeam calugari tineri, cu metaniile în mâna, tacuti si senini precum sfintii; când se întâlneau doi frati prin curtea mănastirii, puneau metanie unul în fata celui alt de fiecare data, își ziceau „binecuvântati”, cu asa o evlavie si respect, încât ma gândeam ca numai în Rai oamenii se pot înțelege atât de bine unii cu altii. În rastimpuri, fratii se opreau din muncit, se puneau în genunchi si se rugau chiar acolo, sub cerul liber. Aveam sa aflu ca asta e una din ascultarile date de staret: în mănastirea de la Rarau nu se muncea niciodata o ora neîntrerupta. **O jumatate de ora munceai, o jumatate de ora trebuia sa citesti sau sa te rogi.** (subl. Ed.) Fiecare calugar avea mataniile la brâu si o traistuta din lâna, pusa pe dupa cap, piezis, în care obligatoriu purta o carte de rugaciuni. Îi vedeai chiar si pe monahii ciobani în vârful de munte, îngenunchiati între oi, cu palmele înclestate de ruga. Asa umbla si staretul, îmbracat modest, ca un simplu monah. Rugaciune, rugaciune, rugaciune neîntrerupta, asta era singurul lui îndemn.”

<Eu am trecut în viata mea pe la multe mănastiri, dar asa o pace nu am aflat nicaieri, nici pe departe.>

“Despre sine, staretul vorbea foarte putin, si asta numai atunci când experientele sale de viata ne-ar fi putut fi de folos noua, calugarilor. De pilda, atunci când ne învăta cum trebuie sa ne rugam si ce înseamna Rugaciunea inimii, amintea adesea despre puternica lui experienta mistica pe care a trait-o la muntele Athos, acolo unde viata i se schimbase pe de-a-ntregul; si ne întrebam cu uimire cum se poate ca el sa fie sfântul din fata noastră, daca e omeneste posibil ca un muritor sa-si schimbe atât de radical destinul.”

Când s-a întors din Sfântul Munte Athos cu plete si cu barba multi dintre prietenii lui râdeau de el. Ne-a povestit ca în timpul pelerinajului din Sfântul Munte, pe când se afla la Sfânta Ana si participa la slujba de toata noaptea a venit la el un parinte în vârsta de peste 80 de ani si l-a întrebat:

-De ce arunci tu chipul lui Dumnezeu (barba) la gunoi? Ai semanat-o d-ta, ai facut-o d-ta sa creasca? Dumnezeu asa l-a facut pe om cu barba si plete iar d-ta slutesti chipul lui Dumnezeu în om! În aceea noapte dupa multe framântari a hotărât sa poarte barba si sa intre în monahism.

Ieroschimonahul Daniil era un om cu totul deosebit, cu o activitate culturala nemaîntâlnita la vremea lui si care a renuntat total la viata aceasta si s-a dedicat credintei. Un colos religios pentru Biserica noastră si pentru natiunea noastră româneasca. Nu avea în mintea lui decât numai pe Dumnezeu. Nu se gândea nici la

politica, nici la viata sociala. Permanent se ocupa cu rugaciunea, permanent scria, permanent citea. De câte ori te duceai la el noaptea, si la ora unu si la ora doua si la ora patru, era treaz, avea trezvia duhovniceasca. Stia tot ce se întâmpla în manastire. A scris Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului, care este o bogatie moral-religioasa si în comparatie cu alte Acatiste, e de o spiritualitate suprema si de o frumusetate deosebita. Este un Acatist cu adevarat duhovnicesc care e închinat Maicii Domnului si aduce mult folos celor care îl citesc.

Parintele Daniil Tudor era în manastire ca un tata, iar lumea îl cinstea în chip deosebit. Era un duhovnic care asemenea Sfântului Ioan Botezatorul, nu cruta cu cuvântul pe nimeni, îl îndrepta si propovaduia adevarul.

Mergea la Bucuresti unde avea mai multi studenti pe care îi învata credinta ortodoxa si „Rugaciunea lui Iisus”.

A fost arestat pentru ca era un luptator neînving în împotriva ateismului. Comitetul Central al Partidului Comunist Român trimitea la Manastirea Rarau fel de fel de oameni scolarizati special în ateism ca sa-l combata.

Iar Sfintia Sa nu numai ca îi contrazicea, dar îi si convertea. Mai întâi discuta cu ei din punct de vedere stiintific, social, moral si religios, iar apoi spiritual. Dupa o perioada de timp de discutii, ateii se converteau la credinta. Mergeau în Biserica si își faceau cruce în fata Icoanei facatoare de minuni, sarutau Icoana si se rugau. Când vroiau sa plece din manastire si ajungeau la poarta, mai faceau câteva cruci, se închinau si dupa aceea plecau. Când au vazut comunistii ca nu au nici un activist care sa-l poata combate, au decis ca sa-l aresteze, sa-l scoata din activitatea moral-religioasa a Bisericii.(...)

Obstea manastirii o conducea complet spiritual. La Biserica era prezent permanent, mâncarea lui o stia numai Dumnezeu (sâmbata si duminica mânca la trapeza, o data-n zi, în rest nu-l vedea nimeni mâncând). În restul zilelor, pe când noi mâncam, ne citea citea din Vietile Sfintilor si Sfintii Parinti si ne spunea câte un cuvânt duhovnicesc pentru consolidarea vietii moral-religioase si a credintei. Noi eram pe atunci începatori, iar Parintele ne facea pentru prima data cunoscuta viata pustnicilor, a cuviosilor si a mucenicilor care s-au jertfit pentru Iisus Hristos. La slujbele bisericesti, în special dupa Utrenia de la miezul noptii, predica 2-3 ore învatându-ne cu trezvia mintii si cu rugaciunea. Somnul fugea de la noi, iar râvna spre cele duhovnicesci crestea permanent.

Va închipuiti deci cum era la Mânastirea Rarau, ce fel de Manastire era, care avea între zidurile ei aceste doua nepretuite comori: Icoana facatoare de minuni a Maicii Domnului si omul ceresc numit Daniil Tudor. Fiecare din fratii manastirii am fost partasi la minunile savârsite de Dumnezeu prin Parintele Staret Daniil Tudor, prin rugaciunile facute în fata Icoanei Sfinte.

Se petreceau minuni mari, dar cu care aproape ne obisnuisem, fiindca nu exista rugaciune adevarata care sa nu se îplineasca. Tin minte, de plida, ca odata nu aveam la manastire ce sa mâncam. Nimic, nici macar faina. Dupa doua saptamâni, Staretul ne spune: - „Nu va îngrijorati, fratilor! Haideti s-o rugam pe Maica Domnului...” Si am facut slujba si Parintele Daniil a mers în genunchi înaintea Icoanei si, cum s-au terminat cântarile, am vazut cu totii la poarta o caruta venita din satul Chiril, încarcata cu faina, cartofi, fasole, ulei, zahar, cu de toate. Minuni de acest fel au fost multe. Staretul Daniil Tudor nu facea niciodata aprovizionarea cu

alimente pentru hram. Se ruga Maicii Domnului iar credinciosii, care venau la mânăstire sub povătuirea Maicii Domnului, aduceau alimentele necesare pregătirii mâncării. Ne simteam mereu ocrotiți de acest bun Parinte al nostru, de Icoara facătoare de minuni din Biserica. Staretul Daniil ne salva de la rataciri, ne salva de la moarte.

Odata, mă trimis să-l aduc înapoi pe un frate bolnav de la Vaslui, fratele Spiridon Roiu. Suferea de o boala mortală, de inimă. Din spital doctorii l-au trimis acasă, să moară. L-am găsit întins în pat, cu mâinile pe piept, rasufla cumplit de greu, spunea că abia dacă poate face câțiva pași prin odaie. L-am adus în brațe, am urcat muntele purtându-l în spinare, în plină iarnă. Când l-a văzut așa slab și galbejit, staretul n-a fost deloc înduios. L-a pus la posturi și la munci, la carat lemne cu bratul, l-a pus să se bucure de natură și de viață, iar după numai câteva luni, fratele Spiridon n-a mai fost bolnav.

La fel, fratele Niculcea Craciun. A stat doi ani pe Rarau, s-a îmbolnavit foarte grav de plămâni și a plecat fără binecuvântare la un spital bucurestean. Staretul l-a adus el însuși înapoi de la București, era numai pielea și osul, cu trupul zbârcit, abia stătea pe picioare. Se ruga fratele: „Prea Cuvioase, fă-mi o gaină, doctorii mi-o zis să beau supă de carne, că altfel mă prapadesc!...”. Dar parintele Daniil îi tăia mereu: „Când trăiești la mânăstire, n-ai nevoie de găini fripte!”. La noi se ținea post desăvârșit tot anul, ca în asezările isihaste din Sfântul Munte. Și va spune pe Dumnezeu meu, muncind, postind, respirând aerul tare al muntelui, rugându-se Maicii Domnului, fratele se îngrasa. După un an și ceva, când s-a dus la un spital de boli pulmonare din Craiova, unde fusese internat prima dată, doctorul nu l-a mai recunoscut. De boala, nici urma.

Dar dacă veni vorba de vindecări, cel mai puternic mi-a rămas în amintire un monah de bastina din Timisoara, unul Silvestru Sustrean. El era seful stranei, el ne ținea isonul, el era singurul cântăret al întregii obști. Avea un glas de înger și multă evlavie la Maica Domnului. Ei bine, într-o zi a rămas surd și mut. Deodată! Mergeam spre biserică, era ușă închisă și el ne-a scris pe o bucată de hârtie: „Nu mai pot vorbi. Nu aud. Deschideți.” Nici medicii, nici preoții exorcisti, nici zdravenele Sfinte Masluri savârșite la Suceava n-au putut să-l tamaduiască. A rămas surdo-mut șapte luni. Într-o dimineață, staretul i-a zis: „Vei vorbi!”. Seară, la pavecernita, monahul negraitor stătea îngenunchiat în fața Icoanei facătoare de minuni, frații cântau la strună și exact când slujba a ajuns la rugăciunea Maicii Domnului, „Nepatată, neîntinată, fără prihană Preacurată Fecioară, a lui Dumnezeu Mireasă, Stăpână...”, parintele Silvestru a făcut trei cruce în fața Icoanei, i-a smuls Ceaslovul din mână fratelui și le-a făcut tuturor semn cu mâna că el citește. A tuit de câteva ori și a început să citească și să cânte, cu un glas subțire, mult mai frumos decât îl avea înainte. Toate acestea le-am văzut cu ochii. Asemenea miracole s-au petrecut cu toți viitorii obști, chiar și cu mine însumi. Eu eram tânăr, râvnitor și prost: voiam pe atunci să mă împartășesc mai des, măcar o dată în săptămână. Rânduiala Raraului prevedea o dată-n lună, împartășanie cu toată obștea, însă mie mi se părea prea rar. Din pricina asta, am vrut să parășesc mânăstirea. Odata, pe când staretul era plecat la București, la întâlnirile lui cu studenții, unul dintre părinți mi-a spus să fac patruzeci de Paraclise cu post la Maica Domnului și Ea va hotărî dacă e bine să plec sau nu. Am coborât în Câmpulung, la casa părintească. Era iarnă, era Anul Nou, eu

am urcat la etaj, în ultima camera, ca sa nu ma tulbure nimeni în rugaciune. A doua zi am ramas tot în aceeași odaie, ajunseseam cu cititul la al treizecilea Paraclis. Staretul, vazator cu duhul, a ajuns cu trenul dimineata în Câmpulung și, chiar dacă n-avea de unde sa-mi stie adresa, a venit direct acasa la mine, mi-a salutat parintii, care munceau în curte, a urcat pe scari și a intrat în camera unde tocmai terminam de citit ultimele file de Paraclis, spunându-mi: "Hai, fiule, înapoi la mânăstire!". "Hai, fiule, înapoi la mânăstire!...". Ce-ti poti dori mai mult de la viata? Ce poti dori mai mult decât s -auzi acest îndemn profetic de la un atât de mare pastor de suflete?

Mânăstirea avea 7 miei și un vitel. În seara zilei de 1 octombrie nu s-a facut priveghere în cinstea Sfântului Acoperământ al Maicii Domnului. În timp ce eram la masa și mâncam, un frate ne-a spus ca au disparut mieii și vitelul. Alertati, am fost trimisi sa-i cautam pe tot Muntele Rarau. Dimineata un taran din Chiril ne-a spus ca lupii au omorât un taur și l-au mâncat. Dezolati am considerat ca vitelul și mieii au fost mâncati de lupi. În aceea vreme erau foarte multi lupi și ursi pe Muntele Rarau. Staretul Daniil a mers la Icoana Facatoare de Minuni și a citit Acatistul Sfântului Acoperământ al Maicii Domnului, fagaduind ca din aceea clipa, Stapâna Noastra de Dumnezeu Nascatoarea va fi cinstita în mod deosebit și întotdeauna se va face priveghere la sarbatorile ei. La ora 14 în timpul mesei de prânz, pe când mâncam am vazut intrând pe poarta mânăstirii mieii și vitelul unul dupa altul ca la armata.

Parintele Daniil Tudor a fost un aparator neînfricat al credintei ortodoxe combatând ateismul și pe activistii comunisti și ne-a învățat și pe noi sa marturisim ortodoxia prin cuvânt și fapta.

Rugam pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, pe Maica Domnului și pe toti Sfintii din ceruri, ca ostenele Staretului Daniil Tudor, care se arata și dupa mutarea lui la viata cea vesnica prin semne și minuni dumnezeiesti, sa aiba cinstitie și înaintea oamenilor și în special în Biserica Ortodoxa Româna, care este cinstitoare de martiri, mucenici și de cuviosi. Rugam pe Domnul nostru Iisus Hristos sa ne întareasca pe toti ca sa pastram credinta ortodoxa pe care am primit-o de la mosii și stramosii nostrii, pentru care au luptat de veacuri parintii și voievozii nostrii și sa o transmitem copiilor și copiilor nostrii în vecii vecilor. Amin!

Marturia protosinghelului Elefterie Paduraru despre Parintele Daniil Tudor

În anul 1954, pe când aveam 16 ani, am vizitat pentru prima data Schitul Rarau. Era o perioada deosebit de grea, foarte multi oameni fiind prigoniti de securitate.

La Schitul Rarau am avut binecuvântata ocazie sa-l cunosc pe Staretul Daniil Tudor, o mare personalitate a Bisericii Ortodoxe Române, un traitor deosebit, un mare predicator și un dascal plin de har dumnezeiesc. Nu pot uita nici acum dragostea cu care m-a primit Parintele Daniil. Mi-a fost ca un tata. Cu el am facut primii pasi spre monahism.

Am cunoscut atunci la Manastirea Rarau oameni deosebiti: Parintele Paulin Lecca - viitor exarh și staret, fratele Grigore Halciuc -viitor staret la Manastirea Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, fratele Ioan Neagoe - viitor staret la Manastirea Sihastria Rarau, Ierom. Ianuarie, fratele Costica Tudor - viitor econom la Mânăstirea Bogdana.

Rânduiala manastirii era asemanatoare cu cea din Sfântul Munte Athos. Utrenia la miezul noptii (ora 23,30), iar Sfânta Liturghie aproape zilnic. Parintele Ianuarie Hutuleac, care era preot, îl ajuta pe Staretul Daniil la treburile gospodaresti si slujeau împreuna Duminica si-n sarbatori Sfânta Liturghie. Duminica si-n sarbatori veneau la Sfânta Liturghie 30-40 de oameni, pe jos sau cu carutele. Cei mai multi erau din Chiril, din Câmpulung-Moldovenesc si din Stulpicani. În acea perioada era în satul Chiril un mirean, mos Ion Amarie, care avea un cuptor de var si ne ajuta foarte mult cu bani, alimente si materiale de constructie. Dupa ce Schitul a fost închis în anul 1958, mos Ion Amarie s-a luptat foarte mult ca sa-l redeschida. Acest lucru s-a petrecut în anul 1968.

Canonul calugaresc era cel obisnuit, pentru ca cel mai greu canon îl ducea parintele Daniil Tudor, care era un traitor si un carturar deosebit. Era blând prin felul de a fi si prin modul în care vorbea cu fratii, iar fratii îl iubeau si aveau un respect deosebit pentru el. Era o dragoste deosebita între frati, pe care pe mine m-a miscat profund si m-a legat de Rarau.

Parintele Daniil era un mare postitor si rugator. Lunea, miercurea si vinerea, o mare parte din vietuitorii Schitului Rarau posteau toata ziua. În prima saptamâna a Postului Mare se tinea post negru de duminica seara panâ miercuri la prânz, apoi se postea pâna sâmbata la prânz. Sâmbata se dadeau doua mese. Aceeasi rânduiala se tinea si în Saptamâna Patimilor. Era multa nevointa si rugaciune.

Rugaciunea se facea cu multa rabdare si evlavie, Parintele Daniil nu accepta sa facem rugacinile în graba sau sa le scurtam. Când ne grabeam, deschidea dvera de la usile împaratesti ale Sfântului Altar si ne spunea:

-Chiar daca voi va grabiti, eu nu ma grabesc!

Era un înainte vazator cu duhul. Când am venit la manastirea Rarau si i-am spus ca voi sta pâna în primavara, mi-a raspuns:

-Ai sa pleci mult mai târziu, peste doi ani de zile, când voi pleca si eu de aici! Mai târziu ai sa ajungi preot! Ai grija sa faci cinste Bisericii Ortodoxe Române! Aceasta profetie a Parintelui Daniil Tudor s-a împlinit dupa 44 de ani.

Viata de la manastirea Rarau era deosebit de încarcata de rugaciune si de spiritualitate. Dormeam numai 3 ore pe noapte, de obicei dupa Utrenie. Seara înainte de a ne culca, parintele Daniil Tudor venea la usa chillei fiecarui dintre noi si cerea iertare ca poate ne-a gresit cu voie sau fara de voie. Îmi amintesc ca aveam chilia lângă fratele Ioan Neagoe si citeam amândoi carti sfinte si nu ne mai saturam de cele pe care le aflam din carti si cu care ne hraneam sufletele noastre. Dupa Utrenie, pe la ora 3 ne culcam, iar la ora cinci ne sculam pentru a merge la slujba. Dupa slujba mergeam fiecare la ascultarile rânduite de staret: la vite, la bucatarie, la padure, la curatenie, la gradina, la cosit etc. În acea perioada, securitatea venea des ca sa ne controleze. Când soseau la Schit, eu, împreuna cu fratele Alexandru, eram trimisi de parintele Daniil ca sa ne ascundem.

La hramul Schitului Rarau, Adormirea Maicii Domnului, veneau sute de credinciosi pe jos sau cu carutele. La un hram l-am vazut pe parintele Cleopa Ilie si parintele Petroniu Tanase, care au venit pe jos peste muntele Rarau de la Manastirea Slatina. De asemenea, a sosit si staretul Manastirii Secu - Arhim. Dionisie Udisteanu, cu o careta foarte eleganta cu doi cai negri, foarte frumosi. Au slujit împreuna cu parintele Daniil Tudor Sfânta Liturghie.

În perioada în care am fost la Schitul Rarau erau pustnici pe muntele Rarau. Eu stiam de 4 pustnici, pentru ca am fost de mai multe ori sa le duc mâncare, dar nu i-am vazut, pentru ca lasam mâncarea într-un anumit loc si ma întorceam la manastire. Parintele Daniil Tudor îi stia, pentru ca veneau la el la marturisit si la Împartasit.

În perioada de vara, parintele Daniil urca pe munte ca sa se roage si se întorcea dupa 4-5 zile. Odata a salvat un tânar care vroia sa se arunce în prapastie de pe o stânca. L-a luat la manastire, l-a spovedit si împartasit si l-a scapat, cu ajutorul lui Dumnezeu, de securitate, care îl urmarea ca sa-l aresteze.

Arhitectura Manastirii Rarau în anul 1954

Intrarea în manastire se facea printr-o clopotnita de lemn. Actuala clopotnita este construita de Staretul manastirii Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava, Arhim. Grigorie Halciuc. În partea dreapta se afla trapeza, Paraclisul de iarna, Sfântul Apostol Ioan, trei chilii pentru monahi si bucataria.

Tot în partea dreapta se afla o casa, care înainte de razboi fusese o casa mare, iar acum ramasese numai parterul cu 3-4 camere. În vale era Staretia - care este si astazi. Parintele Daniil locuia la staretie, cum intri, chilia din partea dreapta. Tot în vale, în partea stânga se afla dormitorul pentru pelerini si cu chilii pentru vietuitorii manastirii. La loc central se afla Biserica cu Hramul Adormirii Maicii Domnului, în care se afla Icoana facatoare de minuni.

Plecarea Parintelui Daniil Tudor de la Manastirea Rarau

În luna iunie 1958, parintele Daniil Tudor, dupa ce a slujit Utrenia la miezul noptii, si-a cerut iertare de la toti vietuitorii Schitului. Mie mi-a spus ca trebuie sa mearga cu caruta la Câmpulung-Moldovenesc. Au mers cu noi fratele Ioan Neagoe si fratele Costica. Ma aflu în caruta împreuna cu parintele Daniil pe o scândura-scaun în fata. Pe drum Parintele Staret Daniil Tudor mi-a spus:

- Frate Ioane, de acum nu ne vom mai vedea! Am traversat muntele Rarau si am ajuns la Valea Seaca, la un gospodar, un om înalt cu mustata. Lui i-a spus ca trebuie sa mearga la Bucuresti pentru a fi arestat de securitate, pentru ca daca va ramâne aici, va fi arestat de securitatea de la Câmpulung-Moldovenesc si va avea de suferit mai mult decât la Bucuresti.

De acolo, seara a plecat cu trenul la Bucuresti. Ulterior am aflat ca a fost arestat în noaptea de **13-14 iunie 1958**. Dupa putin timp a venit securitatea la Manastirea Rarau, a evacuat tot personalul si a închis Schitul, punând un paznic civil. Din câte am, aflat parintele Daniil era bolnav cu stomacul, cu ficatul si avea si alte probleme de sanatate.

Portretul Parintelui Daniil Tudor

Când l-am cunoscut pe parintele Daniil Tudor, în anul 1954, avea 60 de ani. Era înca în putere, uscativ din cauza postului, cu o viata duhovniceasca deosebita.

Avea 1,60-1,70 m, slabut, cu barba destul de bogata si parul aproape alb, cu o chelie pronuntata, uscativ la fata. Măinile erau de intelectual, cu degetele subtiri si lungi. Avea o voce pregnantă, categorică, dar în același timp plină de blândete. Cred ca existau putini oameni în țara de valoarea lui duhovniceasca si culturala.

Îmi amintesc ca în urma cu câțiva ani de zile m-am întâlnit în Bucuresti cu un ucenic de al Parintelui Daniil care mi-a spus urmatoarele:

-Am fost cu Parintele invitat la masa la Alexandru Mironescu. Parintele a dat binecuvântarea si eu am spus Tatal nostru, fara sa ma concentrez si cu raceala în inima. Când parintele trebuia sa spuna: „Ca a Ta este împarătia, puterea si slava...”, a facut o pauza mai lunga, dupa care a spus Sfintia Sa Tatal nostru. Bineînțeles toti cei prezenti au fost surprinsi de harul rugaciunii si dragostea sa fata de Dumnezeu. Poate si acest lucru îl facea pe Parintele Daniil sa fie mare. Stia în câteva cuvinte sa spuna multe si sa transmita celor din jur tocmai ceea ce era nevoie pentru a creste duhovniceste.

Cât de bun duhovnic a fost Ieroschimonahul Daniil Tudor putem deduce si din faptul ca majoritatea ucenicilor sai de la Manastirea Rarau, unde a fost staret numai patru ani de zile, au ajuns, la rândul lor, staretii: fratele Grigore Halciuc – Arhim. Grigorie Halciuc, staret al Manastirii Sfântul Ioan cel Nou, Suceava; fratele Ilarion Neagoe – Arhim. Ioan Neagoe, staret al Mănastirii Sihastria Rarau; monahul Paulin Lecca – Arhim. Paulin Lecca – staret la Manastirea Arnota, si exarh; fratele Gheorghe Paduraru – Protos. Elefterie Paduraru, staret la Manastirea Lipova - Bacau, duhovnic la Manastirea Neamt, fratele Costica Tudor - Arhim. Pamvo Tudor – econom la Manastirea Bogdana - Radauti.

De asemenea, Parintele Daniil Tudor a fost nas de calugarie al Î.P.S. Mitropolit Antonie Plamadeala, al Arhim. Andrei Scrima, al Ieroschim. Nil Dorobantu si al Arhim. Victorin Oanele - Staret la Manastirea Sihastria Neamt.

Parintele Daniil Tudor, înainte de a fi povatuitor altora, a trait însusi sfintia sa dupa pilda Sfintilor Parinti pe care i-a laudat în scrierile sale. Parintele staret Daniil, când slujea Duminica Sfânta Liturghie, avea lacrimi în ochi. Se ruga mult lui Dumnezeu si nu se grabea la rugaciune. Toti cunosteau darurile lui Dumnezeu care lucrau prin Prea Cuviosia Sa.

Parintele Arhimandrit Paulin Lecca spunea ca Parintele Daniil Tudor, „fiind staret la Manastirea Rarau, planuia sa zideasca o manastire mare, care sa fie ca un centru isihast, unde sa se studieze si sa se practice **Rugaciunea lui Iisus**, ceea ce initiase deja la Bucuresti, în cadrul Rugului Aprins.

Sa ne rugam la Bunul Dumnezeu ca prin mila si harul Sau sa ne rânduiasca si sa proslaveasca pe Staretul Daniil Tudor si pe pamânt ca Sfintit Mucenic, pentru ca merita cu prisosinta. Sa propunem Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române o analiza mai ampla asupra acestui martir al credintei noastre ortodoxe.

Dumnezeu sa binecuvinteze oficialitatile locale în frunte cu domnul primar Constantin Hutanu care începând cu acest an a dat o dimensiune duhovniceasca „Zilelor Municipiului Vatra-Dornei” prin desfasurarea Simpozionului „Staretul Daniil Tudor - un scriitor îndumnezeit”. Ma bucur ca din acest an 2004 la Vatra-Dornei, cu binecuvântarea lui Dumnezeu prin Î.P.S. Pimen Arhiepiscop al Sucevei si Radautilor si organizarea Primariei, se întâlnesc intelectuali de marca, pentru a se împartasi din harurile si lucrarile Staretului Daniil de la Rarau. Sa dea Mibstivul

Dumnezeu și Preacurata Sa Maica să ne mai vedem la anul și la mulți ani și într-o binecuvântată zi să ne bucurăm de canonizarea Parintelui Daniil Tudor ca Sfântul Mucenic.

Bunul Dumnezeu să vă binecuvinteze cu al Sau har și cu a Sa iubire de oameni totdeauna, acum și pururea și-ne vecii vecilor. Amin”.

Marturia Fratelui Craciun Neculcea

“La Mănăstirea Rarau, nu știam nimic de arestarea Parintelui Daniil. La începutul lunii octombrie 1958, a venit la Mănăstire militia din Crucea, cu încă două persoane, controlându-ne buletinele. După alte câteva zile de la control, au venit la ora 23 două mașini cu militari, au înconjurat stâna de oi unde erau ciobanii și un frate din Mănăstire, iar pe noi ne-au supravegheat ce facem, dacă plecăm din Mănăstire, unde mergem... Tot în această noapte au pus în apropierea chiliei Parintelui staret un aparat de emisie-recepție, cu scopul de a-l învinui că transmite și recepționează mesaje din exterior cu dușmanii comunismului. Dar eu, deși mergeam la Prea Cuviosia Sa de mai multe ori ziua și noaptea, pentru a lua binecuvântarea ca să trezesc frații la rugăciune și să toc pentru slujbele bisericii, nu am auzit, nici nu am văzut niciodată un aparat de emisie-recepție.

În acea dimineață de octombrie, la ora 5, soldații au intrat în chiliile noastre, controlându-ne și arestându-ne. Am fost duși în dormitor și am fost ținuți timp de două ore cu fața la perete. În acest timp a fost controlată de soldați toată Mănăstirea. Din chilie staretului Daniil Tudor au luat o mașină de scris, o tavă de argint și două geamantane mari, pline cu manuscrise aparținând Parintelui. Staretul Paulin Lecca și economul Mănăstirii, fratele Tudor Constantin, au fost batuți de soldați ca să spună cu cine colaborează Parintele Daniil. Noi am răspuns că Parintele Daniil slujea lui Dumnezeu, iar pe noi ne învăța credința ortodoxă și desăvârșirea monahala.

După această acțiune a poliției am mai stat în Mănăstire două luni, după care ne-au mutat pe toți vietătorii Mănăstirii Rarau la Mănăstirea Slatina - Falticeni. Pe data de 14 iunie 1959, conform decretului 410 al Ministerului Cultelor, am fost tunși și barbierii, nu ne-au mai dat voie să purtăm haina monahala și ne-au dus să lucrăm pe șantier.”⁷⁸

Printr-o acțiune coordonată de securitate, în aceeași noapte de 13 spre 14 iunie 1958, 10 membri ai grupului “Rugul Aprins” au fost arestați din diferite locuri în care se aflau în țară.

ADEVARURI DESPRE ADEVAR LA SANDU TUDOR

Prof. Rotarascu Constantin, Liceul Teoretic „Ion Luca” Vatra-Dornei

OCTAVA ADEVARULUI

„Adevarul poate fi tâlharit sau numai furat,

⁷⁸ XXIII, p.

poate fi nascocit, întâlnit sau câstigat,
poate fi înca ghicit sau poate fi dat,
dar nu e mântuitor decât întrupat”.

Sunt multe lucruri pe lumea aceasta care au ramas învaluite în mister în ciuda eforturilor laudabile de dezvaluire, de scoatere din ascunderea la care pareau condamnate. În ultima vreme publicarea primelor patru caiete aparținând lui Sandu Tudor, pseodonomul lui Alexandru Teodorescu, scriitor, poet, editor, proprietar si director al revistelor literare „Floarea de Foc” 1932, si „Credinta” 1933, unde au colaborat scriitori de prestigiu ca Zaharia Stancu, Cicerone Teodorescu, Eugen Jebeleanu, constituie un început remarcabil, vrednic de lauda, pentru cunoasterea unor aspecte culturale ale personalitatii autorului, desprinse din farâma de gânduri si cugetari, îmbracând forma confesiunii si a jurnalului metafizic ce-si asteapta înca spiritul integrator.

De la primele pagini ale scrierilor sale devii martor adevarat al unei experiente vii care tinde dincolo de cunoastere si cultura, asimilind valorile acestora spre împlinirea destinului nostru duhovnicesc. Prin Sandu Tudor avem înca o marturie ca legatura dintre crestinism si cultura este una reala, concreta.

De la începuturile sale crestinismul a penetrat cultura si a fost la rândul sau patruns de cultura. Perspectiva asupra valorii omului este una spirituala, crestina, întrucât omul este proiectat în facticitatea sa istorica devine esentialmente neautentic ⁷⁹.

Prin cultura dainuiesc popoarele în istoria lor vremelnica si se împlineste destinul creator al omului.

Daca poporul evreu a fost poporul ales a lui Dumnezeu, pregatit prin lege si profeti pentru întâmpinarea întruparii Mântuitorului Iisus Hristos, grecii au fost la rândul lor pregatiti prin Logos sa primeasca si sa raspândeasca noua religie crestina. Prin greci si latini crestinismul devine universal si se deschide spre spirit, asimilând cultura ca mijloc de slavire a lui Dumnezeu.

În scrierile sale Sandu Tudor nu respinge cultura, el se pronunta doar împotriva citirii si scrierii intelectuale sterpe. Omul este zamislit pentru cunoastere prin cunoasterea lui de catre Dumnezeu care se logodeste cu el si numai cunoscându-L pe Dumnezeu se cunoaste omul pe sine. Deviza socratica „Cunoastete pe tine însuti” nu este conceputa ca introspectie psihologica pentru sesizarea particularitatilor sufletesti ale individului uman ci ca intrare în sine si aflarea lui Dumnezeu „în adâncul cel mai profund decât noi însine” cum îl numea Fericitul Augustin.

Desi Sandu Tudor a preluat cu usurinta într-un mod liber multe din ideile înaintasilor sai, Blaise Pascal, Michel Montaigne, Rene Decartes, Sorin Kirkegaard, Gabriel Marcel etc, nu a simtit nevoia sa citeze decât rar si atunci o face destul de imprecis pentru ca nu era interesat de afisarea unei eruditii, ci de constatarea unor asemanari si identitati spirituale; el prelua ceea ce de fapt regasea în propria sa formatie, aparteneta unei idei nu tine de prioritatea exprimarii sale cronologice cât de întruparea în viata celui care si-o asuma.

⁷⁹ Paul Evdochimov - *Femeia si mântuirea lumii* - Bucuresti, 1995, p.14

Afirmându-se din tinerețe ca ziarist rebutabil, comparat pentru virulenta mesajului cu Pamfil Seicaru, Sandu Tudor nu s-a putut desprinde de judecățile speculative lipsite de necesitatea legăturii indistructibile dintre fenomen și esență, specifice discursului atributiv atât de vehiculat în presa vremii, ca de altfel și în presa de astăzi.

O bursa primită din partea statului i-a înlesnit o călătorie în Sfântul Munte Athos, considerată de Sandu Tudor o adevărată minune cerească pentru că a schimbat întreaga sa orientare culturală și existentială viitoare. În această călătorie minunile și coincidențele s-au ținut lant prin însoțitorii pe care i-a avut la fiecare pas. Pronia Dumnezeiască i-a scos în cale omul trebuincios prin care a simțit că acel neînsemnat grațiat de credință pe care îl avea în suflet era purtător de rod și care avea să-i aducă după multe nevoite și suferințe roada muceniciei întru Hristos. Descoperirea vieții întru desăvârșire duhovnicească de la Sfântul Munte Athos a însemnat și un pas spre apropierea de Adevărul înțeles nu ca mod de a spune ci ca mod de a fi. Admitem că adevărat tot ce corespunde ideilor pe care le avem mai dinainte în ființa noastră.

Adevărul se dezvăluie prin cunoaștere, dincolo de întrupare. Întruparea marturiseste despre Adevăr precum psalmistul spune: „*Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor lui o veste tare*”. Adevărul ne cunoaște pe noi și se cunoaște prin noi⁸⁰.

Pentru Sandu Tudor adevărul nu este rezultatul dobândit prin cunoaștere ci Calea de urmat pentru apropierea de Ființa desăvârșită. Adevărul este Cale spre viață, este negarea negatiei, neființa neființei, moartea morții. Adevărul este Cale. Toti ne descoperim călători pe această cale, cautăm adevărul în marturiile semenilor, în scrierile oamenilor de cultură, în Sfânta Scriptură, dar nu descoperim decât exprimări lingvistice care ne pun la încercare credința care ființează în noi, fie ca rezultat al unei convingeri obținute prin intelect, fie ca premisa dată și acceptată mai presus decât orice demers intelectual.

Calea adevărului este întoarcerea la Ființa, de la natura decăzută la Ființa desăvârșită. Nimeni nu poate străbate această cale dacă nu-L are pe Hristos călăuză și îndreptar.

„Nu cunosc adevărul decât în măsura în care el devine viață în mine”⁸¹ afirmă filozoful existentialist creștin Sorin Kirkegaard, afirmație pe care nu numai că o regăsim în cugetările lui Sandu Tudor, ci o aflăm transpusă în viața sa.

Modelul rationalist al lui Rene Descartes, devenit modelul științei moderne privilegiaza îndoiala ca premisa a certitudinii obținută prin gândire. Știința în concepția lui Sandu Tudor este marea mândrie a omului, semnul lui Luciferion. Ea nu este în sine întemeiată pe adevăr. În chipul cel mai limpede știința se întemeiază pe îndoiala metodică și pe organizarea ei. E la temelie științei un fior și un simțământ de profanare care o caracterizează, e la originea ei o fundamentală tagadă care e treapta cea mai adâncă a îndoielii din care s-a născut ateismul modern.

Auzim vorbindu-se despre libertatea omului și stăpânirea lui asupra firii prin cunoașterea științifică. Este aici aceeași înșelare ca și atunci când ni se vorbește de libertatea și puterea gândului omului. Astăzi când suntem confrunțați cu tot felul de

⁸⁰ Georg Wilhelm Friedrich Hegel - *Enciclopedia științelor filozofice* - Editura Academiei, 1962, p.73.

⁸¹ Sorin Kirkegaard - *Scoala creștinismului* - Editura Adonai, p.236

practici magice, Yoga si M.I.S.A. suntem convinsi de marea înșelare de care vorbea Sandu Tudor. Când omul trebuie sa raspunda la întrebările esentiale, vitale, abia atunci se poate descoperi tot golul sau launtric, înspaimântatoarea sa anulare de sine si neputinta.

Știința se ratacește prea mult în abstarctii goale, ea trebuie sa se întoarca la bunul simț, de la idolul de tarâna care este mintea omului la Adevarul cel viu si vesnic al Întrupării lui Dumnezeu în lume.

Noi suntem, dar nu suntem prin noi însine. El este Cel prin care eu sunt, Dumnezeul cel viu, Cel din care eu am viata. Eu nu sunt începutul si sfârșitul ci doar parte. Viata nu poate fi îndurata decât atunci când trupul si sufletul sunt în armonie asa încât un echilibru firesc sa se cumpaneasca între ele. Aceasta armonie este echilibrul dualismului fundamental si se câștiga prin trairea în Duhul Sfânt ca sa poti sa faci ceea ce trebuie sa te stapânești si sa fi posesorul tau.

Orice cunoastere adevarata e dincolo de Ideie, dincolo de experienta, e o strfulgerare a Duhului în noi. Oamenii înca au credinta ca se pot mântui prin înțelegerea lor, prin inteligenta lor, prin ratiunea lor.

Ar trebuie sa ne imunizam împotriva dogmei rationalismului, scria Sandu Tudor. Cu cât sufletul e mai sensibil cu atât instinctele lucreaza cu îndrazneala.

Patima te face sa nu te poti darui pe tine, esti robul ei si nu poti sa faci nimic dincolo de ceea ce îți poruncește. Destinul omului este tragic pentru ca omul se bucura de libertate care este în stare de a-l pierde.

„*Si veti cunoaste adevarul, iar adevarul va va face liberi*” (Ioan 8. 32). Din nefericire omul dorește mai mult libertatea decât cunoasterea adevarului. Vointa libera si manifestarea sa practica - liberul arbitru - este atributul care-l apropie de Dumnezeu în viziunea lui Rene Descartes.

Sandu Tudor își asuma libertatea de gândire dincolo de orice sistem. Sistemul îl ameninta personal ca o constrângere inerenta, îl reduce, îl catalogheaza, îl deformeaza, el vrea sa fie totul si nu parte al unui mecanism programat, structurat, încadrat în alt sistem la fel de constrângator si neadmis pentru o gândire libera.

Sandu Tudor a continuat sa ramâna pentru ceilalti „o biblioteca deranjata” dar în fiinta sa si-a descoperit libertatea dupa care râvnea firea sa de poet, de artist al cuvântului atât de riguros cautat si regasit mereu în forma sa pura - de aici preferinta sa pentru expresiile vechi mai relevante si mai apropiate de esenta fiintării lucrului denumit.

Pentru Sandu Tudor aflarea cuvântului este revelatie si cautare în acelasi timp si nu are nimic din conventionalismului filozofiei limbajului sau a jocurilor de limbaj descrise de Wittgenstein în „Tractatus logico-filozoficus” pe care Sandu Tudor îl cunoaste si se folosește de unele propozitii ale acestuia fara sa-i accepte însa finalitatea impusa de autorul mentionat.

Exprimarile lui Sandu Tudor sunt mai apropiate de paradox decât de aforismele lui NIETZSCHE, pentru ca nu cauta atât expresia adevarului cât mai degraba fiinta acestuia, întruparea sa în om.

Sandu Tudor cauta adevarul pentru care-si asuma libertatea cautarilor: „M-am cautat pe mine însumi”, spune Heraclit din Efes sau „nu m-ai fi cautat de nu m-ai fi gasit, afirma odinioara Blaise Pascal. Tudor era încredintat de adevarul pe care-l

gasise în fiinta sa, prin eforturi, renuntari si sacrificii de care s-au încredintat toti cei porniti pe drumul desavârsirii.

El nu si-a asumat rezultatul cautarilor de catre predecesorii sai desi face referiri multiple la stiinta si filozofie, dovada ca nu-i lipseau cunostiintele, dar îl nemultumeau rezultatele. Filozofia si stiinta nu duceau spre desavârsire decât o parte din Fiinta omului - ratiunea sau intelectul - accentuând astfel opozitia cu partea ce nu putea fi rationalizata - simturile trupesti gata sa irumpa si sa ameninte edificiul spiritual.

Filozofia numita si protestantism, erezie a elinismului nemultumita de a recunoaste adevarurile contrarietatii care exista între lucruri a preschimbat aceasta contrarietate în contradictie alimentând individualismul care a facut cel mai mare rau însusi spiritului (mintii individualitatilor) întrucât i-a sterilizat.

Împietrirea inimii, nepasarea, nesimtirea este moartea cea de-a doua, mai grozava si mai înainte decât moartea cea trupeasca pentru ca este moartea sufletului, putrezirea a ceea ce nu putrezeste, a ceea ce este vesnic si tu îl faci sa moara.

Între atâtea feluri de oameni pe care îi putem întâlni, scria Sandu Tudor, exista si unul care se numeste omul limpede la minte, omul logic sau omul rezonabil. De fapt el nu e decât o masca a acestei limpezimi logice cu care se trufeste. Aceasta masca nu este decât o suma de înfrângeri si nemulumiri, un total de limite la care viata îl constrânge si pe care le numeste pozitiv fie ratiune, fie logica, fie claritate. De fapt nu e decât un val cu care acopera trufas niste nevoi pe care nu poate sa le multumeasca. Sub aceasta masca pune la adapost persoana sa de anumite primejdii care îl pândesc. Aceste cuvinte trimit la o subliniere facuta de Platon în „Dialogul Republica” potrivit careia „nedreptatea suprema este sa pari a fi drept fara sa fii⁸²”.

Sandu Tudor enumera cele patru tipuri de ispite ale evlaviosilor, ale celor ce se cred duhovnicesci si nu sunt.

Prima ratacire este pentru cei care nu traiesc decât pentru cele placute vietii, cei trupesti, luminosi pe dinafara dar goi pe dinauntru.

A doua ratacire vine din fatarnicie, ipocrizie sau fariseism, cei care cauta profitul lor, mântuirea lor mai mult decât slava lui Dumnezeu, cei care nu pot ajunge la claritatea propriei lor neputinte recunoscute si numai asa depasite, cei care asteapta un semn care sa le descopere vointa lui Dumnezeu pentru aflarea unui drum propriu nemaîntâlnit la altii care sa-i mântuiasca.

Cea de-a treia ispitire este pentru cei cu o minte clara, bine înzestrata intelectual, cei care se încred în puterile mintii lor si ignora ajutorul suprafiresc, a lui Dumnezeu, acestia sunt lipsiti de cunoastere de traire si de rugaciune.

A patra ispitire considerata cea mai primejdioasa dintre toate, este aflarea falsa a isihiei. Furati de dulcetile duhovnicesci acesti oameni neglijeaza în afara virtutile, faptele adevarate, activitatea sufletului, ignorând avertismentul cuprins în Epistola Soborniceasca a Sfântul Apostol Iacob „Asadar, cel ce stie sa faca binele si nu-l face, pacat îsi este siesi (4. 17) sau „Fiti dar împlinitori ai Cuvântului, si nu numai ascultatori ai lui, amagindu-va pe voi însiva” (1. 22).

⁸² Platon – *Republica* - Editura Universitas 1995, p.361

Pacatul este renegarea conceptului. Categoria pacatului este cea a individualitatii. Omul individual este dedesuptul conceptului. Desi este comun tuturor, pacatul nu-i uneste pe oameni.

Arta este gând întrupat în materia simturilor. Gândul este cel al mintii, simtirea este a inimii.

Coborârea mintii în inima, întruparea gândului în simtire, ca negatie a inimii împietrite este înca piatra de poticnire în calea adevarului. Practicarea Rugaciunii lui Iisus apropie mintea de inima pâna la identificarea lor deplina.

Adevaratul cuvânt a lui Dumnezeu nu e în slava, ci în Duh. Tot Sfânta Scriptura ne spune despre aceasta: „...*pune-voi legile Mele în cugetul lor si-n inima lor le voi scrie...*” (Ieremia 31. 33). Ceea ce reia Sfântul Apostol Pavel în Epistola catre Evrei „*pune-voi legile Mele în cugetul lor si în inima lor le voi scrie*” (8. 10).

Inima reprezinta un loc de întâlnire între Dumnezeu si suflet⁸³ prin dragoste si apare în simbolistica crestina înca de la începuturile crestinismului. Parintii Bisericii si mai ales Fericitul Augustin considera inima un punct de contact între dimensiunea umana si cea divina, interioritatea capabila de a intui prezenta lui Dumnezeu.

Totul pleaca de la inima, energia, dragostea, gândirea si vointa. Inima este organul de unde este raspândita energia vitala si care porunceste întregului corp precum un rege porunceste supusilor sai. Din aceasta perspectiva inima simbolizeaza atotputernicia Dumnezeului Creator. Inima devine locul unde se produce aceasta subordonare misterioasa în cadrul careia omul se contopeste cu Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu sa devina principiu si origine a actelor sale a vointelor si gândurilor lui. Inima poate fi considerata în acest sens locul de origine a lui Dumnezeu, al unirii Sale în lume si prin ea se face îndumnezeirea omului.

Numai faptul ca viata noastra se afla articulata într-o anumita miscare si devenire spre anume desavârsire este semnul ca ea îsi afla întelesul si rostul într-o depasire a prezentului, într-un dincolo.

Nimic nu e mai de pret afara de ceea ce se agoniseste din bine mintii. Majoritatea oamenilor si dintre acestia cei mai activi socialmente sunt niste ratati fata de ei însisi, întrucât nu s-au cucerit pe ei însisi, nu si-au descoperit eul adevarat si profund, în ei se perinda o infinitate de porniri si euri ancestrale. Reîntoarcerea la viata cere o împacare cu sine însusi si o lumina launtrica, aceasta însemnând si descoperirea singuratatii care prin firea ei este greu de purtat când viata din tine nu este biruita.

Toata aceasta întoarcere spre sine se face prin Domnul nostru Iisus Hristos. Îndumnezeirea omului prin el însusi duce la nebunie si nimicire.

Omeneste vorbind nu este nici o putinta de a cunoaste dumnezeirea. E chiar o primejdie de moarte⁸⁴ fiindca aceasta nu e decât încercarea omului de a cuceri pe Dumnezeu.

Cu tot avântul stiintei în epoca moderna cei mai de seama oameni de stiinta si filozofi: Newton, Leibniz, Descartes, Kant, Pascal, Einstein nu s-au îndoit în nici un fel de limitele ratiunii umane. Ultimul demers al ratiunii este de a recunoaste ca

⁸³ Blaise Pascal - *Misterul lui Iisus* - Editura Dacia, 2002, p.34

⁸⁴ Blaise Pascal - *Misterul lui Iisus* - Editura Dacia, 2002, p.90-91

exista o infinitate de lucruri care o depasesc, daca ea nu atinge acest prag al cunoasterii, va ramâne neputincioasa, afirma Blaise Pascal, în cugetarile sale. Cea mai frumoasa emotie pe care o putem încerca este emotia mistica. Aici este germenele oricarei stiinte adevarate spunea Albert Einstein.

Duhul Sfânt poate trezi unui savant onest uimirea, în sensul lui Platon, el poate arata spiritelor mai întiate placerea lucrarilor în materia tainelor. Asa cum sublinia Sandu Tudor în scrierile sale, sensul grandios al ascezei se afla în nazuinta la adevarata fire; lupta nu este împotriva trupului ci împotriva perversitii acestuia. Prezenta chipului lui Dumnezeu în om îl face pe acesta sa caute fara încetare absolutul, dar asemanarea în afara lui Hristos ramâne neputincioasa; pacatul perverteste nazuinta sufletului si acesta va merge sa afle absolutul în idoli, va vrea sa-si stinga setea în miraje fara puterea de a urca din nou la principiul creator.

Fara Hristos raportul omului cu Dumnezeu este unul de exterioritate care implica opozitia vointelor si contradictia. Omul nu poate înfaptui Binele cerut de Dumnezeu exterior eului sau. Potrivnicul, diavolul, unelteste împotriva fapturii omului, fapta sa nu este mântuitoare, salvatoare, pentru fiinta sa, de aceea moartea a împaratit în lume si asupra celor care nu au gresit în sensul caderii lui Adam. În raportul de exterioritate Dumnezeu este prezenta si absenta totodata.

Prin Iisus Hristos s-a stabilit unitatea vointei lui Dumnezeu si a omului. Nu mai exista doua vointe a lui Dumnezeu si a eului propriu - ci vointa lui Dumnezeu se înradacineaza în eul propriu - omul se înduhovniceste, conchide Sandu Tudor.

Pentru a înțelege vointa unica a lui Dumnezeu în necesitatea si totodata libertatea ei precum si învatatura crestina care compara Biserica cu Trupul mistic a lui Hristos, amintim parabola lui Meneus Agripa atât de draga stoicilor⁸⁵. Pentru a rândui dragostea ce o purtam fiintei noastre trebuie sa ne imaginam un trup plin de membre care gândesc, deoarece noi însine suntem membre ale întregului ce trebuie sa ne vedem cum trebuie sa se iubeasca fiecare madular.

Daca picioarele si mâinile ar avea vointa proprie, ele n-ar fi în largul lor decât daca ar supune aceasta vointa personala fata de vointa primara care guverneaza tot trupul. Secesiunea madularelor care ar fi inconstiente ca aparitin corpului ar însemna pentru ele „dezordinea” si „nefericirea”, în timp ce ar fi în interesul lor sa se uneasca pentru binele întregului trup.

Mai degraba ar trebui sa consimta sa fie taiate decât sa-si piarda calitatea de membre. Daca traim ca un madular al unui corp reusim astfel sa ne concentram asupra a ceea ce este esential, sa ne focalizam interioritatea asupra dimensiunii sale celei mai profunde si sa transformam iubirea de sine în dragoste pentru Fiinta întregului care este Dumnezeu.

Când omul îl paraseste pe Dumnezeu se lasa în gândul si calea vointei sale individuale pentru ca tocmai aceasta îl va pierde. Omul este într-adevar liber în privinta actiunilor sale dar în privinta rezultatului final el este dependent de o necesitate care este mai presus de el si care intervine chiar în jocul libertatii sale. Chiar moartea este rezultatul liberii alegeri a omului fiind consecinta si tribut al pacatului.

⁸⁵Jean Pierre Zaradir - *Sinteze filozofice* - OMUL, Editura Antet, 1999

Pacatul nu este un sentiment, un gând sau o idee, el este un act liber, altminteri n-ar fi pacat. Si fapta buna si pacatul se nasc din libertate precum de acelasi pamânt se foloseste si samânta aducatoare de rod si hrana cât si buruiana ce se va taia si se va arunca în foc.

Grandioasa revelatie a lumii crestine, care o diferentiaza de lumea antica este aceea ca destinul se sprijina pe libertate, este fructul libertatii, în vreme ce lumea antica nu a înteles omul în libertatea sa. Omul este o valoare infinita, el este destinat sa aiba raportul sau absolut cu Dumnezeu.

Un spirit liber, asa cum a fost Sandu Tudor, nu putea admite constrângerea, închiderea gândurilor sale într-un sistem, ordonarea lor si argumentarea potrivite canoanelor logicii si stiintei. Aceasta sarcina va reveni celor care se vor apleca cu staruinta asupra scrierilor sale întrucât o filozofie fara sistem nu poate avea nimic stiintific. Un continut își gaseste justificarea numai ca moment al întregului din care face parte, o mâna taiata, spunea Aristotel, este imaginea unei mâini, pentru ca desprinsa de întreg nu mai are functionalitatea mâinii.

La Sandu Tudor ratiunea împinsa la marginile ei însasi se deschide spre credinta nu rationalizând datul revelatiei ci alimentându-se si reînnoindu-se prin contactul cu aceasta. Cugetarile sale despre om prefigureaza o filozofie a concretului mult mai aproape de om si adevarul ontologic decât existentialismul lui S. Kirkegaard sau Gabriel Marcel. Itinerarul adevarului la Sandu Tudor este cel al vietii sale ce se continua astazi ca o chemare la contemplarea lui Dumnezeu si la regasirea fiintei proprii într-o lume în care fiinta umana pare a fi în preajma unei catastrofe sub bombardamentul simturilor si suprasolicitarea informationala ca si a stresului decizional.

Astazi progresul în opera de mecanizare a spiritului duce la negarea ratiunii si a lui Dumnezeu⁸⁶, alunecarea într-o Cale Lactee de imagini unde totul este permis si nu se mai poate închea nici un sens⁸⁷.

Contrar acestor tendinte, pentru Sandu Tudor pe masura ce credinta a sporit în suflet, locul sau pe pamânt s-a îngustat tot mai mult ajungând la spatiu dintre peretii unei chilii si apoi, ai unei celule de izolare a detinutilor în închisoarea de la Aiud.

Viata sa a fost o marturie ca cei care urmeaza calea desavârsirii crestine accepta, lupta si daruirea de sine pentru Hristos. Pentru prigonitorii credintei ortodoxe moartea martirilor adeverea slabiciunea lui Dumnezeu, pentru credinciosi era adeverirea puterii lui Dumnezeu si a credintei crestine ortodoxe, biruinta care a biruit lumea.

Prin daruirea totala de sine si moarte ca martir al credintei ortodoxe, Sandu Tudor a dat sens si roada vietii sale, precum ne spune Mântuitorul nostru Iisus Hristos: „ *Daca bobul de grâu care cade în pamânt nu moare, ramâne singur, dar daca moare, aduce roada multa*”(Ioan 12. 24)

Scriitorul mistic ortodox

⁸⁶ Jean Pierre Zaradir - *Sinteze filozofice - OMUL*, Editura Antet, 1999

⁸⁷ Alvin Toffler – *Socul viitorului*, Editura Politica, Bucuresti, 1973, pag. 390 - 354

Ierod. Cleopa Paraschiv

Crestinul ortodox are puterea cugetatoare în creier iar puterea simtitoare si cuvântatoare în inima. Daca inima este curata si sfânta, cuvântul rostit si scris este plin de har, este cuvântul care înviaza, trezeste sufleteste, lumineaza si are vesnicie.

Deci talantului pe care îl avem de la Dumnezeu, darul de a scrie, sa-i dam aceasta dimensiune dumnezeiasca. Darul pe care îl avem de la Dumnezeu de a scrie si de a comunica (pentru ca nu poate oricine sa fie poet, scriitor sau reporter) sa-l sporim duhovniceste prin vietuirea noastra crestina.

Miscarea Rugul Aprins astazi înseamna sa aducem cât mai mult har în inimile noastre, sa fim cât mai curati, cât mai buni, cât mai sfinti. Iar acest dar dumnezeiesc sa-l împartasim celor din familia noastra, si celor din tara noastra prin lucrarile noastre. Rugul Aprins astazi nu înseamna sa criticam pe altii, pentru ca nimeni nu s-a facut mai bun daca a criticat pe altii, ci sa ne autocunoastem pe noi si cu darul dumnezeiesc sa ne curatim de pacate, sporind duhovniceste.

Parintele Daniil Tudor spune:

„Adevarul se îmbraca în lumina ca într-o haina, adevarul se acopera cu cuvântul ca într-o taina. Vadirea lui este dreapta, simpla si fatisa. Nu pot cunoaste adevarul daca nu devin eu însumi adevar, daca nu vreau sa fiu întreg al adevarului, înlauntru adevarului, sa-i slujesc cu totul. Si mai mult înca, sa-l întrupez deplin, cât mai desavârsit cu putiinta.

Adevarul este marturisire, care cere lupta, si aparare si dezmintire a orice l-ar umbri si întina, cu pretul vietii tale, iata ce creaza adevarul cel viu. Numai marturisorii adevarului, martorii vii ai lui, martirii fac adevarul cel viu.

De aceea o data mai mult, bine au spus cei ce au spus ca martirii, mucenicii sunt cei care fac credinta, mai curând decât credinta face martirii. Slabiciunea în ordinea aceasta nu este îngaduita cu nici un chip”.

Cel care a spus aceste cuvinte, nu putea muri în închisorile comuniste decât ca martir al Bisericii Ortodoxe Române. Pentru ca parintele nu era monah cu jumatati de masura, cu adevar în parte. Unit haric cu Dumnezeu prin rugaciune si Sfintele Taine, Staretul Daniil de la Rarau a marturisit Adevarul prin jertfa suprema a vietii sale.

Pe Parintele Daniil Tudor nu trebuie sa-l plângem, sa-l compatimim, pentru ca prin chinurile îndurate si ajutorul harului dumnezeiesc a ajuns în ceata Sfantilor Mucenici ai lui Hristos. Celula în care se afla, devenea prin pogorârea Duhului Sfânt Rai iar Sfintia sa înger pamântesc. Sa ne plângem pe noi care ne aflam în iadul pamântesc prin patimile si pacatele noastre.

Au fost parinti care la eliberarea din închisori plângeau, stiind ca în lume, în libertate nu vor mai avea aceleasi trairi duhovnicesti ca în celula mica, întunecoasa si umeda a închisorii.

*

Atunci când scriem o carte avem mare raspundere în fata lui Dumnezeu si a oamenilor.

Sfântul Ioan Scararul ne spune: „Cu-n cuvânt omori un om si cu-n cuvânt poti învia un om”. Se refera atât la învierea si moartea trupeasca cât si la învierea si moartea sufleteasca. Mântuitorul Iisus Hristos, si Sfintii Sai au înviat morti cu cuvântul haric. Pentru ca numai harul dumnezeiesc poate învia pe cei morti.

Dar tot cu cuvântul rostit sau scris poti învia sau omorâ sufleteste un om. Poti sa înviezi cu cuvântul haric un om ridicându-l din moartea suflteasca în pacate, sau poti prin cuvântul tau pacatos sa-l omori sufleteste.

La Înfricosata Judecata vom da seama si de oamenii pe care i-am smintit sau si-au pierdut sufletul datorita cuvintelor noastre rostite sau scrise. Noi vom fi judecati ca scriitori crestini ortodocsi pentru ca suntem botezati si avem pe Hristos în inima noastra. Si celelalte religii au scriitori renumiti, dar noi trebuie sa fim scriitori crestini ortodocsi.

Apostolul, scriitorul, poetul, reporterul, profesorul au de la Dumnezeu daruri speciale pentru ca lucreaza asupra constiintelor si formeaza oameni sau neoameni. Aceste daruri trebuiesc sporite prin curatia cât mai deplina a inimii si prin lucrare. Deci cu cât vom fi mai curati, mai sfinti cu atât cuvântul scris sau rostit va fi haric va avea mireasma Duhului Sfânt si va lumina dumnezeieste pe cei care-l recepteaza. Si cât de bun exemplu si ajutor îl avem în aceasta privinta pe Staretul Daniil Tudor prin sfintenia vietii si prin scrierile sale.

Deci se pune întrebarea cu ce duh transmitem creatiile noastre? Cu duhurile cele rele, de mândrie, de slava desarta, de mânie, de desfrânare, de iubire de arginti, nu vom lumina ci vom întuneca mintile ascultatorilor si cititorilor, îi vom omorî sufleteste.

Dar pentru ca nu suntem sporiti duhovniceste, întotdeauna pentru creatiile noastre sa cerem binecuvântarea si sfatul unui duhovnic si când este posibil a unui ierarh. Si sa avem rabdare, sa nu ne grabim. Sa facem si sa refacem pâna ajungem la o masura a desavârsirii.

Daca lucrurile pacatoase se fac repede si usor, lucrurile sfinte se fac cu greutate si în timp. Sa aveti rabdare în tot ceea ce faceti bun si curat si veti vedea ca încet-încet cu ajutorul darului dumnezeiesc vom realiza lucruri frumoase, binecuvântate si vesnice. Pentru ca darul dumnezeiesc da sfintenia si vesnicia. În rest totul este trecator si pacatos.

Elena Liliana POPESCU

Nascuta la 20 iulie 1948 în Turnu Magurele, Teleorman, Elena Liliana Popescu este Doctor în Matematici, profesor la facultatea de Matematica a Universitatii din Bucuresti, poet si traducator. Dupa 1989, s-a implicat în viata sociala si politica a României, publicând, o serie de articole în presa centrala.

Elena-Liliana Popescu este membra a Uniunii Scriitorilor din România, sectia poezie. Activitatea sa literatora se orienteaza mai ales înspre poezia originala si traducerea din literatura poetica, filosofica si spirituala a lumii. A publicat mai multe volume de poezie. Poezii ale sale au fost publicate în antologii si în reviste literare din tara sau din strainatate (S.U.A., Germania, Spania, Iugoslavia, Canada, Mexic) si sunt traduse în engleza, germana, spaniola, franceza, olandeza, portugheza, italiana, sârba, sau urdu. Ca traducator, a realizat traduceri din engleza, franceza si spaniola, în volum sau în reviste. A publicat în reviste literare din tara si din strainatate (S.U.A., Spania, Germania) articole, si traduceri (proza scurta, poezie) din opera mai multor scriitori contemporani din Argentina, Belgia, Chile, Columbia, Italia, Mexic, Perú, Panama, Puerto Rico, Spania, S.U.A.

Carti publicate:

- *Tie* (Ed. Universitatii din Bucuresti, dec.1994), volum de poezie.
- *Tarâmul dintre Gânduri* (Ed. Universitatii din Bucuresti, 1997), volum de poezie
- *Zborul. Vis si Destin* (Hermes, 1999), volum - cuprinzând poezii si un jurnal de zbor - al poetului pilot George Ioana, tatal sau.
- *Cânt de Iubire/ Song of Love* (Herald, 1999), versiune bilingva româno-ingleza, (traducere în engleza de Adrian G. Sahlean), volum de poezie
- *Imn Existentei* (Herald, 2000), volum de poeme dedicat lui Mihai Eminescu, **Pelerin** (*Peregrino*, Editorial Dacia).
- *Cânt de Iubire/ Pema Liubavi* (Savez Srba u Rumuniji, 2001), versiune bilingva româno-sârba (traducere în limba sârba de Draga Mirjanic), volum de poezie.
- *Pelerin* (Dacia, 2003), volum de poezie.
- *Peregrino* (Empireuma, Orihuela, España 2004) versiune bilingva româno-spaniola (traducere în spaniola de Joaquín Garrigós).

*

- *Canto de Amor*, versiunea spaniola a volumului „Cânt de Iubire/ Song of Love” este sub tipar în Mexic (traducere în spaniola de Joaquín Garrigós si Moisés Castillo Florián).
- *Canto D'Amore*, versiunea italiana a volumului „Cânt de Iubire/ Song of Love” a fost realizata de poetul italian Stefano Strazzabosco.

Traduceri:

- *Introspectia* (din engleza, Editorial Axis Mundi, 1993)
- *Înteptul de la Arunachala* (din engleza, Vol I, Editorial Herald, mai1997)
- *Înteptul de la Arunachala* (din engleza, Vol II, Editorial Herald, octombrie1997)
- *Viata Impersonala* (din franceza, Editorial Papyrus, 1994)
- *Caosmos. Katharsis nu doar pentru mine* (din spaniola, Editorial Dacia, Cluj, 2002).

Antologii:

- “Beyond the Orizon”, U.S.A. 1998
- “O antologie a poetelor din România”, Bucuresti, 2000
- “Poetas del Mundo Latino”, Morelia 2003, México - va aparea în Mexic

AM AUZIT CÂNTECUL PASARII UNICE **Prof. Dr. Elena Liliana Popescu**

As vrea sa încep prin a multumi initiatorilor si organizatorilor acestui simpozion, pentru invitatia facuta si va marturisesc ca este o onoare pentru mine sa fiu prezenta aici.

Auzisem si citisem putin despre Sandu Tudor în câteva reviste, despre ceea ce nu realizam atunci dar care poate sa se constituie într-un fenomen în continua crestere.

Parintele Daniil Tudor, Schimnicul, Staretul de la Mânastirea Rarau între anii 1953-1958, sau Ieromonahul Agathon de la Schitul Crasna, scriitorul si poetul Sandu Tudor (cunoscut si prin acest pseudonim prin care a debutat literar în anul 1925) sau

Alexandru Teodorescu, numele sub care a fost înregistrat cel nascut la 22 decembrie 1896, sunt doar nume diferite ale celui ce a ilustrat pe fiecare din ele si înca ceva pe deasupra. Acel ceva este marele mister al fiintei nedefinite caruia îi dam un nume pentru referinta, si astfel ele pun în evidenta câte o fateta a personalitatii sale de exceptie referindu-se la diferite si variate ipostase ale slujirii sale pe pamânt, ale aceluia care de fapt si-a închinat viata slujirii unicului adevar, manifestat în adâncul inimii fiecarui traitor de pe acest pamânt.

Viata sa pamânteasca este pilda si izvor de învatatura. Viata sa duhovniceasca este izvor de traire spirituala si o cale de a ajunge la cunoastere prin meditatie si prin rugaciune în forma sa cea mai înalta ce poarta numele de *Rugaciunea Inimii* prin practica iubirii de Dumnezeu, prin fapte, cuvinte si gânduri aflate în armonie, oriunde s-a aflat din momentul în care a constientizat iubirea deplina de Dumnezeu în acelasi timp cu iubirea pe care Dumnezeu o manifesta pentru toata creatia Sa.

As vrea sa multumesc celui care a initiat aceasta grupare spirituala profunda care a reunit elitele intelectuale si mai ales spirituale mai putin cunoscute, dar care vor fi cunoscute treptat si vor fi asezate la locul care li se cuvine. As vrea sa-i multumesc parintelui ierod. Cleopa Paraschiv care a avut inspiratia sa declanseze acest, nu pot sa ocolesc cuvântul **fenomen**, pentru ca aceasta carte „Staretul Daniil de la Rarau” pe care eu marturisesc ca doar am rasfoit-o deoarece am primit-o ieri, este scrisa cu atâtâ dragoste, cu atâtâ talent, încât este imposibil celui care are mintea curata si se apropie cu buna credinta de aceasta lucrare sa nu descopere macar câteva lucruri de baza care pot sa-l transforme si sa se apropie de acest fenomen, care este trairea în Rugul Aprins al ortodoxiei.

Pentru ca Rugul Aprins este numai un nume, dar trairea în curatia inimii, aceasta este trairea veritabila.

As dori sa citez din aceasta carte unele fragmente care m-au impresionat, afirmatii ce se refera la conduita morala si spirituala necesara accederii la învatatura propavadata prin exemplu personal a parintelui Daniil, învatatura izvorâta din bogata sa experienta launtrica, si voi face aceasta pe parcurs si ma voi referi la fiecare aspect în parte.

Este aici în carte, la început, un fragment care mi-a atras atentia pentru ca autorul a pus accentul pe un element fundamental, chiar din copilaria lui Sandu Tudor:

Se refera la „batrânul si vestitul profesor de istorie si filozofie Ion Niculescu Dacian”, care îi va deschide lui Sandu Tudor o „viziune activa si vie asupra credintei”: „El mi-a pus în mâna Evenghelia si m-a facut sa înțeleg ca trairea launtrica, evlavia pe care multi o poarta si o înfatiseaza ca pe o slabiciune, este, dimpotriva, o îndrazneala si o încredere puternica în viata”.

Din acest exemplu si îndemn initial, altoit pe o fire luptatoare, s-a nascut crestinul implicat de mai târziu.

O afirmatie de o deosebita importanta a Parintelui Daniil este legata de modul în care putem sa îl slavim pe Dumnezeu, în momentul în care ne apropiem cu sinceritate si cu umilinta de starea pe care fiecare din noi o va trai la un moment dat. „Cel mai înalt mijloc de a slavi pe Dumnezeu, e de a întrebuinta **Imnul Tacerii**. Aceasta nu înseamna raceala si lipsa de evlavie iubitoare, ci sa cinstim pe Împarateasa Cerului si a pamântului, urmându-o deplin în smerenie si supunere ca sa ne putem învrednici de înfierea ei.” Este pentru mine o mare bucurie sa constat

acest lucru. De fapt, una dintre poeziile mele pe care am intitulat-o nu întâmplător *Imn Tacerii*, este exact în aceeași accepțiune gândită sau mai precis ne-gândită, ci cred, inspirată.

As vrea să vă citesc o poezie care mi s-a părut de-a dreptul minunată, o poezie care se pare că a fost scrisă de Parintele Daniil Tudor la Mănăstirea Rarau, cu puțin timp înainte de a fi arestat.

Am auzit cântecul pasării unice

Dimineata la ceasul rugaciunii,
Când pe ramuri sta încă proaspata
Roua,
Am auzit lângă mine
Cântecul pasării unice.
Iată! Se înalță așa de minunat,
Așa de limpede
Și răsună în atâta ecou
Încât pare ca lumea,
Marea și largă lume,
Toată îl ascultă, firea toată îl aude
Și îi răspunde,
Îl aude
Și-l însoțește
Până sus de tot
La Dumnezeu.
Privesc, pe mlădita unei ramuri,
Într-o picătură
Limpede de rouă
Și ascult cântecul de lumină
Al pasării.
În liniștea lungă a clipei
Acestea
Atât de înalte,
Fără voie îmi închipui
Bucuria cerească;
Fără de voie
O descopăr acum,
În pacea
Stării de rugăciune
La care
Ma aflu și care
Ma stăpânește
Deplin.
O descopăr nu ca o oprire
Și înecare
În simțire,
nu ca o pierdere

**o uitare de sine
în extaz,
ci ca o ascuțime de înțeleș
trait,
limpede și curat,
ca o necurmata
și nemarginita suire
tot mai apropiata,
tot mai crescuta
la inima
cea tainica
și sfânta a Domnului.”⁸⁸**

Relativ la poezie, în general, as vrea să spun că poezia este, sau nu este, în măsura în care este, sau nu este mistică. Ea este, dacă poate trece proba timpului, dacă rămâne, indiferent de ceea ce se poate afirma într-un moment sau altul despre aceasta, și mai mult, dacă trece proba netimpului, în sensul că prin fascinația pe care o provoacă la citire și prin transfigurarea ce se petrece în ființa celui care intră în contact cu lumea creată prin harul autorului, generează o stare asemenea unei libertăți fără margini.

Poezia, mai ales, reușește să concentreze o întreaga lume într-un spațiu atât de mic, lume care se deschide pas cu pas în fața cititorului, pe măsura ce el descifrează înțelesurile întretesute în diferitele straturi de percepție, sau deodată, în mod miraculos, atunci când forma inspirată și mesajul receptat reușesc să provoace o senzație indescriptibilă în cuvinte.

O poezie autentică, care nu poate să fie decât mistică, scrisă cu sinceritate și talent, oricine ar fi cel care o scrie, oricare ar fi locul sau momentul în care este scrisă, va ajunge mai devreme sau mai târziu să fie cunoscută, apreciată și valorificată. Iată că toate aceste afirmații referitoare la poezia autentică, se potrivesc perfect chiar și acestei unice poezii „*Am auzit cântecul Pasării unice*”, pe care am ales-o pentru exemplificare din poeziile lui Sandu Tudor, numele ales pentru a-și semna poeziile părintele Daniil. Toate celelalte nume nu fac decât să ne arate câte o latură aparte a personalității cu totul excepționale pe care încă și încă încercăm să-o înțelegem și pe care o vom înțelege doar când vom fi în stare să trăim îndumnezeirea asemenea lui.

Voi citi câteva din poeziile pe care le-am publicat în volum în reviste literare, sau chiar inedite, dar mai înainte as vrea să închei prima parte a expunerii mele multumind încă o dată inițiatorilor și organizatorilor acestui simpozion, și de asemenea celor prezenți în sală. Pentru că, ceea ce fac ei acum poate să însemne un început al valorificării spirituale a fenomenului Rugului Aprins, fenomen care se va dezvolta pas cu pas, pe măsura silinței și a sincerității trăirii celor care se vor împărtăși din harul lui. Drumul nu este ușor, dar exemplul Părintelui Daniil Tudor și lumina trăirii sale interioare va calauzi pe cei hotărâți și perseverenți. *Dacă vor reuși să străbata dificultățile care par insurmontabile vor auzi muzica divină, **cântecul pasării unice**, așa cum o numește părintele Daniil. Vor trăi apoi pacea Tăcerii,*

⁸⁸ Y, p. 210-211

manifestata prin transcenderea mintii coborâte în inima, Imnul Tacerii, sau linistea divina.

CE ESTE IMNUL ACATIST?

Ierod. Cleopa Paraschiv

Parintele Daniil Tudor spunea despre Imnul Acatist:

„Acatistul este o mare cântare duhovniceasca tipica evlaviei crestine. Acatistul face parte din mistica Liturgica, din ceea ce se cunoaste în ortodoxie prin „închinare neîntrerupta” sau „slavire neîncetata”, pentru ca Acatistul nu înceteaza niciodata, ci se reînnoieste la nesfârșit. Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului, concentreaza în stihurile sale, dorul sfâșietor al omului dupa Dumnezeu, întâlnirea în darul dragostei dumnezeiesti a celor doua inimi, a lui Dumnezeu si a omului, înca din aceasta lume, ca o pregatire tainica a Împaratiei Cerurilor.

Învatatura crestina în cea mai autentica forma a ei, deschiderea universului tainic al lumii launtrice, acordurile poetice ce izvorasc dintr-o limba româneasca a vechilor cazanii, toata aceasta bogatie a misterului crestinesc ortodox, se gaseste înmanunchiata într-o ruga de lauda dedicata Maicii Domnului, în Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului. Acest Imn Acatist închinat Maicii Domnului, prin adâncimea lui teologica, întrece tot ceea ce s-a scris pâna acum, referitor la locul si rolul pe care îl are Maica Domnului, în efortul nostru de înduhovnicire.

El nu este un simplu Acatist, ci „Imn Acatist”, ceea ce este mai mult decât o cântare. Imnul este ceea ce defineste o natiune. Pentru ca un popor are multe cântece, dar un singur **IMN**.

Acest Acatist merita cu prisosinta a se numi IMN, pentru ca el este singurul care, prin înaltimea sufleteasca si duhovniceasca la care a fost scris, depaseste în continut, limbaj si forma, pe toate celelalte.

Imnul Acatist, este un ciclul de rugaciuni care prin continutul lor, ne învata ce este rugaciunea în Duh. El este un ciclul de Icoane Imnologice care ne pune în starea cunoasterii învataturii de taina. Imnul Acatist acopera în ansamblul lui, doctrina vie despre rugaciunea profunda a Bisericii, fondul contemplativ fiind esenta lui.

Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului, cu toate ca este un prilej de a marturisi anumite adevaruri teologice, fiindca toata imnologia este o teologie în fapta, si prin aceasta se aseamana si tine locul unui tratat de mistica, este în acelasi timp si un prilej, un mijloc, o scara de contemplatie. În Imnul Acatist, Maica Domnului - Împarateasa Cerului si a pamântului - este numita: Rugaciunea întrupata, Urzitoare de nesfârșita rugaciune, Cheie menita sa ne deschida portile iluminarii, sa ne înduhovniceasca si sa ne ridice de pe pamânt la cer.

Imnul Acatist este o scara de duh, ce îți da putinta sa urci, pâna la aceea zare, la care poate sa se pogoare peste tine descoperirea dumnezeiasca, fara a se strica si a se prihani prin aceasta. Dupa cum spunea un batrân schimonah din Muntele Athonului, Imnul Acatist, este o roata heruvimica de cântec si de smerenie, care suie, suie mereu la Cer. Dar în acelasi timp, Imnul Acatist, se arata ca un cerc de foc si de flacari sfinte, al tuturor avânturilor noastre încordate, prin care evlavia crestina se scrie si creste mereu în jurul vietii Maicii Domnului, care a fost aleasa ca sa stea în fata noastra, drept model si ajutor în îndumnezeirea noastra.

Imnul Acatist este structurat pe treptele desavârsirii crestine, ale despatimirii, ale iluminarii si ale desavârsirii.

Maretia si maiestria Imnului Acatist este îndoita: din afara de sunet si de culoare bine masurate, iar dinlauntru de descoperire si tâlc dogmatic. Desi închis în tiparul unui canon aspru si dinainte hotărât în cele mai mici amanunte, desavârsirea aceasta formal rece, ca precizia unui misterios cristal, este de fapt numai un fel de a stapâni si ordona aprinderile spirituale duhovnicesti, care trebuie sa izbucneasca din inimile noastre.

Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului - Ipostasul Maicii Domnului ca rugaciune - este o scara duhovniceasca a lui Iacob, asa cum a vazut-o Biserica Ortodoxa, la capatul careia, asteapta Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Aceasta scara este paradoxala, pentru ca pe ea în acelasi timp, îngerii suie dar si coboara, tot asa cum sunt rugaciunea si Maica Domnului, vazute ca stradanie omeneasca spre Dumnezeu, dar si un mijloc de revarsare a harurilor necreate peste noi.

Vazuta astfel, scara are 24 de trepte, care se împart ca urcus al nostru duhovnicesc spre desavârsire în trei octave:

1. octava curatirii de pacate (despatimirea);
2. octava iluminarii;
3. Octava unirii mistice cu Dumnezeu sau a îndumnezeirii omului.

Dar în acelasi timp cu cele 24 de stadii, de patrundere a harului lucrator (de întrupare transfiguratoare) sunt si trei octave coborâtoare.

1. Octava coborâtoare a covârsirii transfiguratoare, care ne da curatia de sub cea rodnică;
2. Octava statornicirii, asimilarii harului - care ne face binevazatori
3. Octava rodirii depline - unitiva

Astfel ca, fiecare din cele trei octave care fac doua decade poate fi luata si ciclic, ca trei inele, care cuprind în ele, o suire si o coborâre, trei stadii heruvice complete, cele trei stadii ale Sfântului Suflu. Cel al inspiratiei, cel al Statiei (stadiu vazatoare care este si a extazului) si cel al golirii, al expiratiei, care este si cel al totalei rapiri, adica a unei depasiri care este si odihna, aflare si odihna salvatoare.

Imnul Acatist este o unire de întelesuri mistice si muzicale, care patrunde si se repeta în adâncime, în rânduiala de amanunt a sumei, a cumpanirii partilor si pâna a fiecarui stih în parte.

Astfel dupa un „Condac”, care în limba greaca înseamna iatac, dupa o scurta rugaciune intima, care întotdeauna este un dramatic dialog cu Dumnezeu, urmeaza un „Icos”, adica monument, bucata imnologica mai mare si narativa si care la rândul ei se încheie cu o litanie - cântec de lauda.

Ritmul acesta de trei feluri de imnuri, creste de douasprezece ori, de-a lungul întregii vietii a Maicii Domnului careia îi este închinat Acatistul, îmbinându-se într-un tot nedespartit. Cele douasprezece cicluri interioare, odata terminate, Acatistul începe iarasi de la capat si asa la nesfârșit, catre starea de rapire duhovniceasca. Se atinge astfel dumnezeiescul, între marginile unui sir de cântece, cu toate ca la aratare Imnul Acatist, pare un prilej de lauda.

Fara îndoiala însa, nimeni nu poate sa primeasca si sa întelaga, nicidecum sa încerce vreo bucurie duhovniceasca citind acest Imn Acatist, daca nu a fost niciodata chinuit de foamea si setea contemplarii duhovnicesti”.

În anul 2002 când am fost în pelerinaj în Sfântul Munte Athos, le-a spus parintilor de la Schitul Lacu despre Imnul Acatist și i-am rugat să înregistreze casete și C.D. După ce s-au rugat citindu-l aproape un an de zile, și i-au aflat darurile duhovnicesti, au realizat în anul 2004 înregistrarea. Astfel, astăzi avem în România o înregistrare de excepție a Imnului Acatist pe casete și C.D.

Parintele Daniil Tudor este cel mai mare imnolog al românilor.

Liliana URSU

Liliana Ursu, născută la 11 iulie 1949 la Sibiu, este absolventă a Facultății de limbă și literatură engleză a Universității București.

Poeta, traducătoare, eseista, membră a Uniunii Scriitorilor din 1980 și membră a Asociației Scriitorilor din SUA, din 1998, a fost bursier Fulbright la Universitatea de Stat din Pennsylvania, unde a predat cursuri de limbă și literatură română (1992-1993 și 1997-1998) și profesor asociat la Universitatea din Louisville, Kentucky, unde a și predat cursuri de poezie americană și est-europeană, precum și creative writing în anul 2000.

În prezent este realizator de emisiuni culturale în cadrul Societății de Radiodifuziune și profesor asociat la facultatea de limbă și literatură engleză, din cadrul Universității București.

Poeziile sale au fost traduse în engleză, franceză, germană, turcă, cehă, poloneză, spaniolă, catalană, portugheză și au fost publicate în reviste prestigioase precum *New Yorker*, *The American Poetry Review*, *The Kenyon Review*, *Poetry Canada*, *Oxford Poetry*, etc.

Volume de poezie:

Viata deasupra orasului (Ed. Cartea Românească, 1977);

Ordinea clipelor (Ed. Cartea Românească, 1978);

Piata Aurarilor (Ed. Cartea Românească, 1980); volum încununat cu Premiul Asociației Scriitorilor din Sibiu);

Zona de protecție (Ed. Eminescu, 1983);

Coralii (Ed. Eminescu, 1986);

Înger calare pe fiara (Ed. Cartea Românească, 1996);

Sus să avem inimile (Ed. Eminescu, 2001);

Volume de proză:

La jumătatea drumului (Ed. Cartea Românească, 1986);

Visul – proză scurtă (Ed. Glasul, 1995);

Traduceri în volum:

Polenul insidios, de Martin Booth, (Ed. Univers, 1977), tradus împreună cu Dinu Flamând;

15 Young Romanian Poets – antologie de poezie românească în limba engleză (Ed. Eminescu, 1982);

Norii magelanici, de Diane Wakosky (Ed. Univers, 1983);

Trei poeți britanici Contemporani – în colaborare cu Denisa Comanescu și Mircea Ivanescu (Ed. Univers, 1989);

O farâma de Nirvana, de Erik van Ruysbeek (Ed. Cartea Românească, 1982);

Poets of Sibiu – editie bilingva, prefata si note – traducere realizata împreuna cu profesorul american Adam Sorkin (Ed. Cartea Româneasca, 1992);

Tarâmul memoriei mele, de Anton van Wilderode (Ed. Cartea Româneasca, 1995)

Antologia poetilor din Gorj – în limba engleza, în colaborare cu poetul american Sean Cotter (Ed. Clusium, 2002).

Publicatii, în volum, în limba engleza:

The Sky behind the Forrest – volum de poezie tradus de Adam Sorkin si Tess Gallagher, prefata semnata de Brenda Hillman, volum aparut la editura britanica Bloodaxe Books si distins cu Premiul Societatii Poetilor din Marea Britanie, pentru cea mai buna poezie straina pe anul 1997. Cartea a fost nominalizata pentru Premiul Weidenfeld pentru cea mai buna carte de poezie în traducere engleza, oferit de Colegiul Queens din Oxford.

Angel Riding a Beast – volum tradus de poetul american Bruce Weigl si publicat la editura Northwestern University Press, din Chicago, în anul 1998.

Goldsmiths' Market – volum tradus de poetul american Sean Cotter, la editura Zephir, SUA, 2003

Premii obtinute:

Premiul pentru poezie al revistei Luceafarul, 1976;

Premiul pentru poezie al Asociatiei Scriitorilor din Sibiu, 1980;

Premiul pentru poezie al revistei Tomis, 2002;

Nominalizare la Premiul Mondial de Poezie Mistica, 2003;

Ordinul „Meritul Cultural”, în Grad de Cavaler, cat. A, 2004.

Comentariu literar la IMNUL ACATIST LA RUGUL APRINS AL NASCATOAREI DE DUMNEZEU

Liliana Ursu, Iulie 2004

Se spune ca Pico della Mirandola dorea sa scrie o carte despre teologia poetica. Aceasta carte nu s-a scris înca. Singurul care în secolul nostru s-a apropiat cel mai mult prin scrierile sale de o astfel de carte este ieroschimonahul Daniil de la Rarau.

Cu smerenie voi încerca sa ma apropiu de acest scriitor îndumnezeit, preot, calugar, poet, teolog si de aceea voi începe prin a da cuvântul unui teolog, Paul Evdochimov, unui calugar Parintele Porfirie, unui poet crestin Ramon del Valle-Inclan.

Paul Evdokimov :

Numai profetii si poetii - preoti ai cuvântului- cunosc limitele fiintei din care își ia izvorul viata interioara a cuvântului. „Tu nu explici nimic, poete, dar prin tine toate lucrurile devin explicabile”, constata Claudel în culmea framântarii enigmatice care-l depaseste. Poate ca Peguy da cuvântul enigmei: „Eu nu inventez, descopar.”

Adam pronuntând numele femeii sale (Geneza 2. 23; 3. 20), Adam patrundând fiinta fiecarui animal pentru a-l numi (Geneza 2. 19) nu inventeaza ci descopera sensul si îl umanizeaza, îl face cuvânt, istoria numerelor biblice o demonstreaza clar.

Prospetimea initiala a oricarei „descoperiri” ne frapeaza întotdeauna si ne opreste si, cel putin pentru o clipa, prinde dedesuptul sensului nostru slabit prin obisnuinta, ne „uimeste” cu mirarea care este la începutul înțelepciunii (Platon) si atitudinea obisnuita a îngerilor care contempla „filantropia” divina.”

Parintele Porfirie :

„Sufletul crestinului trebuie sa fie delicat, sensibil, sa zboare, sa tot zboare, sa traiasca printre visari. Sa zboare în nemarginire, în stele, în maretile lui Dumnezeu, în tacere .

Cel ce voieste sa devina crestin trebuie mai întâi sa devina poet. Asta e! Trebuie sa te doara. Sa iubesti si sa te doara. Sa te doara pentru cel pe care-l iubesti. Iubirea se osteneste pentru cel iubit. Alearga toata noaptea, privegheaza, își însângereaza picioarele ca sa-l întâlneasca pe cel iubit. Se jertfeste, nu ia nimic în seama, nici amenintari, nici greutati, din pricina iubirii. Iubirea pentru Hristos este alt lucru, nemarginit mai înalt. Si când zicem iubire, nu este vorba de virtutile pe care le vom dobândi, ci de inima iubitoare catre Hristos si catre ceilalti.

Va amintiti ce v-am spus despre privighetoare? Cânta în mijlocul padurii. În tacere. Sa spuna ca o aude cineva, ca cineva o lauda? Nimeni. Ce tril minunat în mijlocul pustiei! Ati vazut cum i se umfla gâtul, pieptul? Asa se întâmpla si cu cel ce se îndragosteste de Hristos. Se duce într-o peștera, într-o vâlcea, si-L traieste pe Dumnezeu tainic, într-o suspine negraite (Rom. 8. 26).”

Poetul Ramon del Valle-Inclan, congenerul lui Miguel de Unamuno si Antonio Machado :

„Frumusetea este intuitia unitatii si toate cararile ei sunt drumurile mistice care duc la Dumnezeu. Doar poetii patrund aceasta lume a evocarilor pentru ca în ochii lor toate lucrurile au o semnificatie religioasa, care este mai aproape de singurul înteles adevarat. Acolo unde alti oameni afla doar deosebiri poetii descopera luminoasele legaturi ale unei armonii divine. Poetul reduce multitudinea aluziilor nontranscendente la o unica aluzie divina plina de înțelesuri. O albina încarcata cu miere.”

Mierea rugaciunii curate prin care se reîntoarce în noi "focul dumnezeirii", asteptarea cea buna a Împaratiei Cerurilor care este în noi iata, ce ne învata poemele parintelui Daniil Tudor dar mai ales Imnul Acatist la Rugul Aprins al Nascatoarei de Dumnezeu scris si recris în aceasta buna asteptare, asa cum ne da de veste însusi parintele: Facerea smeritului monah Agaton din Sfânta Mânastire a Antimului 1948 si diortisire si împlinire de Ieroschimonahul Daniil Tudor, staretul Sihastriei Sfântul Ioan Bogoslovul din Muntele Raraului, 1958.

„Cânta-voi Domnului în viata mea, cânta-voi Dumnezeului meu cât voi fi” (Ps. 103. 34). Preludiu aici, pe pamânt al Liturghiei ceresti. Cât de frumos spune Sfântul Grigorie de Nyssa când defineste omul ca alcatuire muzicala, un imn minunat, atotputernic, descriind rostul adânc al fiintei umane ca si Sfântul Vasile cel Mare: Omul este o faptura care a primit porunca sa devina Dumnezeu”. Si cum sa nu arda sufletul nostru pentru Cel care ne-a chemat la o asemenea cinste, si cum sa nu ne supunem noi cu cereasca bucurie acestei porunci mântuitoare? Si cum sa nu cântam noi Lui imne de slava, si cum sa nu ne punem noi zalog întreaga fiinta pentru El Cel care ne-a daruit un suflet si a asezat în el flacara nestinsa a rugaciunii, hranindu-ne cu pîine cereasca. Iar „fapta noastra cea mai proprie, ne spune

parintele Daniil, marturia noastra cea mai puternic biruitoare e cântecul. A cânta din adânc, a cânta sincer a cânta total, a cânta cu sfîntenie, a cânta adevarul vietii, altminteri spus a te ruga în cel mai suit si mai desavârsit chip nu poate fi un semn al slabiciunii ci al puterii netarmuite, al celei chiar si din slabiciune. Toata evlavia curata se întemeiază pe un asemenea avânt liric al recunoasterii luminoase a Adevarului. Biserica de milenii cunoaste si stapânește marea arta sacra a proslavirii, sfânta maiestrie a laudei".

Roman Melodul, Andrei Criteanul sau marii autori de canoane, marii imnografi de la Mânastirea Sfântul Sava de lângă Ierusalim, Ioan Damaschin si Cosma Melodul sau Sfântul Simeon Noul Teolog sunt creatorii poeziei liturgice bizantine, a unei poezii religioase si mistice care s-a dezvoltat paralel cu poezia laica si si-a creat formele poetice proprii precum condacul, icosul, canonul, acatistul, imnul acatist. În aceasta binecuvântata traditie se înscrie si Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului al parintelui Daniil de la Rarau.

Este lucrarea unui poet-calugar, se simte în el energia lirica cu totul iesita din comun a rugatorului dar si simplitatea atât de omeneasca si de fireasca a celui ce da glas celui mai gingas si mai greu de prins în cuvinte sentiment: cel al dorului nestins de Dumnezeu.

Cuvintele se fac ecoul inimii sale aprinse de rugaciune, de bucuria duhovniceasca izvorâta din înțelegerea tainei si a tâlcurilor vietii Maicii Domnului. Primul vers al Condacului Imnului Acatist începe cu o întrebare si o comparatie:

„Cine este Aceasta, ca zorile de alba si curata ?"

Raspunsul e împaratesc pe masura Împaratesei rugaciunii, Maica Domnului fiind descrisa ca:

Stapâna porfirogeneta, Doamna a diminetii, Logodnica Mângâietorului, Ipostasul laudelor suprafiresti, culminând cu o metafora extraordinara: „carnea ta din rugaciune vajnic Rug nemistuit." De fapt prima pomenire înca dn Icosul I a Rugului Aprins, axa întregului Imn Acatist, în jurul careia graviteaza toate ideile si imaginile într-o apoteotica sfânta lauda adusa Nascatoarei de Dumnezeu. Ca în orice acatist închinat Maicii Domnului urmeaza o serie de versuri ce încep cu:

„Bucura-Te", salutul îngerului Gavril pe care-l identificam ca pe un poem în sine, cel mai scurt si mai intens poem, poemul bucuriei supreme întrucât cu el începe Marea Vestire. Asa începe crestinismul cu Buna Vestire:

"Bucura-te ceea ce esti plina de har, Domnul este cu Tine. Binecuvântata esti Tu între femei si binecuvântat este rodul pântecelui tau".

Acest „Bucura-te" închide în el toata speranta omeneasca, raspunsul cel mult asteptat de fiecare dintre noi si el este urmat de cununa de comparatii ce slujesc descrierii Maicii Domnului precum: „Vohod de Scripturi", „filozofia cea vie", „rug al rapirii", „struna si sunet", „arcus si alauta".

Urmeaza Condacul II sau initierea pneumatica în Rug, chemarea Numelui de Marire cum îl descrie chiar autorul Imnului Acatist.

În Icosul II este invocata cu mai multa forta Preasfânta Fecioara, „polata Domnului Iisus" careia i se cere acum deschiderea „caii de sus". Aici ca si în primele versuri timpul este cel al noptii si al amurgului, de fapt timpul omenesc, al lutului care are atâta nevoie de Lumina, de „tulpina de lumina a Rugului nemistuit". „Foc", „inel al unui foc", „parafa de jar", „lumina salvatoare" sunt tot atâtea metafore

poetice ce sugerează o unică și sfântă soluție pentru topirea „launtricului ger” din inimile noastre. Și deodată imaginea neașteptată a „firului de racoare” izvorât în launtrica pustie, deci rasturnarea imaginii focului în gingasia salvatoare a firului de racoare.

Tot aici e anunțată și ideea călătoriei, a așezării pe Cale, a drumului spre Dumnezeu: „Bucura-te toiaș cu floare într-o inimă călătorie”. Iar călăuză nu poate fi decât una singură Maică Domnului.

În Icosul III poetul insistă asupra ideii de călătorie a inimii, de inițiere și de întâlnire cu Hristosul launtric: „Cercați dară și voi, calea Numelui de Lumina Călătoria cea preainaltă și de la moarte la viața veți trece cu firea îndumnezeită.”

Urmează din nou versurile deschise ca o cale învățătoare de Bucura-Te, dar de data aceasta cuvintele cresc în forța lirică: „temei”, „putere”, „milostivire”, „umblare”, „ragaz”, „patrunderă”, „blândete”. Trepte ale unei scări nevăzute, cu nebanuite taine și îndurări pentru neamul omenesc culminând cu aceste versuri de dincolo de versuri, care emoționează până la lacrimi:

Bucura-Te Călătorie prin care Duhul în sânge ne bate
Bucura-Te însingurare în care Cerul din inimă izbucnește
Bucura-Te limpezime în care îngerul în trup ni se urzește

Condacul ce le urmează începe cu o întrebare:

„Cum să aflăm odihna de la gânduri?” „Și cum să aflăm dezlegarea de patimi?”
Răspunsul nu se lasă așteptat și este mereu același Maică Fecioară, Preasfântă Fecioară.

Icosul IV este cel care spre deosebire de versurile de până acum se sprijină mai mult pe puterea dinamizatoare a verbelor iar versurile începute cu Bucura-Te mai urcă și ele o treaptă spre saltul isihast, substantivele devenind instrumentele călătoriei: „lancie de cuvânt”, „vâsla uriasă”.

Totul se esențializează anunțând aprinderea Duhului din Condacul V care începe ascuțit, ca o trâmbiță: „Foc am venit să cobor pe pământ”. Mai toate cuvintele se aprind aici, verbe, substantive ca într-un vârtej de pară, sărbătoare a luminii izvorâte din flăcările dragostei de Dumnezeu.

În Icosul V totul se liniștește brusc, acum intervine „puterea cea preschimbatoare a litaniei”, Taina regeneratoare a „repetării”. Elementul dominant nu mai e focul ci apa, gingasia și picurul de har care cheamă imagini liniștitoare sugerând apostolul sigur precum „cuib de gând”, „împărtășanie de cuvânt”, „revarsare de mireasă”, „matania cea în fir”, „harica depănare”.

În Condacul VI cuvintele cheie sunt: „sigiliu”, „poarta”, „oglină” sau tot atâtea cărări ce duc la despatimire, la „minte curată”, „cer launtric”.

Iar Icosul VI vine spre noi ca o cruce sau o osie ce declanșează în noi trezia, o subtilă pregătire pentru învățătura de taină a inițierii creștine din Condacul VII, în care verbele își reiau rolul și ponderea dinamizatoare. Urcăm scara odată cu versurile de lauda din ce în ce mai dulci și mai limpezi adresate Maicii Domnului precum: „blagoslovenie pască”, „virtute patriarhală”, „înfieră iscusită”, „Lumina miruită” și iar ca un refren biruitor și aducător de seamă: „Bucura-Te Mireasa urzitoare de nesfârșită rugăciune”.

În Icosul VIII este pentru prima oară când poetul se adresează cu numele, direct repetând de patru ori Maică a Domnului, asemeni unui constructor de

catedrale când ridică stâlpii cei spijinatori ai operei sale, asemeni copilului care-și striga până și-n somn mama iar versurile începute cu „Bucura-Te” cuprind în ele aluzii clare, directe la Biserica lui Hristos: „arca”, „corabie vie”, „tron”, „sicriș”, „naos”, „chivot”, „hram”.

Condacul IX este cel al Maicii Domnului care ne învătă „mesteful isihiei” iar imaginile sunt acum cele legate de lumea monahala. Totul capătă strălucirea nisipurilor pustiei oglindite în „nodul mataniilor”, o esențializare și o luare aminte ce anunță ascetica rugăciune a inimii.

În Icosul X e cerut, implorat „Darul lacrimilor”, „sarea pocăinței”, ca apoi să se ajungă la scara teofanică a roadelor în Icosul XI urcătă cu ajutorul Maicii Domnului .

În strofele de final ale Imnului Acatist (Condacul XIII) părintele, teologul, călugărul, omul, poetul își dau întâlnire gata de mărturie și de mărturisire, ducându-și aievea sufletul în palme, ofranda vie Maicii Domnului singura „scara a cerului pe care s-a pogorât Dumnezeu” și care „trece la cer pe cei de pe pământ”.

Va multumim de Dar, Preacuvioase Părinte Daniil de la Rarău.

OM CERESC

Parintelui Daniil de la Rarău

**Traia ca un înger fără de trup.
De abia când în pustia temnitei
i-au pus lanțuri la picioare
și-a amintit că mai are picioare.
De abia când i-au pus lanțuri la mâini
și-a amintit că mai avea mâini.
Traia ca un înger fără de trup
în loc de inimă îi batea o mănăstire
toaca ei năstea cărari în iarba
în ceruri, în sușul gândului smerit.
Traia ca un înger fără de trup
iar scara cu care se suia la cer
dincolo de zidurile omenesci
era din lacrimi,
din rugăciuni
și din poeme.**

**Pururea nevăzută Taina
Îi era hrana și apa
Vesmânt și adapost.
Iar când torturile și bataile
i-au amintit iar că mai are un trup
el era deja departe de lutul lui
pe o carare cu troita din Sfântul Munte
acoperit de Har
sau îngenunchat
în fața Icoanei Facătoare de Minuni**

**a Maicii Domnului
din Raraul inimii sale
scaldat tot în Lumina,
DAR luminând peste veacuri
si noua,
celor de acum.**

(Liliana Ursu)

Conf. Dr. Aurelia BALAN MIHAILOVICI

Aurelia Balan Mihailovici s-a nascut la 6 iunie 1936 în comuna Cristian, jud. Brasov. Este absolventa a Facultatii de Filologie, sectia „româna pura” (o sectie nou înfiintata în anul 1955, ca sectie de cercetare) a Universitatii Bucuresti, promotia 1960, având printre profesori pe Tudor Vianu, George Calinescu, Al. Rosetti, s.a. A lucrat la Institutul de Lingvistica din Bucuresti, a facut parte din colectivul de redactare a Dictionarului Limbii Române. Este pensionata în anul 1994, cu toate ca era în acel moment doctorand al Facultatii de istorie a Universitatii Bucuresti. Din anul 1999, la solicitarea Institutului de Lingvistica „Iorgu Iordan”, se reintegreaza pentru a redacta Dictionarul Etimologic al Limbii Române; în paralel preda cursul de Istorie a culturii si civilizatiei crestine la Facultatea de Limbi si Literaturi Straine din cadrul Universitatii Crestine „Dimitrie Cantemir” Bucuresti. În februarie 2002 sustine teza de doctorat, acordându-i-se titlul de Doctor în istorie, specializarea Bizantinologie.

În anul 1988 a primit o bursa DAAD, la Albert Ludwigs Universitat, acordata de Academia germana.

Între anii 1990-1993 a lucrat în cadrul Comisiei nationale a României pentru UNESCO, departamentul educatie, în vederea desavârsirii programului ”Deceniului mondial al dezvoltarii culturale”

În anul 1992 a primit Premiul Academiei Române „Timotei Cipariu” pentru Biblia de la Bucuresti (1688-1988), lucrare colectiva; În 1995 a fost premiat Tomul X, Litera S, din Dictionarul Limbii Române (DLR), lucrare la care Aurelia Balan a fost coautor.

În perioada 1994-1999 a dezvoltat o colaborare cu Radiodifuziunea Româna, Canalul România Cultural, Departamentul cultura, arte, literatura, precum si cel de Educatie, învățământ, programe.

Carti publicate:

Olga Greceanu – *Ura care ucide – Note privitoare la viata si activitatea pictoritei Olga Greceanu* - (Ed. Curtea Veche, 2000);

Tara Sfânta în anul 2000 – Panortodoxia – (Ed. Paideia, 2001);

Poarta spre „sanctuarul” limbii române. Lingvistica si istorie în studiul lexicului medieval românesc – terminologie sociala - (Ed. Minerva, 2001);

Istoria culturii si civilizatiei crestine - (Ed. Oscar Print, 2001);

Dictionar onomastic crestin - (Ed. Minerva, 2003);

Despre viata cuvintelor si problemele terminologiei actuale - (Ed. Oscar Print, 2003)

Lucrari colective:

Dictionarul limbii române (DLR) - (Editura Academiei RSR);

Dictionarul limbii române, litera S - (Ed. Academiei Române, 1992); tom distins cu Premiul Academiei Române, 1994;

Biblia lui Serban Cantacuzino (Biblia de la Bucuresti) – (Ed. Institutului Biblic, 1988); lucrare distinsa cu Premiul Academiei Române, 1991)

În afara de aceste titluri Conf. Dr. Aurelia Balan a publicat în cei peste 40 de ani de activitate un impresionant volum de articole, recenzii si publicistica atât în tara, cât si în strainatate.

Slujirea în focul inimii aprinse de Duhul Sfânt **- eseu -**

Alexandru Mironescu a fost cel mai bun prieten al Parintelui Daniil Tudor. Am adus aici aceasta carte care a fost tiparita de fiica lui, Ileana Mironescu care traieste în Elvetia.

Cartea are titlul „Alexandru Mironescu-centenarul nasterii 1903-2003 si a fost tiparita de fiica lui, Ileana Mironescu, care traieste în Elvetia la Zurich. Am intrat în posesia cartii prin intermediul acad. Virgil Cândea care s-a îngrijit de aparitia cartii, pentru ca si d-sa a participat sporadic la sedintele Rugului Aprins. Pe coperta cartii este tiparit chipul savantului Alexandru Mironescu si Icoana Rugului Aprins de la Mânastirea Antim, care se afla în casa lui si despre care veti afla acum câteva lucruri din eseul pe care Țam scris si pe care Țam dedicat acestui mare traitor crestin ortodox. Deci nu m-am oprit nici asupra savantului, nici asupra poetului ci asupra rugatorului. Acest aspect Țam gasit cel mai important si de aceea mi-am intitulat acest eseu:

Nu putem defini aceasta lucrare a omului ce se îndumnezeieste, sub forma unui permanent urcus duhovnicesc, actiune cunoscuta în lumea nevoitorilor monahi sau preoti de mir, dar si a intelectualilor ce au primit duhul trevziei, ce duce la ***Rugul Aprins***, fara sa decodam aceasta sintagma ce reda un concept din mistica ortodoxa rasariteana. La baza acestei sintagme se afla episodul ce descrie vedenia lui Moise de pe Muntele cel sfânt al Domnului, Horeb sau Sinai, a Rugului ce ardea si nu se mistuia: «*Acolo, i s-a aratat îngerul Domnului într-o para de foc, ce iese dintr-un rug; si a vazut ca rugul ardea dar nu se mistuia*» (Iesirea 3. 2). În interpretarea minunata a Sfintilor Parinti, rugul ce ardea si nu se mistuia de ardere a prefigurato pe Maica Domnului, caci Fecioara Maria, fapturna fiind, nu a fost mistuita atunci când Harul Duhului Sfânt a adumbrit-o, o data cu întruparea Fiului lui Dumnezeu, iar Moise a vazut-o rugându-se neîncetat. Aceasta este esenta miscarii spirituale de la Manastirea Antim, cunoscuta sub numele *Rugul Aprins al Maicii Domnului*. Aflându-ne în spatiul Sfintei Manastiri Rarau, strajuita de muntii cei batrâni, în mijlocul carora salasluieste Maica Domnului prin Sfânta Sa icoana Facatoare de minuni, binecuvântând cu darurile Sale obstea si pelerinii rugatori, pe toti cei ce se succed prin veacuri asemenea clipelor nestatornice, dar învaluiti în caldura Rugului Aprins al Maicii Domnului, în simbolica caruia deslusim marea dragoste adevarata, iubirea ce arde ca o flacara, aceea ce poate aduce cuminecarea, împartasirea de la Cina Domnului, fara de care nu poate exista unitatea, coeziunea dintre membri unui grup constituit întru slujirea adevarata a Domnului. Grupul de reflectie spirituala ortodoxa, închegat la Manastirea Antim, începând din anul 1945, avându-i printre participanti, pentru început, pe parintii

monahi, Benedict Ghius, Sofian Boghiu, Petroniu Tanase, Arsenie Papacioc, Adrian Fagetianu, alaturi de câtiva mireni, oameni de cultura ca, Sandu Tudor, Alexandru Codin Mironescu, Anton Dumitriu, Vasile Voiculescu, Paul Sterian, arhitectul Constantin Joja si Barbu Slatineanu, era axat, mai ales, pe viata religioasa si pe spiritualitatea culturii românești. Cel care a adus suflul mistic al **Rugului Aprins**, ce avea ca scop pregătirea interioara pentru practicarea **Rugaciunii Inimii** a fost parintele rus, Ioan Kulâghin, cunoscut si sub numele, Ioan cel Strain, monahul care l-a initiat si l-a apreciat pe Sandu Tudor, ucenicul sau, si care prin binecuvântarea Domnului, a devenit staretul Sfintei Manastiri Rarau între anii 1953- 1958. Pentru a ne apropia de ceea ce însemna **rugă trezvitoare** a ieroschimonahului Daniil, în aceasta Sfântă Manastire, redam un gând dintr-o scrisoare trimisa din Bucuresti, în decembrie 1953, semnata de: protos Petroniu, arhimandrit Sofian, ieromonah Antonie si fratele Andrei Scrima: «*Dreapta înaltarea Stâlpului - aceasta adevarata coloana a noului si vesnicului Templu al lui Hristos-Dumnezeu – închipuie mereu suirea curata a rugaciunii trezvitoare, temeiul urcarii noastre la cele de sus, care sunt si cele dinlauntru. De aceea, hramul zilei ne uneste pe toti cei de aici, întru aceeasi urare de buna sporire la straduinta de înaltare launtrica pe care v-o pregăteste Sihastria Raraului, spre cinstirea Numelui de slava al Domnului si spre bucuria dragostei noastre fratesti* »⁸⁹. Si ca înțelegerea noastra sa poata cuprinde puterea înaltei trepte mistice, redam câteva rânduri si din binecuvântarea parintelui Ioan, data fiului sau duhovnicesc la Cernica, în ziua de 25 martie, 1946: «*Binecuvântare fiului si urmasului meu duhovnicesc, iubit de Dumnezeu, Sandu Tudor, în amintirea plina de rugaciune, de la parintele duhovnicesc, protoiereul Ioan Kulâghin, ucenic si urmas duhovnicesc din anul 1906 al staretilor vietii contemplative de la manastirea si schitul Optina-Pustina, care sunt urmasii lui Paisie Velickovschi* »⁹⁰. Prin aceasta binecuvântare a parintelui duhovnicesc, patrundem si ramânem în sfera legaturii de prietenie, mai degraba de fratietate în acelasi duh al lui Hristos, prin marturia unuia dintre apropiatii Staretului Daniil, savantul si bunul crestin, Alexandru Mironescu (pentru prieteni Codin), cel care retine unele dintre cele mai înaripate cuvinte ale poetului Sandu Tudor, rostite într-o enumerare a paradoxurilor ortodoxiei sub viziunea «*tragismului supremei bucurii, tragismul îndumnezeirii*», cuvinte exprimate în casa savantului din Bucuresti de catre ieroschimonahul Daniil, cu putin înainte de arestarea lor, si evocate de Alexandru Mironescu astfel : «*Nu pot sa uit cuvintele acestea de foc ale bunului meu prieten, parintele Daniil, care a înnobilat viata mea, unul dintre aceia carora le datorez totul...* ». Frumusetea acestei emotionante evocari dateaza din septembrie 1964, si face parte din volumul *Floarea de foc*, aparut postum, abia în 2001, la editura Elion, volum prefatat de Mihai Sora. Foarte putini carturari tineri stiu cine a fost, cu adevarat, Alexandru Codin Mironescu, de aceea gândurile noastre se concentreaza asupra vietii si operei acestui mare traitor al credintei crestine ortodoxe în tot înaltul ei, înaltime atât de putin accesibila si mai ales receptata de noi, crestinii mireni ai veacului nostru. O viziune relativ completa asupra acestei mari personalitati, traitor în Duhul Adevarului, ne-o ofera volumul cu titlul, *Alexandru Mironescu, Centenarul*

⁸⁹ *Taina Rugului Aprins, ieroschimonahul Daniil Sandu Tudor*, Colectia „Intelectualii Bisericii”, Editura Anastasia, p. 113.

⁹⁰ Id. ib. p. 123.

nasterii, 1903-2003, volum ce cuprinde *Marturii despre gânditor si opera, adunate si publicate* de Ileana Mironescu Sandu, fiica savantului, volum aparut la Editura Enciclopedica, Bucuresti, 2003. Din nota introductiva, semnata de Ileana Mironescu aflam ca la buna alcatuire a acestei carti au contribuit acad. Virgil Cândea, alaturi de Valeriu Râpeanu si Alexandru Târpa, cei care au semnat câteva observatii asupra unor aspecte ale operei lui Alexandru Mironescu : Virgil Cândea, *Cuvânt înainte la «Calea inimii»*⁹¹, un volum de eseuri a caror tema o formeaza esenta si istoricul conceptului rasaritean al *Rugului Aprins*; Valeriu Râpeanu, *Dramaturgia, un capitol necunoscut al operei lui Alexandru Mironescu*, prefata la volumul *Ruth. Coborâti la prima*⁹²?, un volum de teatru si Alexandru Târpa, *Despre «Calea inimii» si despre Alexandru Mironescu*⁹³, volum pe care îl descrie astfel : «*Aceasta a fost misiunea lui Alexandru Mironescu. om de stiinta, profesor universitar de chimie, romancier, poet, eseist, om de o ampla cultura literara, estetica, stiintifica, filosofica si bineînteles, patristica, în plin secol apter*, vorba lui Ion Barbu, *si-a gaist calea spre o alta dimensiune a Adevarului*»⁹⁴.

Alexandru Mironescu s-a nascut la 10 iulie 1903 la Tecuci si a studiat fizica si chimia la Bucuresti, iar dupa obtinerea licentei, sustine doctoratul în filosofie si pleaca la Paris pentru studii stiintifice aprofundate, în urma carora va obtine doctoratul în Stiinte Fizice. Intors la Bucuresti, este numit la Universitate, Catedra de chimie organica a Facultatii de Stiinte. In anul 1935 publica romanul *Oamenii nimanui*, prefatat de Panait Istrati. In acelasi an este ales membru corespondent al Academiei de Stiinte din Bucuresti. Urmarind cronologia celor mai importante lucrari stiintifice, literare si filosofice, adesea îngemanate, ca în lucrarea publicata în 1938, *Spiritul stiintific*, lucrare în care sunt prezentate consideratiile filosofice asupra stiintei, iar în 1939 va publica romanul *Destramare*, despre care Perpessicius scria : «*Reflexiv si glosator, prin temperament, d-l Alexandru Mironescu este tot pe atâta si fauritor de fictiuni, cu atât mai expresive, cu cât sunt mai înfipte în solul fertil al vietii, minutios observata*»⁹⁵.

Continutul, pe tematici al lucrarilor publicate, s-a facut cu ocazia centenarului (1903 – 2003), în lucrarea amintita, ce pune în lumina coordonatele activitatii sale, organizata în mai multe sectiuni, respectiv, capitole: *Savantul, Scriitorul, Rugatorul, Alexandru Mironescu în amintirea celor de azi si Exegeze recente*. Comunicarea noastra are în vedere punerea în lumina a traiirii autentice al lui Alexandru Mironescu în duhul *Rugului Aprins*, deci rugatorul, pe de-o parte, si Mironescu, scriitorul, ca o rezultanta a celui dintâi, a rugatorului, caci rugatorul se manifesta, adesea, în arta deschizatorului de inimi, a celui ce pune în pagina fiorul adânc îngemanat cu suspinul si lacrima ce-L aduc pe Dumnezeu aproape, în inima omului, facându-l pe acesta partas al Luminii, dupa cuvântul Sfântului Apostol Pavel: «*Ca voi sa umblati cu vrednicie întru Domnul, placuti Lui întru toate, aducând roada în orice lucru bun si sporind în cunoasterea lui Dumnezeu. Si întariti fiind cu toata puterea, dupa puterea slavei Lui, spre toata staruinta si îndelunga-rabdare. Multumind cu bucurie Tatalui*

⁹¹ Alexandru Mironescu, *Calea inimii. Eseuri în duhul Rugului Aprins*, Editura Anastasia, 1998, Bucuresti

⁹² id., *Ruth. Coborâti la prima ? (Teatru)*, prefata de Valeriu Râpeanu, Editura Elion, 2003, Bucuresti

⁹³ Alexandru Târpa, *Despre « Calea inimii » si despre Alexandru Mironescu*, în *Caiete critice*, nr. 9-12, 1998, p. 202-205.

⁹⁴ Alexandru Mironescu, *Centenarul nasterii 1903-2003*, p. 201.

⁹⁵ Perpessicius, *Despre Romanul « Destramare » de Alexandru Mironescu*, în *Centenarul...* p. 43.

celui ce ne-a învrednicit pe noi sa luam parte la mostenirea sfintilor, întru lumina. El ne-a scos de sub puterea întunericii si ne-a stramutat în Împaratia Fiului iubirii Sale» (Coloseni 1. 10-13).

«Stramutarea în Împaratia Fiului iubirii Sale» a facut-o Bunul Dumnezeu cu toti cei ce si-au daruit inimile întru zidirea vietii crestine sub Acoperamântul Maicii Domnului în vremuri de mare rastroste. Iata-l pe Alexandru Mironescu, prezent la Cernauti, în August 1943, în perioada postului ce precede praznicul *Adormirii Maicii Domnului*, fiind invitat de mitropolitul Tit Simedrea al Bucovinei, împreuna cu alti membri ce activau în cadrul *Rugului Aprins*: Sandu Tudor, Constantin Noica, Benedict Ghius, Mac Constantinescu, Paul Sterian, Viorel Sulutiu, Henri H. Sthal, împreuna cu fiul sau, Paul H. Sthal, elev în ultimele clase de liceu, cel care comenteaza aceasta însufletita întâlnire : «*Tin minte doua din discutiile care ma interesasera cel mai tare, cea despre parabola fiului risipitor, ce daduse loc la vîi si controversate pareri – de ce tocmai el sa fie rasplatit- si cea despre practica religioasa a taranilor*»⁹⁶.

Arhimandritul Ioanichie Balan relateaza o întâlnire din toamna anului 1947, ce a avut loc în casa lui Alexandru Mironescu la care a fost invitat si parintele Cleopa Ilie. «*Mergând Parintele Cleopa la Bucuresti sa cumpere sfinte vase pentru noul paraclis, a fost invitat într-o seara de un profesor universitar, Alexandru Mironescu. Acolo se adunase multa lume, preoti si intelectuali, si fiecare rostea câte un cuvânt duhovnicesc. Când a venit rândul sa vorbeasca Parintele Cleopa, dupa câteva minute icoana Maicii Domnului din perete a început a se legana singura si scotea un sunet ca de harpa, timp de câteva minute, încât toti s-au înspaimântat. De aceea spuneau cu lacrimi: O minune ! O minune a Maicii Domnului ! Apoi ziceau: -Parinte Cleopa, roaga-te lui Dumnezeu pentru noi*»⁹⁷ ! Pictorul Paul Sterian reda minunea miscarii si cântului icoanei, la care a fost partas, într-o poezie închinata familiei Al. Mironescu: «*Cum stam în dulcea casei tale strana, / Un înger se izbi de-acea Icoana / Ce numai tu si soata ta, din când / În când, ati auzit-o, rând pe rând ; / O aripa de înger cântaret / Atinse tetracordul din paret, / Si-am auzit, urechea nu ne minte, / Cu totii sonore, dulci acorduri sfinte./ Înflorati priviram catre Rugul / Aprins ce-si revelase mestesugul, / Cu voi cei doi, ceilalti în total cinci, / Am auzit un sunet de tilinci, / Un melos cu punctari de svon psaltiric, / Ce nu a fost un fenomen oniric, / Si iar, uimire peste-acea uimire, / Din nou ne cânti, Icoana si Psaltire*». Important este si portretul închinătorului, Alexandru Mironescu, redat de Paul Sterian în versurile: «*(Rosteste Alexandru) - fara Domnul / Hristos, nici veghea nu vine si nici somnul / Si ne-ai citit ce-ai scris, încet si-aten, / Un vers pentru Dreptate Testament:/ - Voiesc sa fiu si-n veac voi sa ramân, / Asa cum e numitul Om român, / Ma lepad de-orice magnifica doxa, / Stând credincios în Nava Ortodoxa*»⁹⁸. O alta scena a sorbirii vorbelor Parintelui Cleopa de catre cei care sunt prezenti, alaturi de Alexandru Mironescu, de aceasta data, în casa parohiala de la Schitul Maicilor, este relatata de Nicolae Steinhardt cu rafinamentul observatiei care îi caracterizeaza scrisul: «*Parintele Cleopa, spiritualul manastirii Slatina, calugar de origine taraneasca si cu reputatii de*

⁹⁶ Paul H. Sthal, *Întâlnirea duhovniceasca de la Cernauti. August 1943*, în vol. *Alexandru Mironescu-Centenarul nasterii*, p. 61.

⁹⁷ Ioanichie Balan, *Patericul manastirilor nemtene*, Iasi, Editura Trinitas, 2001, p. 257.

⁹⁸ Paul Sterian, *Cântarea treptelor*, Editura Elion, Bucuresti, 2001, poemul *Cântec de veselie*, p. 58-62.

sfânt, sade pe scaunul oaspetelui, iar acesta [Alexandru Mironescu] e pe un taburet la picioarele lui, cuminte și cucernic, foarte pervenitor și nitel prea supus. De ce oare gestul acesta de fireasca smerenie pare calchiat pe vorbele din Fapte, 22. 3? Dacă cel ce sta la picioarele maestrului e Pavel, cel de pe scaun nu mai e decât Gamaliel... [Parintelui Cleopa] i se pun tot felul de întrebări și răspunde la toate nu numai cu multa răbdare și dreapta socotinta, dar și cu vadita atenție, reflectând îndelung. Codin Mironescu, Todirascu, Pillat, Alice Voinescu, Mihai Musceleanu, doctorul Voiculescu, Alexandru Dutu, multi tineri cu ochii aprigi și calzi asclta rapiti și se cunoaste ca au parte de fericire»⁹⁹. În cuvinte putine și pline de seva încorporata în metafora, poetul Vasile Voiculescu definește forța credinței, atasamentul total al lui Al. Mironescu față de Iisus Hristos, Mântuitorul, astfel: «Ca edera spre dreptul stejar, așa-mi întind / Iisuse către Tine iubirea-mi arzătoare; / Cu slabe mreji de gânduri cutez să Te cuprind / Și orice rugăciune e o îmbrățișare. / Împartășit tot timpul din seva Ta fierbinte / Să nu-mi mai spulber frunza în viscole și ger, / Ci-ncolacit de-a pururi pe trunchiul Milei sfinte / Urcând, să-jung la vârful dumnezeiesc din Cer»¹⁰⁰. Nu putem ignora caracterizarea făcută creștinului, Alexandru Mironescu, de către fratele întru Hristos, Andrei Scrima¹⁰¹, cel care nota: «Alături de Sandu Tudor - inseparabil de el ca prezenta și imagine, deși distinct în personalitatea sa proprie - se cuvine numit Alexandru Codin Mironescu...[cel pe care] prietenii săi sau cei care îl întâlneau pentru întâia oară rețineau candoarea sa, lipsa de malitiozitate, adăugate umorului său sec, [de aici] rezulta o impresie de confort, o bună dispoziție înviorătoare...În el am găsit un om al ospitalității esențiale, tocmai în clipa când acest titlu de noblete sacra a ființei devenea un delict politico-politienesc. Casa lui - aceasta și grație familiei sale - a ramas întotdeauna deschisă și primitoare, ceea ce a constituit, bineînțeles, un grav cap de acuzare la procesul Rugului Aprins» . La proces, în momentul ultim când s-a dat cuvântul inculpatilor, notează Andrei Scrima, Al. Mironescu a intervenit și a cerut clemență pentru medicul și poetul de excepție, Vasile Voiculescu: «Nu am nimic de adăugat în ceea ce mă privește. Nu cer nimic pentru mine. În schimb va cer să reconsiderați prezenta aici, ca învinuit, a doctorului Vasile Voiculescu. Va rog să vă gândiți că sunteți pe cale de a condamna pe unul dintre marii poeți și oameni de cultură ai acestei țări. Pentru el cer înțelegerea dumneavoastră; cer să se ia în considerare vârsta lui și să fie pronunțată achitarea din partea tribunalului»¹⁰².

Nu putem încheia gândurile noastre despre Alexandru Mironescu, rugătorul, fără să reamintim câteva din creionările ÎPS Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Vadului Feleacului și Clujului, unele trasaturi, spicuite de noi din prefata volumului *Poeme Filocalice*¹⁰³; «Omul rugăciunii cu candela și lumânare, carturarul admirabil, interlocutorul delicat și ferm, îndrăgostitul de muzică și poezie (l-am evocat oare unde recitând din Eminescu și Baudelaire), observatorul fin și nu

⁹⁹ Nicolae Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 147, cf. *Parintele Cleopa, Codin Mironescu și alții la Schitul Maicilor*, ianuarie 1955, în vol. *Alexandru Mironescu, Centenarul nasterii*, p. 64-65

¹⁰⁰ V. Voiculescu, poezia *Edera*, închinată lui Alexandru Mironescu, în vol. *Calatorie spre locul inimii. Poeme religioase*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1944, p. 84.

¹⁰¹ André Scrima, *Timpul Rugului aprins. Maestrul spiritual și Tradiția răsăriteană*, Editura Humanitas, București, 1996, p. 142-143.

¹⁰² Alexandru Mironescu, *Centenarul nasterii...*, p. 73

¹⁰³ id. *Poeme filocalice*, Editura Episcopiei Sloboziei și Calarasilor, 1999, p. 7

lipsit de umor, colegul generos si prietenul total (îmi amintesc ca la Aiud, intersectându-ne pentru numai câteva secunde, într-o pauza de munca bruta, a izbutit sa-mi sopteara, cu ochii înecati de bucurie, ca Voiculescu parasise puscaria, gratiat printr-un dectret special), amfitrionul care, alaturi de sotia sa, își adumbrea locuinta sub lumina stejarului din Mamvri».

Nu întâmplator am staruit, în expunerea noastra, nu asupra omului de stiinta si nici asupra calitatilor deosebite ale artistului cuvântului, ci asupra calitatii calitatilor crestinului, a traitorului în Duhul lui Hristos, spre a pune în lumina liantul ce aseaza alaturi inima lângă inima, sudându-le în slujirea cea «nesticacioasa», ce nu poate avea loc decât în focul inimilor aprinse de Duhul Sfânt, din scânteia desprinsa din *Rugul Aprins al Maicii Domnului*. Încheiem omagiul nostru adus traitorului în autenticitatea fiorului mistic, Alexandru Codin Mironescu, prin evocarea unui scurt fragment din *Poemele filocalice*, purtând titlul *Multumire*¹⁰⁴. «O clipa, alta clipa, în piscul rugaciunii, / Când toata grija cea lumeasca în cautari sa potolit. / O clipa inima e-nfrânta si ochii umeziti, / O clipa, Doamne, m-am întâlnit cu Tine / Si din adâncul inimii îți multumesc”.

TEATRUL CURAT

Sau

Actorul în spatiul crestin ortodox - eseu

Dumitriana Condurache

“Îți este de ajuns darul Meu, caci puterea mea se desavârseste în slabiciune.” (II Corinteni, 9)

Ce legatura are actorul cu un simpozion pe tema „Ieroschimonahul Daniil de la Rarau - un scriitor îndumnezeit”? Legatura este profunda si tainica: Parintele Daniil a fost în toata viata sa, înainte si dupa ce a devenit calugar, un intelectual autentic si un scriitor daruit cu mare talent. Iar dupa trecerea la Domnul – cum spune Parintele Cleopa Paraschiv în prefata la cartea ***Staretul Daniil de la Rarau*** – Parintele Daniil este „model si ajutor deopotriiva monahilor si intelectualilor crestini ortodocsi.”

Asadar, sa-mi încep povestea.

Într-o zi, cu soare sau fara, nu-mi aduc aminte, mergeam spre Mitropolie, prin zapada care se topea; si-mi vine un gând: de fapt, actorul e, într-un anume fel, ca si calugarul. El nu se are pe sine. El traieste si se daruieste, prin personajele sale, celorlalti – publicului. El împreuna patimeste cu personajele sale. Chiar daca nu poti cuprinde lumea întreaga, cu problemele si bucuriile ei, prin teatru te poti apropia de trairile, de emotia, de gândurile unui om ca tine. Poti sa te pui, cu dragoste, în locul lui. Si pentru ca personajul de teatru are în el ceva universal, atunci, printr-un spectacol, printr-un personaj reprezentat, printr-un recital de poezie, nu doar un om, ci o sala întreaga poate fi alinata, bucurata, mângâiata. Sau poate fi provocata sa gândeasca...

¹⁰⁴ id. ib. p. 232

Trec pe la Sfânta Parascheva, apoi pasii ma poarta pe strada Stefan cel Mare; intru în biblioteca <Humanitas - Eugen Ionescu>; ma plimb printre carti – si vad o coperta: **Timpul omului din eternitatea Domnului...** Aa! la sa vad despre ce-i vorba... Deschid cartea si – sa zicem, întâmplator – citesc pasajul pe care vi-l redau întocmai: „cuvintele marelui Parinte al Bisericii [Sf. Ioan Gura de Aur], paradoxal, aduc în memorie gândurile unor mari creatori de teatru contemporani, precum Brook, Ciulei, Grotowsky, Strehler, care invocau cu obstinatie în demersurile lor caracterul sacru al teatrului. Asadar, ceea ce ar avea de recuperat în primul rând artistul contemporan în raport cu teatrul este o diferenta de *atitudine*. Era o vreme când în scolile de specialitate novicii erau invitati sa intre în Teatru ca într-o Biserica, acceptând nu de putine ori rigorile unei discipline monastice... Caci sacralitatea teatrului implica o permanenta curatire, o permanenta raportare la divin, o necesara purificare a mijloacelor de expresie ale artistului, asemeni *metanoiei* crestine – al carei înțeles priveste smerenia ca pe o conditie a schimbarii. Pentru „actorul sfânt” al Teatrului Laborator al lui Grotowsky, de pilda, „succesul” era doar o ispita – una din multele – ivite în urcusul artistului catre devenire. Astazi, într-o lume care exulta individualismul, vedeta, star-ul, conditia de umilita a artistului în fata actului creatiei devine un exercitiu din ce în ce mai greu accesibil. E ceea ce probabil ca a simtit Lee Strasberg, atunci când a înfiintat faimosul “Actor’s Studio”, punând la bataie un spatiu în care vedeta își lasa la usa gloria si bogatia materiala intrând într-un fel de cantonament auster, întorcându-se astfel, macar pentru o scurta perioada de timp, la redescoperirea mijloacelor de expresie în forma lor pura, încercând sa se redescopere pe sine.” Asadar, **atitudinea** cu care eu fac teatru, arta în general, este esentiala: constiinta permanenta si vie ca ceea ce se lucreaza prin mine, cu efortul si munca mea, este darul lui Dumnezeu.

Doamne, ce emotie, ce bucurie. Când ma uit, cartea era scrisa de un actor - Razvan Ionescu – „binecunoscut publicului de teatru din spectacolele de la Teatrul Bulandra si Teatrul National, din filme, de pe ecranul televizorului, din emisiunile teatrului radiofonic ori din recitalurile de poezie.” (dupa cum precizeaza nota editurii). Si care a urmat si cursurile Facultatii de Teologie – se pare ca nu în desert. Îi multumesc din toata inima, chiar daca nu este de fata, pentru întâlnirea cu cartea domniei sale.

Gândul meu fugar s-a întâlnit cu o gândire închegata si frumoasa asupra teatrului – aceasta piatra de poticneala pentru multi si pe care eu însami fusesem suparata cândva. Întâlnire care m-a obligat, în sensul cel mai bun al cuvântului, sa ma raportez la ea ca la o sursa de baza astazi, când sunt invitata sa-mi spun parerea despre teatru – care este meseria si, cred, vocatia mea.

În fapt, teatrul înseamna cautare. Marii creatori de teatru au fost niste cautatori ai Adevarului – având teatrul ca mijloc, nu ca scop. În spectacolele lor, își puneau la încercare propriile limite sufletesti si trupesti.

Scena este locul înalt de unde se spune si se arata, cu mijloace specifice, adevarul. Actorul nu „joaca”, ci face - teatru. Jocul sau nu este joaca, ci împreuna patimire. Actorul iese din sine si își pune sufletul pentru pentru personajele sale si, prin ele, pentru noi. Generos, el iese dintre noi si, prin inima sa, prin sângele si carnea sa, prin arta sa ne pune fata în fata – cu cine credeti? – ei bine, cu noi însine! Asa cum am vrea – sau cum nu am vrea sa fim.

Teatrul antic a avut intuitia puterii purificatoare a artei asupra sufletului omenesc. În **Hamlet**, Shakespare pune genial în practica acest concept. Ne amintim scena în care Hamlet cheama o trupa de actori sa joace în fata mamei sale si a unchiului sau, care îi devenise tata vitreg, o piesa în care se arata crima savârsita asupra unui rege de catre sotia si fratele acestuia. Adica tocmai situatia în care erau ei. Sufletul fratelui criminal – noul rege - a fost atât de puternic zguduit, încât s-a dat pe fata; a poruncit sa opreasca spectacolul si a iesit val vârtej din încăperea.

Teatrul functioneaza pe sistemul parabolilor din Evanghelie. Orice poveste din teatru ni se ofera spre a-i deslusi întelesul. Orice spectacol bun este o întrebare – pe care ne-o adreseaza artistii: dramaturgul, regizorul, actorii, compozitorul, scenograful... Poate acceptam întrebarea. Sau poate spectacolul este însusi un raspuns la întrebările noastre. Actorul, prin personajele sale, ne aminteste ca suntem oameni – toti, nu doar noi, ci si cei de lângă noi. Teatrul ne scoate, pur si simplu, din egoism. În întâlnirea cu spectacolul de teatru ne putem recunoaste dorintele, înfrunta slabiciunile. De acolo, de sus, lucrurile se vad mai mari, mai clare. Nu degeaba purtau actorii din teatrul antic încaltari cu talpa înalta – coturni si masti care le amplificau vocea, ca niste microfoane.

Ca spectatori, participam la faptul de arta, nu doar privim. Pentru ca spectacolul se hraneste din sensibilitatea noastra, din reactia noastra – si ne daruieste, în schimb, viata frumoasa.

Teatrul este o întâlnire cu Frumusetea. Pe actor, ca pe oricare artist, Frumusetea l-a cucerit. Si el o cauta, o cauta cu dor. Dar Frumusetea este Însusi Dumnezeu, caci unde este frumusetea decât numai în Duhul Sfânt. Iar actorul este, mai ales, slujitor al Cuvântului.

Poate uneori biserica ma copleseste – desi, cu adevarat, acolo sunt acasa. Si intru în teatru si-l vad – sa spunem - pe Tudor Gheorghe (actor, nu-i asa?) si-l aud cum cânta:

“Bate vântul, bate dinspre tara
Sufla-n rani cu sare si pelin
Bate vântul si te-nchide-afara
Rudele în vizita nu vin...”

Ceva se misca în inima mea si am plecat de-acolo altfel si în bucuria pe care o simt, Domnul este aproape. Bucuria comunicarii si a comuniunii, a întâlnirii pentru ceva frumos, într-un timp care iese din cotidian si se preschimba într-o durata a sensibilitatii.

Este adevarat ca se poate spune poezie mistica si se poate face chiar teatru crestin. Dar cu discretie - crestinismul este o religie discreta, el cere dragoste si convertire tainica, nu prozelitism. Si apoi, actorul este omul care traieste în mijlocul cetatii, el simte oamenii si traieste printre ei, încearca sa înțeleaga, cu dragoste, fara judecata, viata. Iar ca mijloace, el nu se poate restrânge la un singur registru de expresie. Darul de a face teatru este unul dintre darurile lui Dumnezeu; si ceea ce face diferenta între un actor si altul, ca si între un om si altul, este tocmai ceea ce nu se vede, si anume atitudinea inimii sale în fata lui Dumnezeu – si a oamenilor.

Apoi, arta adevarata înseamna sugestie si sinteza, nu expunere, ea presupune sublimare a omenescului; în spatiul artei adevarate nu-si au loc subumanul, trivialul.

Arta moare daca artistul nu respecta puritatea intentiilor si a mijloacelor de expresie. Sa privim numai la floarea de camelia atât de frumoasa si atât de discreta – nu atrage de la distanta prin parfumul ei; ai spune ca nici nu miroase. Însa daca te apropii, îi simți mireasma atât de delicata. Asa ar fi bine sa fie si actorul – aproape o absenta, un slujitor.

Asa ca – poftiti la teatru fara teama. Alegeti singuri: tineti ce va ajuta, ce va încurca, lepadati. Nu înghititi orice, dar nu va poticniti. Si ca sa fiti împacati, va citez din cartea lui Razvan Ionescu (pe care m-as bucura s-o cititi: o carte care, daca este privita cu atentie si sinceritate, poate schimba constiinte):

„...ca Biserica **nu a condamnat niciodata prin legile ei faptul artistic autentic** o dovedeste comentariul la Canonul 51 al Sinodului Trulan (anul 692), intitulat „Crestinii sa nu se faca mascarici”. Comentariul apartine unui cleric, unul din cei mai reputati “canonisti” contemporani, arhidiaconul Ioan N. Floca:

<Canonul 51 condamna anumite manifestari care, sub pretextul distractiei sau al artei, fie ca-i supuneau pe unii profesionisti la suferinte, care uneori mergeau pâna la cruzime, fie ca-i obligau pe altii sa-si primejduiasca viata, sau sa apara pe scena în atitudini imorale sau în tinuta indecenta. Prin aceasta masura, Biserica nu a condamnat arta si nici distractiile morale si decente. Nu a condamnat si nici nu condamna spectacolele de arta si nici alte reprezentatii cu caracter distractiv, educativ etc.; de asemenea nici pe cei angajati pentru astfel de manifestari.>

Închei cu un alt citat din carte si ma retrag, pentru ca, veti vedea, nu mai încap alte comentarii: „...ni se pare cu totul relevanta asertiunea unui calugar contemporan – recunoscut duhovnic -, unul dintre cei mai faimosi directori de constiinta crestina [este vorba despre Parintele Teofil Paraianu de la Manastirea Sâmbata de Sus]: *<Daca nu vrei sa te duci la teatru, poti sa nu te duci, nu te obliga nimeni, dar sa stii ca ocolesti o sursa de cultura, chiar de înnobilare.>*”

...Nu închei, însa, înainte de a va invita sa auziti, mai târziu, cuvinte adevarate ale unor poeti daruiti, crestini autentici – Parintele Daniil Tudor de la Rarau si Vasile Voiculescu, prietenul sau, care s-au întâlnit sub binecuvântarea Rugului Aprins. Si veti vedea ce uimitoare întâlnire în duh, caci poeziile lor se înlantuie, ca tematica si cautari, încât formeaza o singura cale, pe care am numit-o, cu titlul unei poezii ale lui Vasile Voiculescu **Calatorie spre locul inimii**. Acelea ar fi trebuit sa fie singurele cuvinte pe care sa vi le spun astazi, dar... va multumesc.

DE CE „RUGUL APRINS”?

Ierod. Cleopa Paraschiv

În ultimul timp în România s-au înfiintat numeroase fundatii cu caracter cultural. De ce am reactivat miscarea „Rugul Aprins”?

Pentru ca avem mijlocitori în Cer pe Maica Domnului si pe Sfintii si Parintii „Rugului Aprins”. Pentru ca aceasta este calea deschisa spre cer prin rugaciune si jertfa de membrii „Rugului Aprins”.

„Rugul Aprins” înseamna astazi vietuire crestina sub binecuvântarea parohiilor si a mănastirilor noastre din tara si din Sfântul Munte Athos.

Aceasta miscarea duhovniceasca pune accent pe viata liturgica (participarea în duminici si sarbatori la Sfânta Liturghie, Spovedania, Sfânta Împartasanie, postul,

cunoasterea Învataturii de credinta ortodoxa si a scrierilor Sfintilor Parinti) pe rugaciunea personala - Rugaciunea lui Iisus - ca arma de înduhovnicire, care rostita cât mai des, cu atentie, cu evlavie si cu pocainta, duce în timp la curatirea inimii. De asemenea se acorda o atentie deosebita rugaciunilor zilnice catre Maica Domnului si în special citirea zilnica la miezul noptii a Imnului Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului.

„Rugul Aprins” înseama sa fim cât mai buni, cât mai curati cât mai sfinti, si sa aducem mai mult har dumnezeiesc, prin traire crestina, prin cultura crestina, în inima noastra, în familia noastra, la locurile noastre de munca si-n tara noastra.

Oamenii de cultura crestini ortodocsi, daca vor avea o vietuire crestina ortodoxa, vor fi ajutati si inspirati în creatiile lor mistice de harul dumnezeiesc care lucreaza prin Sfintii si Cuviosii Parinti aflati la fericirea cea vesnica.

SFINTII ÎNCHISORILOR

(Pr.stv. ic. Radu Ungureanu)

Nu putem sta nepasatori fata de suferinta Bisericii Ortodoxe Române într-o perioada atât de cumplita - perioada comunista. Cartile aparute în ultimul deceniu despre fenomenul concentrational aduc cutremuratoare marturii ale unor vietii traite la extrem din puncte de vedere trupesc si sufletesc.

Daca unele din faptele relatate au fost acte de sfintenie si de mucenicie ale unor marturisitori ai credintei ortodoxe, ele ni se adreseaza în special noua. Cu exemplul vietii lor si prin mijlocirea acestor marturisitori ai ortodoxiei ne putem îndrepta viata pe calea mântuirii în acest început de mileniu. Noi suntem primii beneficiari ai acestor marturisitori din închisori.

Avem deja marturii ca ajutorul venit de la sfintii din închisorile comuniste este real.

Nu putin sunt crestinii care citind Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului au avut multe foloase duhovnesti si au pus început bun vietuirii lor crestinesti.

Avem nevoie de sfinti noi?

Înainte de raspunsul la aceasta întrebare as vrea sa ma opresc putin la notiunea de sfintenie si la realizarea sfinteniei. În mod frecvent cuvintele sunt faurite în functie de realitatea lumii. Spre exemplu: înțelepciune, iubire, putere, au analogie în viata oamenilor. Numai conceptul de sfintenie nu are referinte în uman; sfintenia este proprie lui Dumnezeu. Creatura nu are sfintenie decât prin participare si aceasta stare se dobândește cu mari eforturi morale si sacrificii; de aceea este considerata ca fiind apanajul unor fiinte de dimensiuni spirituale si morale iesite din comun. În mod obisnuit când se vorbeste de sfinti si de sfintenie lumea se gândeste la stâlpnici, ilumitati, egalii îngerilor.

Pentru multi însa, astazi sfintenia pare perimata, inadapabila vietii moderne. Nu putem limita sfintenia numai la anumite persoane si numai la o anumita perioada de timp. Ea se cere tuturor crestinilor potrivit învataturii Domnului nostru Iisus Hristos:

„Drept aceea, fiti voi desavârsiti. precum Tatal vostru Cel cresc desavârsit este”(Ioan 5,48).

Participând la viața în Hristos - care este sfîntenia prin excelență - creștinul se afla într-un proces de transformare a persoanei sale, iar sfîntenia devine pentru el un aspect complementar și responsabil al actului mîntuirii. Viața creștină se desavîrșete în unire duhovnicească cu Hristos: „*A vietui este Hristos si a muri este câștig*” ne spune Sfîntul Apostol Pavel.

Ca să fii creștin nu înseamnă să îmbratisezi religia lui Hristos ci înseamnă să te faci fratele lui Hristos, spunea părintele Nicolae Steinhardt.

Iar părintele Serafim Rose spune: „să fii creștin nu este dificil, este imposibil. Nimeni nu poate accepta cu bună știință un mod de viață care cu cât este mai autentic, cu atât mai mult duce spre autodistrugere”. Și din această cauză ne răzvrătim mereu, încercăm să ne îndulcim viața, încercăm să fim creștini pe jumătate, încercăm să dobîndim cei mai buni și mai plăcuți și în viața aceasta pămîntească și în viața cea veșnică.

Dar pînă la urmă trebuie să alegem fericirea noastră într-una din cele două lumi, nu în amîndouă. Dumnezeu ne dă putere să urmăm calea răstîgnirii (fata de păcate); nu există alta cale de a fi creștini.

Aceste cuvinte pot ridica multe semne de întrebare și cred că pe Staretul Daniil Tudor îl găsim pe această cale a răstîgnirii aleasă de bună voie.

Și acum vine răspunsul la întrebarea dacă avem nevoie de sfinți noi?

În Acatistul Tuturor Sfinților citim:

„Bucurați-va că ceata voastră pururea se mărește cu cei noi de pe pămînt veniți”.

Noua celor care marturisim despre faptele de sfîntenie și despre sfinții din închisorile prigoanei comuniste ni se poate replica: avem destui sfinți din primele secole creștine și în calendarul nostru cărora rugîndu-ne și cerîndu-le ajutorul rămînem cu siguranță în tradiția Bisericii și nu gresim cu nimic. Ce nevoie mai avem de alți sfinți?

Sau cei închiși au fost condamnați pentru că s-au opus comunismului iar dintre arestați și deportați se exclud cei politici; politica n-are nimic comun cu Biserica!

Primul argument că avem nevoie de acești sfinți este ajutorul pe care îl putem primi de la ei. Ei au trăit și au marturisit pe Hristos în vremurile noastre, în condiții în care trăim și noi astăzi. Cu atât mai mult trebuie să-i cinștim dacă au fost mari duhovnici și oameni de cultură și ne-au lăsat învățături, rugăciuni și acatiste folositoare pentru mîntuirea noastră (n. ed.). Acești Sfinți au reușit să biruiască lumea împlinind poruncile și sfaturile dumnezeiești, avînd de fapt aceleși virtuți pe care le-au avut toți sfinții, exercitate însă în alt context social.

Cei mai mulți sfinți au fost proslăviți de Dumnezeu în perioadele în care Biserica Ortodoxă a fost prigonită. Începînd cu împărații romani persecutori, continuînd cu iconoclastii și apostatii bizantini, cu musulmanii și ultimii și cei mai diabolici prigonitori ai Bisericii Ortodoxe fiind ateii comunisti. Închisorile comuniste Aiud, Sighet, Jilava, Gherla, Periprava, Pitesti, Tg. Ocna pot fi caracterizate ca școli de sfîntenie și mucenicie. Martiriile celor care au supraviețuit închisorilor se constituie în extraordinare probe ale martirajului pentru Mîntuitorul Hristos, piatra cea din capul unghiului neluată în seama de calaii comunisti.

Fara sa vrea si fara sa-si dea seama regimul comunist a facut în aceste închisori sfinti în loc de victime. Aceasta ar fi daca putem spune, singurul „merit” al comunismului.

Sfintii vremurilor de pe urma sunt modelele cele mai recente pe care le putem urma, ei au luptat si lupta cu aceleasi ispite cu care luptam si noi în aceleasi împrejurari ale vietii noastre cotidiene. Ei sunt cei care în multimea de oameni pesimisti, care contrazic purtarea de grija a lui Dumnezeu si frumusetea lumii, confirma deplin ca lumea este opera iubirii lui Dumnezeu, destinata îndumnezeirii.

Ne propunem astazi o alta smerita întrebare:

Pe când vom avea canonizati sfintii închisorilor comuniste sau de ce se întârzie atât de mult canonizarea?

Parintele Staniloae Dumitru gasea o cauza: „smerenia” caracteristica poporului nostru sau alte împrejurari istorice nefavorabile în care au trait, a facut ca Biserica noastra sa nu canonizeze decât un mic numar dintre acestia.

O alta cauza a amânarii canonizarii sfintilor din închisori ar fi, dupa parerea mea, teama ca ar deranja unele „ forte ale democratiei” sau cercuri oculte si straine de ortodoxie, ca acesti martiri ai nostrii au fost din punct de vedere al apartenentei politice de dreapta.

A fost parintele Daniil Tudor închis pentru convingerile sale politice?

Nu. Sfintia Sa a vrut sa faca la Mânastirea Rarau o mânăstire de monahi intelectuali, care sa practice „Rugaciunea lui Iisus” si sa se ocupe cu traducerea unor carti biblice dupa model grecesc. Dupa pelerinajul în Sfântul Munte Athos, Sfintia Sa avea în inima convingerea ca neamul românesc poate fi salvat numai de o transformare duhovniceasca profunda, prin trairea credintei si a rugaciunii, prin refacerea legaturii harice dintre om si Dumnezeu.

Solutia propusa de Parintele Daniil Tudor este si astazi mai actuala ca oricând. La Mânastirea Antim din Bucuresti începusera sa vina înca din 1945 intelectuali (maturi si foarte tineri) în cautare de sens. Ca niste pelerini, ei nu puteau calatori decât spre locul concentrat de sfîntenie care este mânăstirea. Mânăstirea ca o alta lume, ca o sensibila prefigurare a Patriei Ceresti, în care viata are din temelie alte ritmuri si se înscrie pe alte coordonate, de Duh.

Astfel s-a format în mod discret la Mânastirea Antim, un grup de monahi si de mireni, grup care va purta numele de „Rugul Aprins”. Aici a intrat elita interbelica, intelectualii ce se plasau în dreapta istoriei.

Pentru ca numai omul de dreapta are minima deschidere metafizica, pastrând respectul fata de Dumnezeu.

Petre Codrescu spune ca dreapta este elitista, dar nu din lipsa de consideratie fata de popor ci tocmai din raspundere fata de acesta.

La fel monahismul este elita ortodoxiei, dar prin el respira Biserica.

De ce ne temem de dreapta noastra traditionala? Pentru ca nu o cunoastem decât prin mass media si sistemul educational comunist care a impus o imagine diabolica a dreptei - adusa abuziv la extrema dreapta.

Tinerilor chemati în jurul Parintelui Daniil Tudor li s-a recomandat sa evite participarea la orice tip de propaganda politica, li s-a recomandat sa participe activ la viata liturgica, la slujbele religioase, sa asculte de duhovnici, sa predice lectura cartilor sfinte, rugaciunea, meditatia pe teme religioase ortodoxe si sa practice

„Rugaciunea Inimii”. Ei trebuiau sa devina oameni duhovnicesti care odata deveniti monahi, sa fie în stare sa faca fata cu armele spiritului agresiunii comuniste. Orice încercare mai veche sau mai noua de a sugera ca în „Rugul Aprins” s-ar fi desfasurat o activitate legionara (asa cum din pacate se mai încearca si astazi în unele medii) este fara acoperire si trebuie respinsa.

Revenind la canonizarea sfintilor, Biserica Ortodoxa a stabilit mai multe criterii.

În primele secole semnul doveditor al sfinteniei era moartea martirica - dovada certa a sfinteniei. Alt semn - marturisirea neînfricata a dreptei credinte în fata oricarei amenintari. Apoi viata curata si sfânta; savârsirea minunilor; dreapta credinta ortodoxa.

În întreaga istorie a vietii bisericesci, initiativa pentru asezarea eroilor crestini în rândul sfintilor a avut-o poporul credincios. Evlavia populara a identificat pe adevaratii sfinti si a început sa-i venereze, creindu-le un cult neoficial, local sau national. Un rol important l-a avut însa si ierarhia bisericii care a supravegheat acest proces.

Canonizarea are deci un caracter declarativ, Biserica nu face decât sa constate, sa recunoasca, sa marturiseasca sfintenia eroilor ei.

Cu alte cuvinte sfântul este sfânt si înainte de canonizare.

Parintele Profesor Liviu Stan de la Facultatea de Teologie din Sibiu mentioneaza un lucru foarte important, care contravine unor pareri exprimate astazi: nu este necesar ca de la moartea unui erou al credintei pâna la canonizarea lui sa treaca un anumit timp de verificare. Daca evlavia populara obliga, un erou al credintei crestine poate fi canonizat imediat dupa moarte. Însa este foarte adevarat ca Biserica noastra ortodoxa nu s-a grabit niciodata sa canonizeze.

Aici s-ar putea invoca initiativa personala a unui mare duhovnic român, Protos. Iustin Pârvu de la Mânastirea Petru Voda, de a aduce spre închinare sfinte moaste de marturisitori si martiri de la Aiud, si care sunt cinstiti de credinciosi cu toata evlavia cuvenita sau de a picta pe peretele exterior al Bisericii chipuri de sfinti necanonizati. (Exemplul parintele Ilie Lacatusu)

Sfintii închisorilor comuniste dau adevarata masura a ortodoxiei românesti contemporane si își asteapta canonizarea si iconarul care sa-i zugravesca chipurile pentru închinarea generatiilor viitoare.

În icoana Tuturor Sfintilor români pictata pentru canonizarea din 1992, întâmplator sau nu, dupa ceata îngerilor, a sfintilor, a mucenicilor, a cuviosilor, în rândul de jos, în partea dreapta, se afla o ceata de sfinti care nu au pictate aureola de sfintenie. Parca asteapta sa fie canonizata.

Acolo trebuie sa prinda contur chipul Parintelui Daniil Tudor si ai celorlalti Sfinti ai închisorilor.

Bibliografia tiparita a scrierilor lui Daniil Sandu Tudor

Sandu Tudor, *Comornic*, versuri, Bucuresti, 1925

Sandu Tudor, *Acatistul Preacuviosului Parintelui nostru Sfântul Dimitrie cel Nou Boarul din Basarabov*, Fundatia Regala pentru Literatura si Arta, Bucuresti, 1942

Sandu Tudor, *Imn-Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului*, Fundatia Culturala Româna, Madrid, 1987

Daniil Sandu Tudor, *Acatiste: Imn-Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului, Acatistul Sfântului Ioan Bogoslovul, Acatistul Preasfântului Parintelui nostru Calinic Cernicanul*, Ed. Anastasia, Bucuresti, 1997 (cu un cuvînt înainte de Î. P. S. Bartolomeu Valeriu Anania)

Ieroschimonahul Daniil Tudor, *Acatiste: Acatistul Bunei Vestiri, Imn-Acatist la Rugul Aprins al Nascatoarei de Dumnezeu, Acatistul Preacuviosului Parintelui nostru Sfântul Dimitrie cel Nou Boarul din Basarabov, Acatistul Sfântului Sfîntului Parintelui nostru Calinic Cernicanul*, Ed. Christiana, Bucuresti, Ed. Christiana, 1999

Ieroschimonahul Daniil Tudor, *Scrieri 1*, Ed. Christiana, Bucuresti, 1999

Daniil Sandu Tudor, *Taina Rugului Aprins. Scrieri si documente inedite*, Ed. Anastasia, Bucuresti, 1999

Parintele Daniil de la Rarau (Sandu Tudor), *Caiete 1, Dumnezeu-Dragoste*, Ed. Christiana, Bucuresti, 2000 (ed. a II-a: 2003)

Parintele Daniil de la Rarau (Sandu Tudor), *Caiete 2, Sfîntita rugaciune*, Ed. Christiana, Bucuresti, 2000

Parintele Daniil de la Rarau (Sandu Tudor), *Caiete 3, Taina Sfintei Cruci*, Ed. Christiana, Bucuresti, 2001

Ieroschim. Daniil de la Rarau, *Caiete 4, Ce e omul?*, Editura Crhristiana, Bucuresti 2004

Referinte bibliografice despre “Rugul Aprins”

Braga, Roman, “Rugul Aprins”, în *Lumina lina* Chelsea-Michigan, U.S.A., nr. 1-2/1991, pp. 117-129

*** *Cuviosul Ioan cel Strain. Din arhiva Rugului Aprins*, Ed. Anastasia, Bucuresti, 1999 (cu o postfata de Arhim. Sofian Boghiu)

*** *Învataturi duhovnicesti. Comentarii la Imnul-Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului. Viata Ieroschimonahului Sandu Tudor*, editie îngrijita de Ierodiaconul Cleopa, Ed. Panaghia - Sf. Manastire Rarau

Mironescu, Alexandru, *Calea inimii. Eseuri si dialoguri în duhul Rugului Aprins*, Ed. Anastasia, Bucuresti, 1998 (cu un cuvînt înainte de Virgil Cîndea)

Plamadeala, Antonie, *Rugul Aprins*, Sibiu, 2002

Popescu, Florentin, *Detentia si sfârșitul lui V. Voiculescu*, Ed. Vestala, Bucuresti, 2000

Radulescu, Mihai, *Rugul Aprins*, Ed. Ramida, Bucuresti, 2003

Scrima, André, *Timpul Rugului Aprins. Maestrul spiritual în traditia rasariteana*, Ed. Humanitas, Bucuresti, 1996 (cu o prefata de Andrei Plesu)

Daniil Sandu Tudor, *Taina Rugului Aprins. Scrieri si documente inedite*, Ed. Anastasia, Bucuresti, 1999

Cleopa Paraschiv, Ierod., *Staretul Daniil de la Rarau*, Editura Panaghia, 2004

Vasilache, Vasile, Arhim., “Rugul Aprins: Cercul literar cultural de la Manastirea Antim din Bucuresti”, în *Calendarul “Credinta”*, Detroit, U.S.A., 1992, pp. 66-71

BIBLIOGRAFIE

Sfânta Scriptura, Editura I.B.M. al B.O.R, Bucuresti, 2001

II Ieroschimonahul Daniil Tudor, *Acatiste*, Editura Anastasia, Bucuresti, 1997

IV *Taina Rugului Aprins*, Editura Anastasia, Bucuresti, 1999

V Ieroschimonah Daniil Tudor, *Scrieri I*, Editura Christiana, Bucuresti, 1999

VI Ieroschimonahul Daniil Tudor, *Dumnezeu-Dragoste*, Editura Christiana, Bucuresti, 2000

- VII Ieroschimonahul Daniil Tudor, Sfintita-Rugaciune, Editura Christiana, Bucuresti, 2000
- VIII Ieroschimonahul Daniil Tudor, Taina Sfintei Cruci, Editura Christiana, Bucuresti, 2001
- X Dinu Cruga, Trepte duhovnicesti, Interviu cu Parintele Roman Braga, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române - Alba Iulia, 1998
- XI Cuviosul Ioan cel Strain (din arhiva Rugului Aprins), Editura Anastasia, Bucuresti, 1999
- XII Andrei Scrima - Timpul Rugului Aprins, Maestrul spiritual în traditia răsăriteană, Editia a II-a revizuită, Editura Humanitas, Bucuresti, 2000
- XIII Parintele Sofian Boghiu - Smerenia și dragostea, însușirile trăirii ortodoxe, Fundatia Traditia Româneasca, Asociatia Studentilor Crestini Ortodocsi Români, Bucuresti, 2001
- XIV Schimbarea la fata, revista, nr.8, p.1, an 2001_
- XV Irineu Pop Bistriteanul, Episcop - Monahismul, Chivotul Neamului Românesc, Editura Omniscop, Craiova, 1995
- XVI Petroniu Tanase protos., Usile Pocaintei, Editura Trinitas, 1994
- XIX Rugul Aprins, Î.P.S. Antonie Plamadeala, Sibiu, 2002
- XX Alexandru Mironescu - Floarea de Foc, Editura Elion, Bucuresti, 2001
- XXI Mihai Radulescu - „Rugul Aprins” Arestare. Condamnare. Achitare.